

Ghisbertus Horstius, Veteris Capellæ Ratisbonæ Can.us et Schol.us A.o 1605.

MANVALE SODALITATIS B. MARIAE VIRGINIS.

siue

EXERCITIVM SPIRITVALE CHRISTIANAE PIETATIS,

Ex varijs Spiritualibus libris ab ipsa Sodalitate collectum.

IN GRATIAM, ET VSVM SODAlium Congregationis B. Virginis Annunciatæ, à S. ſede Apoſtolica approbatæ.



COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Gymnicum, ſub Monocerote.
ANNO M. DCI.
Cum Gratia & Priuileg. S. Cæſ. Maieſt.

Loci Ignimarum Ratisbonæ



S. BERNARDVS
ferm.de Nat.Mariæ.

Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur; quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Filioli, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. Quid nos alta concupiscimus, fratres? Quæramus gratiam, & per Mariam quæramus; quia quod quærit, inuenit, & frustrari non potest.

PRÆFECTVS,

ASSISTENTES, CONSVLTORESQVE CONGREGAtionis *Annunciatæ Virginis, vniuersis suis Confratribus, & Consodalibus Christi pacem, & amorem Virginis.*



SCRIPSERVNT hoc sæculo de spiritalibus rebus egregiè, & pluribus egregij planè, & plurimi Doctores; vt propterea non admodum necesse sit noua excogitare, multò minus in lucem edere, quasi his vel meliora, vel accuratiora. Nō desunt piarum precum, & orationum libri; non desiderantur siue de Christi, siue de parentis eius Mariæ vita Meditationes, & tractatus; abundant bibliothecæ doctis iuxtà, & piis de virtutibus & vitiis, deq; Sacramentis voluminibus: denique quò iniquius & peruersius fuit hoc sæculum, eò Spiritus sanctus foecundiora, præstantioraq; excitauit ingenia, quæ sacrarum rerum copiam effoetæ quasi hominum ætati suppeditarent maximam, & tanquam antydota quædam

contra Sathanæ virus, & deficientis mundi malitiam proponerent. Sed quoniam ex vobis multi sunt externis officiis occupati, siue Ecclesiastici, siue laici, multi quoque studiosi adolescẽtes, quibus vel legere, vel cõparare sibi eos omnes libros, qui aut omninò necessarij, aut perquam vtiles sunt, non liceat (neque enim vnus aut alter ea omnia continet, quæ Sodalitatis institutum postulat; aut ita plærique vel copiosi, vel docti sunt, vt non nisi ab iis qui doctrina abundãt & otio, legi queant) visum nobis fuit admodùm conducere, imò prorsus necessarium esse, vt ex diuersis eiusmodi libellis, quæ in rem essent Sodalium decerperentur, atque in pauca capita, breui scilicet volumine, contraherentur; Breuiarium nimirùm aliquod eorum auctorum quasi peragentes. Non defuerunt ex hac Sodalitate nostra, qui ad eam rem operam suam detulerint, quorum tandem diligentia, & labore libellus hic lucem adspicit, quem consultò MANVALE SODALITATIS appellandum duximus, quod eũ vobis semper esse in prõptu, & quasi in manibus cupiamus: ex quo, tanquam ex pharetra quadam, ea desumatis vel Orationum, vel commentationum,

vel

vel documentorum iacula, quę vobis aduersus machinas omnes dæmonis, carnis illecebras, mundi fraudes & nequitiam adiumento, & præsidio esse possint. Valete, & hisce spiritualibus Exercitiis, beatissimæ Virginis cultum in vobis, aliisq; promouete.



BEATA VIRGO AD SODALES.

MEæ deliciæ, mei Sodales
Qui castos animos velut micantes
Flosculos, mihi dedicastis olim,
Fortes pergite quà viam tenetis.
Vobis auxilio recenter arma
Ecce incusa fero, Stygis superbum
Quæ longâ caput obterent ruinâ:
Densum iustitiæ sagum tenacis,
Vmbonem fidei cauum, salutis
Fidam cassida, Spiritus acutum
Mucronem, volucres precum sagittas,
Votorumq; ocreas leues piorum,
Thoracemq; sacrum scientiarum,
Vestris nisibus incubans, ministro.
At collecta breui hæc fero libello
Vobis arma, ferum vt prematis hostem:
Donec sic spolijs graues, beatâ
Digni scanderitis polos coronâ.
Ergo pergite, quà viam tenetis,
Meæ deliciæ, mei Sodales.

L. B. L.

SODA-

SODALITAS LEODIENSIS OMnibus B. Virginis, parentis, ac præsidis suæ cultoribus.

DEsideratis quisquis amoribus
Intaminatæ Virginis æstuas;
Illius en Codex amores
Virgineos tibi præparauit.
Odore quisquis duceris; en tibi,
En suaueolentes floribus hortuli.
Quisquis Pyropis recreâre;
Hinc rutilas tibi sume gemmas.
Scaturientes suauifluis amas
Lymphas susurris? hîc tibi lympida
Fluenta manant suauiorem
Ad libitum strepitantis vndæ.
Proponit isthæc mundi amor inclitus,
Arcanus hortus, terra micantibus
Decora gemmis, lympidumque
Virgo Dei genitrix fluentum.
Tu tantum amores insere pectori,
Appone gratis lilia naribus,
Lectisque gemmis murmurantes
Fonticulos sitibundus hauri.
Viamne quæris? Sedulus hunc, age,
Versa libellum; nec tibi decidat,
Surgente Phœbo, nec solutis
Oceano strepitante frænis.

G. A. B.

PIVS SODALIS
AD LIBRVM.

Parue liber, non parua ferens, es prima futurus
Gloria Musæi, cultaq; imago mei.
Sisque licèt paruus, de te mihi nemo queratur,
Magnus eris, manibus quando terêre pijs.
Nam veluti pilis vt aromata grata premuntur,
Crescit, & assurgens omnia replet odor.
Sic vbi pressus eris, cresces virtutis odore
Quem nec pinguis Arabs, nec vagus Indus habet.
Te terat ergo lubens Marianæ turma palestræ.
Cœlicæ & inueniet te MANVALE *manus.*
Si tamen in penito foueat te pectore; quidni
CELLA *etiam interior spiritualis eris?*

P. C. L.

BENE-

BENEVOLO LECTORI SALVTEM.

NON fuit necesse, amice, & beneuole lector, noua nos cudere: sat omninò visum aliorum frui laboribus: & quæ variis libellis, & tractatibus vtiliter in lucē edita sunt, in vnū cogere, tibiq; proponere. Quare auctores in primis, eorumque quibus vsi sumus tractatus, damus. Tum verò Indicem subiicimus, qui non tantùm singulorum Capitum singulas partes oculis subiiciat; sed etiam vnde vel in totum, vel partem excerptæ sint, vno alterove elemento denotet. Quod si nonnunquam strictim attingimus, quæ pluribus ipsi persecuti sunt, consultò facimus, breuiores vt simus. Eos tu consule si integros expetis. Bene vale, & fruere.

INDEX

INDEX AVCTORVM, EX QVIBVS MANVALE hoc conflatum.

Metho-



ERECTIO PRIMARIAE CONGREGATIONIS IN ECCLESIA ANNVNCIATAE BEATISSIMAE virginis Mariæ Collegij Romani Societatis IESV, cum Indulgentijs, & cum facultate aggregandi quasuis alias congregationes similes, pro Generali Præposito.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.



MNIPOTENTIS Dei Saluatoris nostri, qui ex pietatis superabũdantia fidelium mentibus cœlestis inspirationis gratiã, & deuotionis ardorẽ, ad diuinæ Maiestatis obsequia, & piorum operũ exercitia salubriter peragenda, continuò infundit, exemplo adducti, in eam pastoralis officij curã cogitationẽq; sedulò incumbimus,

per quam ipsorum fideliũ fructuosis huiusmodi operibus,& exercitijs vacantium, religio, & deuotio cõtinuum suscipiat incrementum: iisque votiua salus proueniat animarum. 1 Aliàs siquidem per nos accepto, quod plerique probi & pij adolescentes bonarum litterarũ studiis in Collegio nostro Societatis IESV de Vrbe insistentes, singulari erga beatissimam Mariã Virginem Dei genitricem affectu ducti, ac etiam Lectorũ & Magistrorum suorum spiritualibus cohortationibus ad id accensi, Ecclesiam Annunciationis eiusdem Beatæ Mariæ in corpore ædificiorum dicti Collegij, consistentem, certis statutis diebus, & horis frequentare, & cum eximia deuotionis sinceritate, cordisque contritione conscientiam suam per Confessionis & sanctissimæ Eucharistię ministerium expurgare, ac Diuinis officiis, colloquiis, & exhortationibus Spiritualibus, aliisque piis, & salutaribus operibus vacare soliti erant, 2 factoque inde ad illorum exemplũ maiore aliorum cõcursu mutuis studiis se inuicem consociauerant. Nos, vt pium hoc institutũ peramplius coalesceret, iisdem & aliis Christi fidelibus huiusmodi spiritualibus operibus& exercitijs pro

1 Primordia Congregationis studiosorum.

2 Aliorum cõcursus.

pro tempore addictis, nonnullas indulgentias, & peccatorũ suorum remissiones concessimus; prout in nostris inde confectis literis plenus cõtinetur. Cùm autem sicut exhibita nobis nuper pro parte Dilecti Filij Præpositi Generalis dictę Societatis petitio continebat, in diuersis Mundi partibus, & præsertim insignioribus Europæ ciuitatib⁹, eiusdem Societatis collegia ad Iuuentutem bonis moribus & virtutibus ornandam, ac vera pietate, sacraq; doctrina imbuendam, propagare, illorumq; externi scholares ibidem studiorũ causa confluentes, optima deuotionis & piorum operũ huiusmodi exercitia feruenti studio imitari; & exinde multiplices fructus ad Dei gloriam. ipsiusq; Diuini Nominis cultum, ac beatę Mariæ virginis honorem, nec non publicam salutem & spiritualem consolationem prouenire cœperint, & operæpretiũ sit, vt quemadmodũ piarum, & fructuosarum exercitationum huiusmodi institutum à Scholaribus dicti Collegij de Vrbe, quod nostris auspiciis, & impensis magnifico ædificiorum, & structurarum opere, à fundamentis innouatur, & exstruitur, primordium suum in dicta Ecclesia Annunciationis Beatæ Mariæ habuit;

ita quoque inibi eorundem ſcholarium primaria Congregatio, ſeu primarium Sodalitium, ſub titulo eiuſdem Annunciationis B. Mariæ ad laudabile eorum in piis operibus & officiis huiuſmodi ſtudium noſtris beneficiis & Indulgentiarũ præmiis, conſeruandum ac augendũ, ſtabiliatur, & inſtituatur, pro parte ipſius Præpoſiti nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt præmiſſis annuere, & deſuper opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur religioſum ipſorum ſcholarium, & in his ſpiritualibus exercitiis ſtudiũ piæ voluntatis affectu proſequi volentes, ipſumq; Præpoſitum à quibuſuis excõmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliisq; Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à Iure, vel ab homine quauis occaſiõe, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentiũ duntaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes; Nec non literarum prædictarum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati in eadem Eccleſia vnam ſeu vnum externorum Scholarium dicti Collegij noſtri, ac etiã aliorũ Chriſti fideliũ ſocietati prædictæ deuo-

deuotorum primariam 3. Congregationem seu primarium Sodalitiũ sub titulo Annunciationis Beatæ Mariæ huiusmodi, quę seu quod per prædictum, & pro tempore existentem Præpositum Generalem dictæ Societatis, seu illo defuncto donec alius ad officium Præpositi Generalis huiusmodi Canonicè assumatur, per vicarium etiam Generalem eiusem Societatis dirigi debeat, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò, sine tamen ipsius Societatis præiudicio erigimus & instituimus. Vt autem primaria Congregatio, seu primarium Sodalitium huiusmodi per gratiarum & munerum cœlestium largitionem, deuotionis ac pietatis iugiter proficiat incrementis, de Omnipotentis Dei Misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi omnibus, & singulis Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, 4 qui deinceps in Sodales eiusdem primariæ Congregationis, seu primarij Sodalitij recipientur; tam die receptionis eorũ, si sanctissimum Eucharistiæ Sacramentũ in prædicta Ecclesia, aut vbicunque potuerint, eo die sumpserint, quã in mortis articulo, nec non ipsis ac omnibus & singulis aliis vtri-

3 Primaria Congregationis institutio.

4 Indulgentia plenaria pro sodalibus in ingressu & in mortis articulo.

usque sexus Christi fidelibus etiã verè pœnitentibus & confessis, sacraque Communione refectis, 5 qui Ecclesiam prædictam die Festiuitatis eiusdem Annũciationis beatæ Mariæ à primis Vesperis vsque ad occasum solis ipsius festiuitatis deuotè visitauerint, & inibi pro Reipub. Christianæ conseruatione & augmento, Hæresum extirpatione, Principumque Christianorum mutua & Vniuersali Pace, ac nostra & pro tempore existentis Romani Pontificis prosperitate, vel alias preces, prout vnicuique suggeret deuotio, ad Deum deuotè effuderint. 6 Insuper iisdem sodalibus similiter verè pœnitentibus, & confessis qui in Natiuitatis & Ascensionis Domini nostri Iesu Christi, ac Annunciationis, Assumptionis, & Conceptionis: Necnon Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis Festis diebus prędictum sanctissimum Sacramẽtum, ibidem vel alibi acceperint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgẽtiam & remissionem Apostolica auctoritate, & tenore præsentiũ misericorditer in Domino concedimus, & elargimur; ipsisque Sodalibus qui 7 de eorum numero existentium, vel aliorum Christi fidelium defunctorum corpora ad sepultu-

5 Plenaria pro omnibus in die Annunciationis.

6 Plenaria pro Sodalibus quinquies in anno.

7 Indulgentias vnius anni toties quoties pro Sodalibus, qui corpora defuncto rum associauerint.

ram

ram Ecclesiasticam associauerint, aut infir-
mi, vel impediti, audito signo campanæ, ge-
nuflexi, si per infirmitatem licebit oratio-
nem Dominicam, & salutationem Angeli-
cam, pro salute animæ defuncti, vel cor-
poris infirmi, recitauerint; nec non 9 con-
gregationibus tam publicis, quàm præsen-
tiatis, ac Diuinis officiis, spiritualibusque
10 colloquiis, exhortationibus, 11 & aliis
piis officiis etiam in Sodalis, seu aliorum
Christi fidelium suffragium, per primariam
cōgregationem, seu primarium Sodalitium
ordinādis, & ab ipso Præposito, seu Vicario
Generali approbandis, quiq; diebus feriatis
12 Missæ Sacrificio interfuerint, aut Vesper-
tino tēpore anteq̃ cubent, 13 conscientiam
suā diligenter examinauerint, seu pauperes
14 infirmos tā Sodales quàm alios in Hospi
talibus, vel priuatis domibus, nec nō carce-
ratos visitauerint, 15 aut pacē inter inimicos
cōciliauerint, quoties horum quoduis fece-
rint, vnū annū de iis iniūctis, vel aliàs quo-
modolibet debitis poenitentiis Apostolica
auctoritate & tenore similibus etiā Miseri-
corditer in Domino relaxamus; 16 Quas-
cunq; alias præsentibus nō expressas Indul-
gen-

8 Vel si impediti, p eis aut pro infirmis orauerint. 9 Cōgregation. 10 Diuinis offi. 11 Exhortationib⁹ interfuerint. 12 Missæ sacrificio diebus feriatis. 13 Conscientiā examinauerīt. 14 Infirmos vel incarceratos visitauerint. 15 Pacem conciliauerint. 16 Alias

Indulgẽtiarum concessiones reuocantur.

gentias, & peccatorum remissiones, etiam plenarias, & relaxationes Scholaribus, & aliis prædictis ratione dicti eorum Instituti, vel alias in communi per Nos, & Sedem Apostolicam quomodolibet concessas, reuocando & abrogando.

17 Sodales vbiuis locorum possunt cōsequi prædictas Indulgentias.

Insuper ne præfati Sodales, si aliquando eos ab ipsa Vrbe abesse, vel alibi commorari contingat, huiusmodi Indulgentiarum & aliarum gratiarum spiritualiũ effectu, & fructu frustrati remaneant iisdem 17 Sodalibus extra Vrbem vbiuis locorum pro tempore commorãtibus, vt in locis vbi eos pro tempore residere seu morari contigerit, opera prædicta, quæ ipsi Sodales in Vrbe præsentes, pro singularum Indulgentiarum, remissionum & relaxationum huiusmodi consecutione obseruare debent, apud Ecclesias eorundem locorum, aut alibi prout poterunt obseruando, & exequendo, omnes easdem Indulgentias, Remissiones & relaxationes habeant, & illæ iis pariter suffragentur, nec non tam in Vrbe præsentes, quàm alibi vbiuis locorum commorantes. Sodales primariæ Congregationis, seu primarij Sodalitij huiusmodi, qui singulis quadragesimalibus & 18 aliis anni temporibus, ac

18 In-

die-

diebus Stationum Eccleſiarum dictæ Vrbis, & extra illius muros, quæ à Chriſti fidelibus pro conſequendis indulgentiis, & remiſſionibus viſitari ſolent dictæ Societatis, ſi ibi fuerit, alioquin aliam Eccleſiam ſeu Capellam in locis vbi eos pro tempore reſidere, ſeu morari contigerit, vt præfertur, deuotè viſitauerint, & ibi, ſepties Orationem Dominicam, & ſepties Salutationē Angelicam recitauerint, tot, & eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerētur, ſi ijſdem temporibus & diebus ſingulis Eccleſias dictæ Vrbis, & extra illius muros huiuſmodi pro iiſdem ſtationibus & indulgentiis conſequēdis deputatas perſonaliter viſitarēt, ac omnia, & ſingula, quæ pro huiuſmodi gratiarū cōſecutione, quomodolibet requiruntur, plenè adimplerent. Præterea iidem 19 Præpoſito, ſeu Vicario Generali, pro tempore exiſtenti, vt in quibuſuis aliis dictæ Societatis Collegiis extra vrbem prædictam per vniuerſum orbem nunc & pro tempore erectis, ſeu eorum Eccleſiis, pro eorundem piorum operū incremento, quaſcunque alias, ſeu quæcunque alia Scholariū ibidem literarum ſtudiis inſiſtentium, & aliorum Chriſti fidelium ipſi Societati deuo

dulgentias ſtationum Vrbis viſitantibus Eccleſiam Societatis vbi adſit, vel aliamquācunque.

19 Facultas cōceditur Generali præpoſito, quaſcunque alias Cōgregatiões in Collegiis extra Vr-

torum

...bem, erigendi & aggregandi.

torum congregationes, seu Sodalitia sub eo titulo Annunciationis B. Mariæ quæ ab ipsa primaria Congregatione, seu primario Sodalitio, tanquàm membra à capite dependeant, Auctoritate nostra, sine tamen Societatis aut Collegiorum, & Ecclesiarum huiusmodi prẹiudicio erigere & instituere, illasq́; seu illa eisdē primariç Congregationi, seu primario Sodalitio, 20 aggregare, ac eis sic erectis, institutis & aggregatis, eorūq; Sodalibus prædictas, ac omnes, & quascunque alias Indulgentias, peccatorū remissiones, relaxationes, gratias, & facultates tam spirituales quàm temporales, à Nobis, dictaq; sede primariæ congregationi, seu primario Sodalitio de cætero concedendas, ita vt Sodales aliarū Congregationū, seu aliorum Sodalitiorum, huiusmodi obseruantes, & exequentes ea, quæ ipsius primariæ Congregationis, seu primarij Sodalitij Sodales pro Indulgentijs, remissionibus, & relaxationibꝰ, huiusmodi consequēdis obseruare, & exequi debent, easdē Indulgentias, pecca torum remissiones, & relacationes pariter consequantur, facultate aggregandi, & gratias huiusmodi aliis concedendi duntaxat excepta cōmunicare. Necnon tam primariā

...o Aggregatis quacunque primariæ indulta & Indulgentias concedēdi.

seu

ſeu primarium, quam omnes & ſingulas ei
aggregandas congregationes, ſeu omnia &
ſingula ei aggreganda ſodalitia huiuſmodi
per ſe vel aliũ, ſeu alios eiuſdem Societatis
Presbyteros idoneos ad id ab eo deputãdos
21 viſitare, & pro earũ felici ſtatu, regimine, 21 *Con-*
& *directione*, quæcunque 22 ſtatuta, conſti- *grega-*
tutiones, & decreta, licita tamẽ, & honeſta *tiones*
ſacriſq; Canonibus, & Concilij Tridentini *viſitan*
decretis nõ contraria, nec non ab ipſo Præ- *di.*
poſito, ſeu Vicario, ſi per alium, vel alios de- 22 *Sta-*
putandos huiuſmodi fiant, 23 examinãda & *tuta cõ*
approbanda edere; ac poſtquàm edita fue- *dendi.*
rint, quoties pro eorum & temporum qua- 23 *Exa-*
litate, aut aliàs expediens ei videbitur im- *minan-*
mutare, corrigere, moderari & reformare, *di, ap-*
aut alia ex integro cõdere liberè & licitè va *proban-*
leat, eiſdem auctoritate Apoſtolica & teno- *di.*
re perpetuò cõcedimus, & indulgemus; de-
cernentes ſtatuta, conſtitutiones & decreta
huiuſmodi poſtquàm edita, immutata, cor-
recta, moderata, reformata, & condita fue- 24 *Præ-*
rint, ab omnibus Sodalibus prędictis inuio- *ſentes*
labiliter obſeruari debere, ac 24 præſentes *literas*
literas ſub quibuſcunq; ſimilium, vel diſſi- *nõ com-*
milium indulgentiarum & aliarum gratia- *pr. hen-*
rum reuocationibus, ſuſpẽſionibus, limita- *di ſub*
tioni-

quibuſuis aliis etiā Cruciatæ ſanctæ, Conceſſionum reuocationib⁹.

tionibus,derogationibus,& aliis contrariis
diſpoſitionibus etiam in fauorem Baſilicæ
principis Apoſtolorum de Vibe, ſeu Cru-
ciatæ Sanctæ,aut aliàs per Nos,vel alios Ro-
manos Pontifices ſucceſſores noſtros,aut di
ctam Sedem etiam motu proprio, & ex cer-
ta ſcientia Apoſtolicæ poteſtatis plenitudi-
ne, ſeu ad quorumuis etiā Imperatorū, Re-
gum,Reginarum, Ducum,& aliorum Prin-
cipum inſtantiam pro tempore quomodo-
libet factis minimè comprehendi, ſed ſem-
per ab illis exceptas,& quoties illæ emana-
bunt,toties in priſtinum ſtatū reſtitutas,re-
poſitas,& plenariè reintegratas, ac de nouo
conceſſas eſſe & cenſeri; Nec non omnibus
quos illæ concernunt ſuffragari debere. Ir-
ritum quoque & inane, ſi ſecùs ſuper his à

25 Non obſtantibus.

quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel
ignoranter contigerit attentari: 25 Non ob-
ſtantibus præmiſſis, & noſtra de Indulgen-
tiis,ad inſtar non concedendis,ac aliis con-
ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtoli

26 Trāſumptis habeatur fides.

cis,cæteriſq; contrariis quibuſcunque,præ-
ſentibus, perpetuis futuris temporibus du-
raturis.

Volumus 26 autem vt earundem præſen-
tium trāſumptis etiam impreſſis Secretarij
ipſius

ipſius Societatis vel Notarij publici manu et perſonæ alicuius in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, vel pro tempore exiſtentis Præpoſiti, aut Vicarij Generalis eiuſdē Societatis ſigillo munitis, eadem prorſus fides, vbique locorū in Iudicio & extra adhibeatur, quæ adhiberetur eiſdē præſentibus, ſi eſſent exhibitæ vel oſtēſæ. Nulli ergo omninò hominū liceat hanc paginā noſtræ abſolutionis, conceſſionis, elargitionis, relaxationis, indulti, decreti, & volūtatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attētare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorū Petri ac Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurū. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, 1584. Nonis Decembris. Pontificatus noſtri Anno XIII.

Pro Reuerendiſſimo D. Summatore A. Iuſtus.
Regiſtrata apud Io. Baptiſtam Secretarium.
Io. Baptiſta Canobius.
Alex. de Alexijs.
Iacobus Ximenez Secr.

quibuſuis aliis etiã Cruciatæ ſanctæ, Conceſſionum reuocationib⁹.

tionibus, derogationibus, & aliis contrariis diſpoſitionibus etiam in fauorem Baſilicæ principis Apoſtolorum de Vıbe, ſeu Cruciatæ Sanctæ, aut aliàs per Nos, vel alios Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros, aut dictam Sedem etiam motu proprio, & ex certa ſcientia Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu ad quorumuis etiã Imperatorũ, Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum Principum inſtantiam pro tempore quomodolibet factis minimè comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatũ reſtitutas, repoſitas, & plenariè reintegratas, ac de nouo conceſſas eſſe & cenſeri; Nec non omnibus quos illæ concernunt ſuffragari debere. Irritum qucque & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: 25 Non obſtantibus præmiſſis, & noſtra de Indulgentiis, ad inſtar non concedendis, ac aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrariis quibuſcunque, præſentibus, perpetuis futuris temporibus duraturis.

25 Non obſtantibus.

26 Trãſumptis habeatur fides.

Volumus 26 autem vt earundem præſentium trãſumptis etiam impreſſis Secretarij ipſius

ipsius Societatis vel Notarij publici manu et personæ alicuius in dignitate Ecclesiastica constitutæ, vel pro tempore existentis Præpositi, aut Vicarij Generalis eiusdẽ Societatis sigillo munitis, eadem prorsus fides, vbique locorũ in Iudicio & extra adhibeatur, quæ adhiberetur eisdẽ præsentibus, si essent exhibitæ vel ostẽsæ. Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginã nostræ absolutionis, concessionis, elargitionis, relaxationis, indulti, decreti, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorũ Petri ac Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurũ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, 1584. Nonis Decembris. Pontificatus nostri Anno XIII.

Pro Reuerendißimo D. Summatore A. Iustus.
Registrata apud Io. Baptistam Secretarium.
Io. Baptista Canobius.
Alex. de Alexijs.
Iacobus Ximenez Secr.

LEGES CONGREGATIONVM BEATAE VIRGINIS, quæ in Collegiis Societatis IESV institutæ, atque à Sede Apostolica approbatæ, variis Indulgentiis, & gratiis exornatę sunt, ex Romano exemplari paucis comprehensæ.

I.



VM Beatissima Virgo Dei mater huius Congregationis patrona, illam defendere ac fouere existimanda sit, quippe misericordię mater, quę se diligentes diligat, & ad eam piè ac religiosè confugientes tueatur ac protegat; propterea par est in primis, vt eiusdem Sodales non modò illã præcipua veneratione atq; honore prosequantur; verùm etiã vitæ morumq; integritate, virtutũ illius præstantissimarum exẽpla imitari conentur; atque vt sæpiùs inter se agentes, mutuo se ad ad eius amorem & cultũ studeant impellere

& ar-

& ardentē quandā in ſuis animis excitare cupiditatēſanctiſſimi illius nominis extollēdi.

II. Sodalitatē adminiſtrabit vnus ex patribus Societatis IESV, & Præfectus ipſius Cōgregationis duorum aſſiſtentiū ope atq; cōſilio. Accedet his prætereà Secretarius vnus, aliiq; duodecim, vbi ſit numeroſa ſodalitas: vel ſex; vbi fuerint pauciores; quorum erit officium ac munus Præfecto in conſultationibus, & in adminiſtranda Sodalitate præſto eſſe. Quare debitum illis omnes honorem deferent, pro cuiuſque dignitate, & in rebus ad ſodalitatem pertinentibus obtemperabunt.

III. Quoniam huius Congregationis finis eſt virtus; pietaſq; Chriſtiana, & in litterarum ſtudiis progreſſio; ad quem finem aſſequēdum, ſacramentorum ſanctiſſimorū frequentia perutilis eſt: ideo quicumque dare nomina ſodalitati voluerint; antequàm recipiantur; Generali cōfeſſione, totius vitæ delicta expiabunt, ſi id numquàm egiſſent anteà; vel certè quæ à poſtrema generali confeſſione peccata commiſerint, confitebuntur: Niſi tamen confeſſio huiuſmodi iuſtis de cauſis omittenda vel differenda, Confeſſarij iudicio, videretur. Deinde Sodales

dales omnes confitebuntur peccata, & sacram Eucharistiam sument primo quoquo Dominico cuiusque mensis: Præterea verò idem agent certis quibusdam Domini nostri, eiusque sanctissimæ matris Festis diebus atq; solemnibus; Natali videlicet Christi die, Circuncisionis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & Corporis Domini: Die immaculatæ Conceptionis B. Virginis sacro, itemq́, eiusdem Natali, & Annunciationis festo, die Purificatiõis, & Assumptionis, die autem natali vel sancti Ioannis Baptistæ, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli: dieque Sanctorum omnium solenni. Potest tamen aliquis ex diebus his Festis enumeratis, loco primæ cuiusque mensis diei Dominicæ sumi; si quando in eandem Dominicam Festus ille dies incideret, aut ab illa certè non procul abesset. Officiales tamen præcipui, qui suprà recensiti, Pœnitẽtiæ, & Eucharistiæ Sacramenta plus aliquantò quàm alij frequentabunt, si illorum Patri spirituali videbitur.

IIII. Dominicis diebus vnà omnes conuenient, ac horam circiter in agendo de rebus spiritualibus ponẽt, ea ratione quam Pater Societatis, qui Sodalitatem administrat,

niſtrat, & Præfectus Sodalitatis præſcribent.

V. Antequàm agendi quicquam in conuentibus initium fiat, pronunciabitur hymnus ſancti Spiritus, cum eiuſdem Antiphona, verſiculo, & oratione: item aliqua recitabitur ex Antiphonis cum verſiculis, & oratione B. Virginis, earum, quas in extremo eiuſdem officio Eccleſia ſacroſancta pro varietate temporum adhibere conſueuit. Congregationem verò concludent vel eiuſdem Virginis Litaniæ, vel hymnus Aue maris ſtella, cum oratione, Defende quæſumus, &c.

VI. Quotidiè quoad licebit, Miſſæ ſacrificio interſint: ſumpta verò dictis ſupra diebus ſacra Euchariſtia, quartam horæ partem in precatione mentali ſeu vocali, pro ſua quiſque commoditate ac deuotione collocabit.

VII. Quotidiè manè, vbi è lectulo ſurrexerint; poſteaquàm Deo pro acceptis ab eius diuina maieſtate beneficiis, tum generalibus, tum præcipuis ac propriis gratias egerint, ter orationem Dominicam, & angelicam ſalutationem in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis pronunciabunt, ſemelque ſymbolum Apoſtolorum, & Salue Regina,

præter alias pias preces, quibus vti quiſque de confeſſarij conſilio poterit. Veſperi autem antequàm ſe ad quieté, ſomnumq; conferant, primùm quidem conſcientiam examinabunt, deinde verò ter Pater, & Aue,ac ſemel pſalmum, De profundis, pro defunctorum animabus pronunciabunt.

VIII. Suadetur autem omnibus; quoniam ipſi maiorem quandam perfectionem quam cæteri profitentur, vt maius quoque ſtudiũ in actionibus pijs, & Chriſtianis adhibeant; cuiuſmodi eſſent: ſæpiùs peccata confiteri, crebriuſq; ad ſacram Chriſti Corporis menſam accedere; Officium B. Virginis, aut Roſarium recitare, mentali orationi nonnihil temporis tribuere,die Sabbathi Litanias B.Virginis recitare:carcerem itidẽ, noſocomia ſiue Hoſpitales domos viſere, Chriſtianæ doctrinæ elementa rudibus explicare, aliaque id genus pia obire munera; in quibus vel pro ſua quiſque conditione ac pietate ſeparatim, vel cũcta ſimul ſodalitas poterit exerceri: quemadmodum Pater,qui Sodalitati præeſt, inſtituerit atque ſuaſerit, ſuperiore Collegij approbante.

IX. Cùm è Sodalibus aliquis ægrotauerit;eum tum Præfectus inuiſendum, & ſan-

ctis

ctis Ecclesiæ Sacramentis muniendum curabit, tum omnes Domino suis precibus commendabunt. Quòd si eum contigerit è vita discedere, Sodales illius funus ad sepulturam prosequentur. Deinde quo primum die commodum fuerit, mortuorum officium pro eodẽ vel simul omnes in oratorio si fieri possit, recitabũt; vel certè per se vnusquisque separatim: per octo autem dies Psalmũ De profundis, cum Oratione pro defunctis pro illo dicent semel quotidiè singuli, tota denique sodalitas Missę defunctorum sacrificium pro eius anima semel saltem offerendum curabit.

X. Si quem à loco, in quo Sodalitas est, recedere contigerit, Patrem admoneat aut Præfectum, quòd si commodè possit, à tota quoque Congregatione aut Præfecto litteras patentes poscat: vt ab aliis quoque sodalitiis, quò se fortè sit collaturus, tanquàm vnus è sodalibus recipiatur. Et quoniam velut vnus adhuc è sodalium numero, etiam absens, meritorum sodalitatis est particeps; æquum erit, vt interdum de se suisque rebus faciat reliquos certiores, ac sese sodalium precibus commendet.

XI. Se inter se omnes vera, & sincera

charitate diligant,curentque vt pacem, fraternamque concordiam tueantur; atque vt in dies in veris Christianisque virtutibus progressum faciant. Vt hoc autem faciliùs assequantur,plurimum proderit Sodalitatis conuentus frequentare, eiusdem exercitationes non prætermittere, cum ijs crebrò versari, à quibus iuuari possint, improborum consuetudines,& quascunque occasiones vitare, vnde illis detrimentum aliquod posset adferri: (quales ludi sunt, rixæ, contentiones,aliaque incommoda,quæ bonum Sodalitij nomen & existimationem labefactant.) Sed enitantur potiùs vt in consuetudine,morum honestate,in actionibus denique omnibus ita se gerant, vt eos dignos esse quilibet arbitretur, qui sint in beatissimæ Virginis tutela, in cuius congregatione versantur.

XII. Quò faciliùs hæc statuta legesque seruentur; non modò quisq; eas apud se domi habeat,& subinde legat;sed quoties Præfectus nouus ac reliqui Officiales deligentur,publicè in Oratorio recitentur.Conentur porrò quisque illis parêre quàm diligentissimè.

BREVE COMPENDIVM INDVLGENTIARVM CONGREgationis B. Virginis, à ſede Apoſtolica conceſſarum, ex Bulla eius erectionis excerptum.

INDVLGENTIA PLENARIA.

I.



Vo die in Sodalitatẽ quiſpiam recipitur, ſi verè pœnitens & confeſſus fuerit, eodémque die Sanctiſſimũ Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerit, in Eccleſia vbi prædicta Sodalitas fuerit, vel vbi potuerit, Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam & remiſſionem conſequitur.

II. Item in articulo mortis.

III. Quicunque Sodales; aut qui ſunt extra Sodalitatem CHRISTI fideles vtriuſ-

que sexus verè pœnitentes & confessi, ac sacra Communione refecti, Ecclesiam seu Capellam, oratorium seu locum vbi erunt, in die Annunciationis Beatæ Mariæ, vel alterius solennitatis, inuocationis seu tituli, sub quo vnaquæq; Sodalitas erecta sit; à primis eiusdem diei Vesperis vsque ad solis occasum eiusdem festiuitatis piè visitauerint; & ibidem pro Reipub. Christianæ conseruatione & augmento, pro hæresum extirpatione, Principum Christianorum mutua & vniuersali pace, ac Romani Pontificis prosperitate orauerint, vel alias preces pro sua quisque deuotione effuderint, Indulgētiam plenariam consequuntur.

IIII. Item Sodales qui festis diebus Natalis, & Ascensionis Domini nostri IESV Christi, & Annunciationis, Assumptionis, Conceptionis, & Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis verè pœnitentes & confessi sanctissimum Eucharistiæ Sacramētum ibidem vel alibi sumpserint.

INDVL-

INDVLGENTIAM VNIVS ANNI CONSEquuntur Sodales toties quoties.

I.

CORPORA Sodalium, vel aliorum CHRISTI fidelium ad Ecclesiasticam sepulturam prosecuti fuerint.

II. Item infirmi vel impediti, qui audito signo campanæ, genuflexi, si per infirmitatem licebit, orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam pro salute animæ defuncti, vel corporis infirmi recitauerint.

III. Qui cœtibus tum publicis tum priuatis
IIII. Qui diuinis officiis
V. Qui spiritualibus colloquiis & exhortationibus.
} interfuerint.

 VI. Qui

VI. Qui pijs officiis etiam in Sodalium, vel aliorum Christi fidelium defunctorum per ipsam congregationem ordinandis, & à R.P. Generali Societatis IESV, vel eius Vicario approbandis interfuerint.

VII. Qui Missæ sacrificio diebus feriatis interfuerint.

VIII. Qui conscientiam suam diligenter examinauerint vesperi antequàm cubitum eant.

IX. Qui pauperes infirmos tam Sodales, quàm alios in Hospitalibus, vel priuatis domibus visitauerint.

X. Qui carcere detentos visitauerint.

XI. Qui pacem inter inimicos conciliauerint.

INDVLGENTIAE STATIONVM vrbis Romæ.

XII. Omnes Indulgentias consequuntur Sodales stationum Ecclesiarum vrbis siue intra, siue extra muros illius; Si diebus Quadragesimæ, & aliis anni temporibus; ac diebus stationum huiusmodi, Ecclesiam Societatis IESV, si ibi fuerit, alioquin aliam Ecclesiam, seu Capellam in locis, vbi eos pro

pro tempore esse contigerit, deuotè visitauerint, & ibi septies orationem Dominicã, & septies Angelicam Salutationem recitauerint.

Has omnes Indulgentias consequi poterunt Sodales vbiuis locorum commorantes, si apud Ecclesiam eorundem locorum, aut alibi, vt poterunt, opera prestabunt, quę sunt seruanda ad huiusmodi Indulgentias consequendas.

COMPENDIVM STAtionum vrbis Romæ, cum ipsarum Indulgentijs.

Longum esset singulas Stationes, earumque Indulgentias sigillatim persequi; paucis itaque eas comprehendemus.

SINGVLIS Dominicis Aduentus, Septuagesimæ, Quinquagesimæ, Quadragesimæ. *Dominicis diebus.*

Item secundis Dominicis singulorum mensium; singulis quoque Dominicis mensis Maij Stationes aliquæ habentur; & amplissimæ, fereque semper plenariæ Indulgentiæ.

Vigilia, & die Natiuitatis Domini in singulis *Festis Christi.*

gulis Missis. Item festis Circuncisionis, Epiphaniæ, Paschæ, ac per totam Octauam; Ascensionis die, Vigilia, ac festis Pentecostes, totisq; Octauis: Trinitatis, Venerabilis Sacramenti, ac per octauam: Festo denique Transfigurationis, Indulgentia semper plenaria, aliæq; plurimæ & maximæ.

Festis B. Virginis. Festis Purificationis, Annunciationis, Visitationis, Assumpt. Natiuitat. Concept. B. Virginis, ac singulorum horum octauis, & festo Præsentationis eiusdem Stationes, variæque plenariæ Indulgentiæ in variis illi sacris ædibus habentur.

Festis Sanctorum. Mense IANVARIO. Festis SS. Marcelli, Antonij, Cathedræ S. Petri, Sebastiani, Agnetis, Conuersionis S. Pauli, S. Chrysostomi, Indulgentiæ maximæ, ac ferè semper plenariæ aliquas Ecclesias Romæ visitantibus conceduntur.

FEBRVARIO. Festis S. Agathæ, Cathedræ S. Petri, S. Mathiæ, plen. Indulgentiæ.

MARTIO. Festis SS. Thomæ, Gregorij, Ioseph, plenæ Indulg. S. Benedicti magna.

APRILI. Festis SS. Georgij, & Marci, Indulg. plen.

MAIO. SS. Philippi & Iacobi, S. Monicæ, Inuentionis S. Crucis, Ioannis ad portam

tam

tam Latinam, Apparitionis S. Michaëlis, Indulgent. plen.

IVNIO. SS. Barnabæ, Ioannis Baptistæ, Petri & Pauli, & Com. S. Pauli Indulg. plen.

IVLIO, Octaua S. Ioannis, SS. Alexij, Magdalenæ, Iacobi, Annæ, Indulg. plen. S. Margaretæ 100. annorum.

AVGVSTO. Ad vincula S. Petri, S. Dominici, S. Mariæ ad niues, S. Laurentij plen. Indulg. Per totam octauam S. Laurẽtij quotidie 100. annorum, & totidem quadragenarum, & remissio tertiæ partis peccatorũ. Item festis SS. Bartholomæi, Augustini, S. Ioannis, Indulg. plen.

SEPTEMBRI. SS. Aegidij, Nicolai Tolent. S. Crucis, Matthæi, Michaëlis, Hieronymi, Indulg. plen.

OCTOBRI. SS. Francisci, & per octauam. Lucæ, Simonis & Iudæ, Indulg. plen.

NOVEMBRI. SS. Omnium, & die Animarum, Dedicationis Basilicarum Saluatoris, & SS. Petri & Pauli, SS. Martini, Ceciliæ, Chrysostomi, Catharinæ, Andreæ, Indulg. plenaria.

DECEMBRI. SS. Barbaræ, Nicolai, Thomæ. Stephani, Ioannis, Innocentium, Syluestri, Indulg. plenaria.

DIE

Feriatis diebus. DIE Cinerum, ac singulis feriis Quadragesimæ semper Stationes, ac Indulgentiæ, sæpè plenariæ, aliàs permagnæ. Item diebus Rogationum, feria quoque 4. 6. & sabbatho singulorum quatuor temporum, amplissimæ Indulgentiæ, ac ferè semper plenariæ. Item à 25. Martij vsque ad 1. Augusti, quotidie Indulgentia 12000. annorum, totidem quadragenarum, & remissio 3. partis partis peccatorum ad S. Petrum. A 20. Maij vsque ad 1. Augusti, magnæ quotidie Indulg. ad S. Ioannem Lateranensem. A 25. Augusti vsque ad 8. Septem. quotidie Indulgent. 12000. ad S. Mariam maiorē. Singulis diebus Sabbathi Indulgen. plenaria ad S. Mariam de populo.

Liberatio animæ è purgatorio. Dominica in Septuagesima, feria 3. Dominicæ 1. in Quadrages. Sabbatho Dominicæ 2. Dominica 3. quarta & 5. Quadragesimæ, Feria 6. & Sabbatho Dominicę 5. in Quadrages. Feria 4. Paschæ. Feria 5. & Sabbatho post Pentecosten. Item Sabbatho 4. Temporum in Septembr. Item festo S. Ioan. Chrysost. 27. Ianuarij; & festo S. Ioannis ad portā Latinam 6. Maij, præter Indulgentias maximas, liberatio est vnius animę è purgatorio. Item eiusdem B. Ioannis festo 27. Decembr.

Excer-

Excerptæ sunt hæ Indulgentiæ partim ex quodam libello Romæ impresso anno 1580. sub Gregorio XIII. & approbato per Sixtum V. 7. Ianuarij, anni 1588. partim ex alijs chartis & tabulis Neapoli, & in Hispania, deinde in Belgio & alibi impreßis, approbatisq;.

Has autem Indulgentias consequuntur Christi fideles, qui visitant Ecclesias, vbi eiusmodi Stationes & Indulgentiæ habentur intra vel extra muros vrbis Romæ. Et quicumque priuilegium habent & facultatem à S. Sede Apostolica eas alibi consequendi; modò ea dicant, & faciant quæ in gratijs à Papa conceßis præscribuntur.

Operæ pretium autem est, antequam quis eas Indulgentias obtinere velit, excitet in se contritionem peccatorum suorum, eaque confiteri, & pro ijs satisfacere proponat: si enim in gratia Dei non sit, non poterit esse earum Indulgentiarum particeps. Ideoq; vtiliter præmittet confeßionem generalem, dicendo: Confiteor Deo omnipotenti, &c. Misereatur nostri omnipotens Deus, &c. *Et absolutionem quoque generalem:* Indulgentiam, absolutionem, & remißionem omnium peccatorum nostrorũ, tribuat nobis omnipotens, & misericors Dominus, Amen.

Tunc recitet orationes præscriptas in Bulla Pontificia.

ORA-

ORATIONES DICENDAE IN *Congregationibus.*

Diui Ambrosij Hymnus.

VENI *Creator Spiritus,*
Mentes tuorum visita;
Imple superna gratia,
Quæ tu creasti pectora.
Qui paracletus diceris,
Donum Dei altissimi,
Fons viuus, ignis, charitas,
Et spiritalis vnctio.
Tu septiformis munere,
Dextræ Dei tu digitus,
Tu ritè promissum patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis,
Virtute firmans perpeti.
Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore sic te præuio,
Vitemus omne noxium.
Per te sciamus da Patrem,
Noscamus atque Filium,
Te vtriusque Spiritum,

Creda-

Credamus omni tempore.
Gloria Patri Domino,
Natoque, qui à mortuis
Surrexit, ac Paraclito,
In sæculorum sæcula, Amen.

Vers. *Emitte spiritum tuum & creabuntur.*
Resp. *Et renouabis faciem terræ.*

ORATIO.

DEVS, qui corda fidelium sancti spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodẽ Spiritu recta sapere, & de eius semper sancta consolatione gaudere. Per Dominũ nostrum Iesum Christum filium tuum: Qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus. Per omnia sæcula sæculorum, Amen.

ANTIPHONAE DE B. VIRGINE MARIA.

A DOMINICA PRIMA ADVENtus, vsque ad Purificationem inclusiuè.

ALMA *Redemptoris mater quæ peruia cæli*
Porta manes, & stella maris: succurre cadenti.
Surgere

Surgere qui curat, populo; Tu quæ genuisti,
Natura mirante, tuum sanctum genitorem.
Virgo prius ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Aue, peccatorum miserere.

In Aduentu Versus.

Angelus Domini nunciauit Mariæ.
Resp. *Et concepit de Spiritu sancto.*

ORATIO.

GRATIAM tuam, quæsumus Domine, mentibus nostris infunde: vt qui Angelo nunciante, Christi filij tui incarnationẽ cognouimus, per Passionem eius & Crucem ad Resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

Post Natiuitatem Versus.

Post partum Virgo inuiolata permansisti.
Resp. *Dei genitrix intercede pro nobis.*

ORATIO.

DEVS, qui salutis æternæ Beatæ Mariæ virginitate fœcunda, humano generi præmia præstitisti: tribue quæsumus, vt ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam

quam meruimus auctorem vitæ suscipere, Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.

A PVRIFICATIONE VSQVE ad feriam quintam in Cœna Domini exclusiuè.

AVE Regina cælorum,
Aue Domina Angelorum;
Salue radix sancta,
Ex qua mundo lux est orta.
Gaude gloriosa,
Super omnes speciosa;
Vale valde decora,
Et pro nobis semper Christum exora.

Vers. *Dignare me laudare te virgo sacrata.*
Resp. *Da mihi virtutem contra hostes tuos.*

ORATIO.

CONcede misericors Deus fragilitati nostræ præsidium; vt qui sanctæ Dei genitricis memoriam agimus, intercessionis eius auxilio, à nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

TEM-

TEMPORE PASCHALI VSQVE ad octauam Pentecostes exclusiuè.

REGINA *cœli lætare, alleluia.*
Quia quem meruisti portare, alleluia.
Resurrexit, sicut dixit, alleluia.
Ora pro nobis Deum, alleluia.
Vers. *Gaude, & lætare virgo Maria, alleluia.*
Resp. *Quia surrexit Dominus verè, alleluia.*

ORATIO.

DEVS, qui per resurrectionem filij tui Domini nostri Iesu Christi familiam tuam lætificare dignatus es: præsta quæsumus, vt per eius genitricem virginem Mariam, perpetuæ capiamus gaudia vitæ. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

AB OCTAVA PENTECOSTES vsque ad Aduentum exclusiuè.

SALVE *Regina, Mater misericordiæ: Vita, dulcedo, & spes nostra salue. Ad te clamamus exules filij Euæ. Ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, il-*

los tuos misericordes oculos ad nos conuerte; Et Iesum benedictum, fructum ventris tui, nobis post hoc exilium, ostende. O clemens, ô pia, ô dulcis virgo Maria.

Vers. *Ora pro nobis sancta Dei genitrix.*

Resp. *Vt digni efficiamur promißionibus Christi.*

ORATIO.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, qui gloriosæ Virginis matris Mariȩ corpus & animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu sancto cooperante præparasti: da, vt cuius commemoratione lætamur, eius pia intercessione ab instantibus malis, & à morte perpetua liberemur. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

HYMNVS IN LAVDEM B. VIRGINIS.

AVE maris stella,
Dei mater alma,
Atque semper Virgo,
Felix cœli porta,

Sumens

Sumens illud Aue,
Gabrielis ore,
Funda nos in pace,
Mutans nomen Euæ.
Solue vincla reis;
Profer lumen cæcis:
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.
Monstra te esse matrem.
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus,
Tulit esse tuus.
Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpis solutos,
Mites, fac & castos.
Vitam præsta puram,
Iter para tutum,
Vt videntes Iesum,
Semper collætemur.
Sit laus Deo Patri.
Summo Christo decus,
Spiritui sancto,
Trinus honor vnus, Amen.

Vers. *Ora pro nobis sancta Dei genitrix.*
Resp. *Vt digni efficiamur promißionibus Christi.*

ORATIO.

DEfende, quæſumus Domine, B. Maria ſemper virgine intercedente, iſtam ab omni aduerſitate familiam, & toto corde tibi proſtratam, ab hoſtium propitius tuere clementer inſidiis. Per Chriſtum Dominũ noſtrum, Amen.

ORATIONES PRO DEFVNctis Sodalibus.

Pſalmus 50.

MIſerere mei Deus: ſecundùm magnam miſericordiam tuam.

Et ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meã ego cognoſco: & peccatũ meum contra me eſt ſemper.

Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.
Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt ossa humiliata.
Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.
Cor mundum crea in me Deus: & Spiritum rectum innoua in visceribus meis.
Ne proiicias me à facie tua: & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me.
Redde mihi lætitiam salutaris tui: & Spiritu principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te cõuertentur.
Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiã tuam.
Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.
Quoniam si voluisses, sacrificium dedissem vtique: holocaustis non delectaberis.
Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despicies.
Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hierusalem.
Tunc

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.
Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.
Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?
Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine.
Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in Domino.
A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israël in Domino.
Quia apud Dominum misericordia: & copiosa apud eum redemptio.
Et ipse redimet Israël: ex omnibus iniquitatibus eius.
Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.
Pater noster. Aue Maria.

ORATIO.

ABsolue, quæsumus Domine, animam famuli tui N. vt defunctus sæculo, tibi viuat, & quę per fragilitatem carnis, humana conuersatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge.

DEvs veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, vt nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc sæculo transierunt, B. Maria semper Virgine intercedente, cùm omnibus sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium peruenire concedas.

FIdelium Deus omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumq; tuarũm, remissionem cunctorum tribue peccatorum, vt indulgentiam, quam semper optauerunt, piis supplicationibus consequantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tũum: qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

LITA-

LITANIAE DEIPARÆ VIRGINIS, EX SACRA SCRIPTVRA DEPROMPTAE,

quæ in alma domo Lauretana, omnibus diebus Sabbati, Vigiliarum, & Festorum eiusdem B. Virginis decantari solent.

KYrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Pater de cœlis Deus, miserere nobis.
Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix, ora.
Sancta Virgo virginum, ora.
Mater viuentium, ora. *Gen. 3.*
Mater pulchræ dilectionis, ora. *Eccl. 24*
Mater sanctæ spei, ora. *Ibid.*
Paradysus voluptatis, ora. *Gen. 2.*
Lignum vitæ, ora. *Ibid.*
Domus sapientiæ, ora. *Prou. 9*

 Por-

*Gen.*28 Porta cœli.
*Gen.*49 Desiderium collium æternorum.
Nu. 35. Ciuitas refugij.
*Iud.*15. Gloria Hierusalem,
*Exo.*15. Sanctuarium Dei,
*Exo.*25 Tabernaculum fœderis,
*Exo.*30 Altare Thymiamatis,
*Gen.*27 Scala Iacob,
*Sap.*7. Speculum sine macula,
*Cant.*2. Lilium inter spinas,
*Exo.*3. Rubus ardens incombustus,
*Iud.*6. Vellus Gedeonis,
2.*Reg.*1 Thronus Salomonis,
*Cant.*7. Turris eburnea,
*Cant.*4. Fauus distillans,
Ibid. Hortus conclusus,
Ibid. Fons signatus,
Ibid. Puteus aquarum viuentium,
*Prou.*31 Nauis institoris de longè portans panem,
*Eccl.*5. Stella matutina.
Eccl. 6. Aurora consurgens,
*Cant.*6. Pulchra vt luna,
Ibid. Electa vt sol,
Ibid. Castrorum acies ordinata,
Ier. 14. Solium gloriæ Dei,

} Ora pro nobis.

A cũctis periculis, libera nos gloriosa virgo

Per

Per ſalutarem conceptionem tuam, libera nos glorioſa virgo.
Per ſanctam Natiuitatem tuam, libera.
Per admirabilem Annunciationem tuam, libera.
Per immaculatam Purificátionem tuam, libera nos glorioſa virgo.
Per glorioſam Aſſumptionem tuam, libera nos glorioſa virgo.
Peccatores, Te rogamus audi nos.
Vt veram pœnitẽtiam nobis impetrare digneris,
Vt ſocietates tibi peculiari obſequio deuotas conſeruare, & augere digneris,
Vt Eccleſiæ ſanctæ, cunctoque populo Christiano pacem, & vnitatem impetrare digneris,
Vt omnibus fidelibus defunctis requiẽ æternam impetrare digneris,
Mater Dei,
} Te rogamus audi nos.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miſerere nobis.

Verſ. *Ora pro nobis ſancta Dei genitrix.*

Reſp. *Vt digni efficiamur promißionibus Chriſti.*

ORATIO.

PIetate tua, quæſumus Domine, noſtrorũ ſolue vincula peccatorum, & intercedente B. Maria, cum omnibus ſanctis tuis, nos famulos tuos, benefactores, atque loca noſtra, in omni ſanctitate cuſtodi, omnesq́; conſanguinitate, affinitate, atq; familiaritate nobis coniunctos, à vitiis purga, virtutibus illuſtra, pacem & ſalutem nobis tribue, hoſtes viſibiles, & inuiſibiles remoue, carnalia deſideria repelle, aerem ſalubrem, & fertilitatem indulge, amicis & inimicis noſtris charitatem largire, atq; vrbem N. cum omnibus in ea habitantibus, ab omni peſte, infideliumq́; feritate, & potentia illæſam conſerua, & omnibus fidelibus, viuis & defunctis, in terra viuentium vitã, & requiem æternam concede; & Pontificem noſtrum N. Antiſtitem N. omnes Prælatos & cunctũ populum Chriſtianum, ab omni aduerſitate cuſtodi, & benedictio tua ſit ſuper nos ſemper. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

ORA-

ORATIONES SINGVLORVM FESTORVM B. VIRginis, *quæ secundùm occurrentes dies possunt recitari, ante iam scriptam Orationem*: Pietate tua,&c.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, maiestatem tuam supplices exoramus, vt sicut vnigenitus filius tuus hodierna die, cum nostræ carnis substantia, à purificata virgine, matre suâ, in templo est præsentatus, ita nos facias purificatis tibi mentibus præsentari. Per eundem Dominum, &c. *vel relicta conclusione ea, potest subijci*: Pietate tua, quæsumus, &c. *Festo purificationis.*

DEVS, qui de B. Mariæ Virginis vtero verbum tuum, Angelo nunciante, carnem suscipere voluisti, præsta supplicibus tuis, vt qui verè eam Dei genitricem credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per dominum, &c. *Festo Annunciationis.*

FAMVLIS tuis, quæsumus Domine, cælestis gratiæ munus impertire, vt quibus beatæ Virginis partus extitit salutis ex- *Festo Visitationis, Na-*

tiuitatis et cōceptionis. ordium, { Visitationis / Natiuitatis / Conceptionis } eius votiua solennitas pacis tribuat incrementum. Per Dominum, &c.

Festo Assumptionis. FAmulorum tuorum, quæsumus Domine, delictis ignosce; vt qui tibi placere de actibus nostris non valemus, genitricis Filij tui Domini nostri intercessione saluemur. Per eundem Dominum, &c.

Festo Præsentationis. DEus, qui B. Mariam semper Virginem, tabernaculum sancti Spiritus post triennium in templo præsentari voluisti, præsta quæsumus; vt qui Præsentationis eius festa recolimus in terris, ipsius intercessione, ad templum qui Christus est, in cælesti gloria præsentari mereamur. Qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus. Per, &c.

ALIAE LITANIAE BEATAE MARIAE VIRGINIS.

KYrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Pater

Pater de cœlis Deus, miſerere nobis.
Fili Redēptor mundi Deus, miſerere nobis.
Spiritus ſancte Deus, miſerere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus, miſerere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix,
Sancta Virgo virginum,
Mater Chriſti,
Mater diuinæ gratiæ,
Mater puriſſima,
Mater caſtiſsima,
Mater inuiolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater Creatoris,
Mater Saluatoris,
Virgo prudentiſſima,
Virgo veneranda,
Virgo prædicanda,
Virgo potens,
Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Speculum iuſtitiæ,
Sedes ſapientiæ,
Cauſſa noſtræ lætitiæ,
Vas ſpirituale,

} Ora pro nobis.

Vas honorabile,
Vas inſigne deuotionis,
Roſa Myſtica,
Turris Dauidica,
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Ianua cœli,
Stella matutina,
Salus infirmorum,
Refugium peccatorum,
Conſolatrix afflictorum,
Auxilium Chriſtianorum,
Regina Angelorum,
Regina Patriarcharum,
Regina Prophetarum,
Regina Apoſtolorum,
Regina Martyrum,
Regina Confeſſorum,
Regina Virginum,
Regina Sanctorum omnium,

Ora pro nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis.

Verſ.

Vers. *Post partum virgo inuiolata permansisti.*
Resp. *Dei genitrix intercede pro nobis.*

ORATIO.

GRatiam tuam, quæsumus Dñe, mentib⁹ nostris infunde: vt qui Angelo nunciãte, Christi filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius & crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

ORATIO SODALITATIS.

SANCTA Maria Mater Dei & virgo, Ego N. te hodie in Dominam, Patronam, & Aduocatam eligo, firmiterque statuo, ac propono, me nunquàm te derelicturum, neque cõtra te aliquid vnquàm dicturum, aut facturum, neque permissurum, vt à meis subditis aliquid cõtra tuum honorem vnquàm agatur. Obsecro te igitur, suscipe me in seruum perpetuũ, adsis mihi in actionibus omnibus meis, nec me deseras in hora mortis. Amen.

CAPVT II.

EXERCITIVM PRIMAE REGVLAE SODALITATIS, DE CVLTV DEIPARAE Virginis.

PARS PRIMA.

Non esse nouum institutum erigendi Sodalitates in honorem Virginis Mariæ.



VT de religiosis ordinibus, quos prope omnes Beatissimam Dei parentem pro domina, patrona, parenteque etiã sua adsciuisse constat, nihil adferamus; variæ inter Christianos maiorum nostrorum sæculis erectæ fuerunt ab auspiciis Diuæ virginis Sodalitates. Hungarica in primis gens vniuersa à B. Stephano primo eius gentis rege Christiano, D. Virginis, cui admirandæ operæ Basilicam in regia Albanensi vrbe erexerat, tutelæ nec potestati addicta & con-

Hungaria tota appellata olim familia B. Virginis.

consecrata est; ex eoq; tempore Hungaria to ta Dei parentis familia appellata est. Et sanè Beatissimæ Virginis apud eã gentẽ tam eximia fuit veneratio, vt nõ ausi præ reuerẽtia, Mariæ nomẽ pronũciare, eius loco Dominę vocabulum passim v surparent: Quòd si contigisset Mariæ nomen pronunciari, actutum flexis genibus, demissisque capitibus illud venerabundi exciperent.

Laurẽt. Surius in vita S. Stephani et S. Gerardi Episc.

Huic amplissimæ Hũgarorum olim pietati, ac familiæ virgineæ succedere possunt innumeræ per Europam excitatæ Sodalitates eorum, qui religionis, cultusque Deiparæ gratia, ad sacram illi Lauretanam ædem peregrinati sunt.

Sodalitates dominæ Lauretanæ p Europã.

Sunt & alia in Hispaniis, Galliis, & Germania, Belgioque, in variis ciuitatibus, & vrbibus instituta sub augustissimo Mariæ nomine Sodalitia, in quibus vtriusque sexus fideles Deo Domino, parentiq; eius deseruiunt.

Aliæ in variis prouinciis, & belgio Sodalitates.

De Italia id dico tantùm, Beatissimæ Virgini tam sacram propè & deuotam fuisse, quàm tota olim fuerit Hungaria. Priuata autem ante annos propè ducentos, & quidem celeberrima, in vrbe Senẽsi fuit Sodalitas, quæ vulgò Cõfraternitas benè discipli-

Sodalitas celebris in Italia, ante ãnos propè ducẽtos.

nato-

natorum, siue benè moratorum B. Virginis dicebatur, in domo hospitali, quæ à scala nomen habet: ad quam Sodalitatem non admittebantur, nisi quorum fama esset integra, bonáque existimatio. Ex hac vnica Sodalitate abeuntibus per omnes propè Italiæ vrbes Confratribus, vbique eiusmodi benè moratorum sub auspiciis B. Virginis Congregationes excitatæ sunt. Et ex eo quidem sodalitio prodiêre complures viri sanctitate & eruditione clarissimi; Ioannes in primis Columbinus Iesuatorũ institutor; Franciscus Vincentinus Montis Oliueti cum Bernardo Tolemero fundator; D. Bernardinus ordinis Minorum decus egregium, aliique permulti siue Ecclesiastici, siue laici spectata probitate viri.

Vide vitam S. Bernardini apud Surium to mo 7.

Sodalitas sanctissimi Rosarij à B. Dominico contra Albigēses hæreticos instituta.

Sed omnes hasce Sodalitates, sui dignitate, fructuque superauit nobilissima sanctissimi Rosarij Sodalitas à B. Dominico ordinis Prædicatorum fundatore, circa partes Tolosanas primùm instituta, ac deinceps per Europam vniuersam egregiè propagata. Cuius id fuisse refertur initium. Cùm Italiæ & Galliarũ finitimæ partes hæresum nebulis, & Albigensium maximè, in ditionibus Tolosanis, & circuncirca positis Prouinciis

uincijs miserè corrumperentur, ad eas excidendas B. Dominicus Spiritu sancto afflatus, ad eam, quæ cūctas hæreses (vt canit Ecclesia) sola interemit, mentibus, animisque confugiendum credidit. Itaque pium per calculos aut orbiculos orādi modum (quod Rosarium dicimus) omnibus, etiam ignaris ac rudibus peruium instituit; quo noua hac precandi forma, pulsatis hæresum tenebris noua lux Catholicæ fidei aperiretur, ipsiq; fideles in alios quasi viros euaderent. Nec eum fefellit opinio: Ita enim obuiis omniū vlnis exceptus est hic precandi ritus, ita eo contriti Albigenses, ea excitata quamprimùm vtriusque sexus pia sodalitia, vt maximo Christianæ religionis bono, quod Sanctus vir intēderat, & quidem multò opinione sua ampliùs consecutus sit. Quo factum, vt & Rosarij ritum, & mysteria Rosario expressa, & institutas sub Rosarij nomine Sodalitates Summi Pōtifices, magno sanè numero, approbauerint, & Indulgentiis maximis beauerint.

Sodalitas Annūciatæ Virg. in collegiis Societatis IESV.

Hanc celeberrimam Rosarij sodalitatem excepit Annunciatæ virginis Congregatio, ad illius imitationem, in singulis propè Societatis Collegiis, non per Europam modò, sed

ſed & per Americam, nouum Orbem, & Indias, tum quæ ad Orientem, tum quæ ad Occidentem ſpectāt, inſtituta ſtudioſos inter, & literatos vt plurimum viros, ſiue Eccleſiaſticos, ſiue ſeculares: cuius Erectionis diploma primo capite deſcripſimus. Quantos autem fructus ea Sodalitas vbiuis locorum protulerit, res ipſa plùs ſatis indicat; vt meritò vſurpare illud Pſalmiſtæ liceat: *A Domino factum eſt iſtud; & eſt mirabile in oculis noſtris.* Sed ad huiuſmodi ſodalitatum bona, vtilitateſq; eximias veniamus.

PARS SECVNDA.

Bona & vtilitates Sodalitatum Beatiſſimæ Virginis Mariæ.

1. Cōformatio quædā, & ſimilitudo vitæ perfectioris & religioſæ.

PRIMVM Sodalitatis bonum eſſe poteſt conformatio quædam, & ſimilitudo vitæ perfectioris & religioſæ, quam SS. Patres tantis laudibus extulerūt, & vitæ Chriſti, ac Diſcipulorum eius conformem iudicauerunt, in qua etiam figuram, & imaginē vitæ illius cœleſtis ac beatæ adumbratā eſſe tradiderūnt. Cùm verò non omnibus liceat eſſe Religioſis, in hac Sodalitate vmbrā aliquam,

quam,& ſimilitudinem perfectioris eius vitæ habent & Eccleſiaſtici & ſeculares, vt ex ſequentibus eluceſcet.

Nam in primis Sodales in clientelam ſe potentiſſimæ, ſanctiſſimęque Virginis matris Dei tradunt, ſub eius alis deliteſcũt, illi ſacri & dicati ſunt; denique ita ſe ei committunt; vt omnia nō modò facta, ſed etiam cogitata per eam Deo ſincerè cōſecrent. Quid autem non ſperare, non impetrare poſſunt tantæ Principis, tam potentis Dominæ, tam benignæ parentis fulti præſidio? *2. Patrocinium B. Virginis.*

Prætereà non exiguum bonum eſt ſodalitatis ſuauis, ac pia ſodalium ſocietas. Nihil certè ad vitam cum virtute tranſigẽdam homini magis conferre poteſt, quàm in bonorum ſocietate coire: quod pluribus poſteà demonſtrabitur. *3. Suauis & pia Sodaliũ ſocietas.*

Quartum Sodalitatis bonum ſumma eſt inter Sodales omnes coniunctio bonorum operum ac orationum, quæ tum ab vniuerſa Congregatione; tum à ſingulis Sodalibus fiunt: quarum ſiue præſentes, ſiue iuſta ex cauſa abſentes; ſiue domi, ſiue foris negotiorum cauſa agentes; ſiue integri, ſiue ægri, participes ſunt, ſi modò Sodalitatis non mortua, ſed viua membra ſint. Quin- *4 Communicatio mutua precum cũ vniuerſis per orbẽ Sodalitiis.*

etiam

etiam cùm Congregationes ſingulæ ad Romanam, reliquarum omnium primariam, & caput aggregatæ ſint, eademque ſit capitis, & membrorum ratio, vita, ſenſus; quis non videat eâdem Sodales Belgij omnes bonorum operum, precum, orationum, meritorum, ſacrificiorum communione gaudere cum Romana, ac per conſequens, cum cæteris omnibus, quæ ab illa tanquàm à fonte, & origine profluunt, illique tanquàm capiti vt membra coniunguntur?

5. Scriptæ Regulæ.

Quintum ſibi locum vendicant ſcriptæ regulæ. Quoniam enim nihil tam ſanctum, nihil tam ſtudiosè, & diuinitùs inſtitutum eſt, quòd nō ſtatim diffluat, & dilabatur, niſi quibuſdam legibus, ceu propugnaculis, & vallis muniatur, ac confirmetur, propterea habet hæc Congregatio ſuas leges, ac regulas, ab Romana Sodalitate, omnium primaria & principe ad cæteras per Chriſtianum orbem miſſas; quæ etſi neminem ſub peccato obligent, quia tamen adiumēta quædam ſunt, quibus Deo, parentique eius Dominæ noſtræ magis placeamus, ſatis apparet, parùm de B. Virginis honore & gloria, deque ſalute propria ſollicitum eſſe, qui eas faciIè neglexerit.

Sextum

Sextum Congregationis bonũ frequens est Confessionis, & sacrosanctæ Communionis vsus, quo potiùs nihil est ad benè, beateque viuendum, vt suo loco pluribus ostendetur. *6. Frequẽs Cõfeßionis, & Communionis vsus.*

Adiici ad hæc bona debet, quod ex Indulgentiis huic Sodalitati concessis colligitur; adeò vt nullum ferè virtutis opus ab Sodalibus præstetur, quod remissione, relaxationeque pœnarum aliqua non fructuosiùs fiat. Et quidem vt in hanc Sodalitatem ingredientem Indulg. plen. excipit, ita hinc ad aliam morte commigrantem prosequitur. *7. Indulgentiæ.*

Non omittendæ sunt crebræ, ac frequentes exhortationes, quæ in Congregationibus habentur, quæ ad currendum alacriùs stimulos admoueant, quæ torpentem in nobis charitatis ignem exsuscitent, quæ denique nos doceant, illustrent, moueant ad ea quæ & salutis, & Sodalitatis sunt nauiter omninò, ac feruidè, constanterque obeunda. *8. Frequentes exhortatiões.*

Excipit bona hæc maximè necessarium in morbis ac infirmitatibus, extremisque vitæ angustiis adiumentum. Infirmum enim Sodalem cæteri publicis, priuatisque precibus impensè Deo, beatæque Virgini commen- *9. Cura infirmorũ.*

mendant, inuisunt, solanturq; aliqui, ac donec vis se morbi remiserit, aut feliciter hinc demigrauerit, non cessant eum sibi habere commendatum.

10. *Cura defunctorum Sodalium.* Nec modò ad viuos extendit se Sodalitatis huius beneficium, sed vita quoque defunctos prosequitur. Si enim facultas aliqua offeratur, defuncti Sodalis corpus cæteri ad sacram sepulturam deferunt; animam verò precibus communibus, Officio defunctorum Missæ sacrificio, priuatisque aliis precibus, meritis, suffragiisque comitari ad Deum attollere contendunt. Quàm igitur & fœlix, & expetenda sit Sodalitas, quantis ad verissimę pietatis prosequendum cursum facultatibus abundans, ex his decem illius bonis & vtilitatibus sat demonstratum credimus.

PARS TERTIA.

Quibus officiis contineatur cultus Beatissimæ Virginis.

CVM Beatissima Virgo Dei mater, huius Congregationis præses, patronaque sit præcipua, quam proinde præcipua veneratione,

tione, cultúq; prosequi debent Sodales eius & filij; dicẽdum paucis videtur, quibus officiis cultus hic, & veneratio definiatur, vt qua ratione, quibusque modis colenda sit, omnes intelligant.

Decem officiis cultus hic Deiparæ generatim continetur. Primum autem est honor internus & externus. Internus in actu eo reuerentiæ voluntatis nostræ consistit, quo cum debita submissione, subiectionisque recognitione, de ipsius dignitate & excellentia cõuenienter sentimus: esse nimirùm illam maiori, perfectioriq; dignitate & excellentia præditam, quàm quæuis alia creatura sit, vt propterea singulari animi demissione, ac summæ subiectionis recognitione eam creaturæ omnes admirari, & suspicere, & complecti debeant. Externus verò D. Virginis honor ex hoc interiori proficiscitur, vt nimirùm exteriùs verbo, vel quocunque officio testificemur, & protestemur illius, quàm interiùs, & mente cognoscimus, maiestatem, dignitatem, excellentiam. Atque hic honor D. Virgini debitus Hyperdulia vocatur. Ex hoc primo fonte Christiani Officij in Beatam Virginem, factum est, vt sancti Patres tam honorificis, tam excel-

Decem Officiis B. Virgo colitur 1. Honor.

lenti-

lentibus titulis, ac nominibus eam appellauerint, vt patet in Litaniis, quæ illi concinuntur, ad eam debitis præconiis & laudibus honestandam.

2. *Salutatio.* Colimus deinde Beatissimam virginem salutatione ea, quæ verbis Angeli, & Elizabethæ pro veteri Catholicæ Ecclesiæ instituto & cōsuetudine continetur. Quam quidem salutationem aliquoties subinde iteramus, vt sæpiùs memoriam Redemptoris nostri, perdito mundo, tam latè annunciati refricemus, officiumque quod tantæ matri, à nobis iure debetur, declaremus. Hinc Rosarium, eiusque recitandi ritus, de quo infrà dicemus, emanauit.

3. *Est Inuocatio.* Salutationi Angelicæ prouida mater Ecclesia Conclusionem eam adiecit, quæ apertam continet precationem; vt doceat B. Virginem à nobis inuocandam, opem illius, & suffragia nobis necessariò suppliciter imploranda: cùm potissimùm nihil tanta mater petat à filio, quòd non impetret, cùm nihil aliud petere possit, quod & illi gratissimum, & iis quibus postulat salutare esse nō sciat.

4. *Feriis sibi sacris B. Virgo colitur.* Colimus deinde B. Virginem statis diebus, & feriis illi sacris, scilicet Conceptionis,

nis, Natiuit. Præsent. Annunciat. Visitat. Purificat. & Assumptionis, de quibus paulò infrà dicemus.

Sed & templis, Oratoriis, Altaribus Deo primùm erectis in honorem & memoriam parentis sibi carissimæ ipsam colimus, & honoramus. 5. *Templis Oratorijs et Altaribus.*

Sacrificiis quoque: etsi enim sacrificium nullũ B. Virgini immolemus, cùm soli Deo debeatur, pro eius tamen B. Parentis gloria, & in eius honorem noua, ac verè munda Corporis Christi, & Sanguinis oblatio ab tota Ecclesia in vniuerso mundo offertur. Vnde pij homines Sacra & Missas de B. Virgine à Sacerdotibus celebrari curant, non quòd sacrificium offerri velint Virgini, sed quòd offerri velint Deo in gratiarum actionem, pro gloria collata D. Virgini, & simul eam interpellent tanquàm Patronam, & Aduocatam, & Mediatricem suam apud Deum. 6. *Sacrificiis.*

Adhæc votis illi nũcupatis, honorem tribuimus, non tantùm quatenùs Deo vouemus ex parentis eius Mariæ amore ac reuerentia, illã quasi testem obligatiõis, qua nos Deo obstringimus, appellãtes, ac illius gloriosa & potenti intercessione statuentes, 7. *Votis & promissionibus.*

& ſperantes factam promiſſionem exequi, votumque depẽdere, ſed etiam ipſum votũ, & promiſſionem in ipſam terminãtes; promittentes nimirùm illi aliquid, actu non latriæ, ſed hyperdulię, ad eius opem tanquàm patronæ, aduocatæque noſtræ apud Deum implorandam; vel in ſignum gratitudinis, quòd per eam inſigne aliquod beneficium ab ipſius filio Deo acceperimus.

8. Imaginibus & ſtatuis. Inſuper & imaginibus cuiuſcunque generis, ſeu ſculptis ſeu pictis, ſeu in compitis & triuijs, ſiue alibi poſitis pio inſtituto & more B. Virginem colimus, & veneramur.

9. Peregrinationib⁹. Succedant his peregrinationes ad loca illi ſacra, & miraculis celebria, quibus mirificè, & admirabili ſæpè fructu à Catholicis B. Virgo colitur. Obſeruatione autem, & admiratione dignum eſt, nullam propè in Chriſtiano orbe eſſe prouinciam, in qua vel templa, vel loca non ſint mirandis effectibus, & miraculis illuſtria, ad quæ proficiſcentes Chriſti fideles opportuno tempore miſericordem Dominũ per benedictæ matris merita, ad caſus, & pericula cùm corporis, tum animæ propulſanda non exorent. Obeundæ autem ſunt eiuſcemodi peregrinationes, fide integra, ſpe magna, charitate

fer-

feruida, intentione purissima, spectato animæ fructu potiùs quàm corporis.

Denique Sodalitiis colitur Beata Virgo, quæ sub augustissimo ipsius nomine instituta, diuini cultus, laudis Virgineæ, salutisq; propriæ amore ac desiderio, ab iis, qui illius veri esse cultores desiderant, piè sanctéque frequentantur. *10. Erectis in ipsius honorē Sodalitijs.*

Cæterùm præcipuus, & potissimus Beatæ Virginis cultus in virtutum eius imitatione consistit. Talis fuit Maria, ait Beatus Ambrosius, vt eius vnius vita omnium disciplina sit. Quicunque ergo sibi Mariæ optat præmium (dico ego) & beneficium, Mariæ imitetur exemplum. Quocircà vt eius virtutes, ac integerrimæ vitæ exemplum exprimere in nobis, vel adumbrare saltem aliquo modo possimus, Meditationum in totam eius vitam puncta aliqua proponemus, ex quibus amplissima & meditationis, & imitatiōis materies eruetur. Quid autem sit meditari, & quis vsus eius, & fructus sit, infrà dicetur opportuniùs. *Cultus Virg. Mariæ præcipuus in virtutū eius imitatione cōsistit.*

PARS QVARTA.

Puncta Meditationum in Septem B. Mariæ Virginis Festa præcipua.

PRAEMONITIO generalis.

1. *SEquentia puncta, & cōsiderationes expendi possunt ipsis feriis B. Virginis, & aliàs etiam, diebus potissimùm festis, Dominicis, Sabbathinis, & quotiescunque lubet reuocare in memoriam mysteria hæc, & excitare in se affectum, amoremque Beatissimæ Dei parentis.*

2. *Deinde obseruandum est non esse necessarium hæc puncta omnia percurrere; nam si in primo, aut secundo mens afficitur, & inflāmatur, illi immorari expedit, cæteris punctis in aliud tempus reiectis.*

Postremò, Oratio præparatoria, & Colloquium omitti nunquàm debent. Præparatoria autem oratio eadem esse semper solet, vt nimirùm à Deo petamus illuminari intellectum, affectumque inflammari magis magisq; in Deum, & B. eius parentem, & in ea quæ salutis nostræ sunt. Colloquium autem mutari, & accommodari ad ea, circa quæ mente, & affectu versati sumus, debet. Quamuis hoc generatim, & semper seruari debeat, vt aliquam virtutem, aut aliud quiduis consequi, quod ad animæ nostræ bonum pertineat, postulemus.

DE

DE CONCEPTIONE Beatæ Virginis

CONSIDERATIONES.

1. *Considerabis quomodo B. virgo ab æterno electa à Deo & prædestinata sit, vt filij sui mater esset, innumeris dotibus et priuilegiis supra creaturas omnes admirabilis, ne qua illi perfectio, dignitas & gloria deesset.*

2. *Considerabis a Sanctißimis parentibus Ioachimo & Anna conceptam, mira ipsorũ voluptate, & Angelorum omnium in cælo, Patrum in limbo, hominũ in terra singulari lætitia, quòd eo ipso momento intelligerent datum principiũ restaurationi cælestis Hierusalẽ, & nobilißimo omnium operi redemptionis humanæ.*

3. *Considerabis Conceptionem B. Virginis fuisse purißimã, nullius labis affinem, è qua immaculatus agnus ederetur, omnes à peccati macula mundaturus.*

Colloquium; quo petes per merita & intercessionem B. Matris suæ à Deo cognosci, virtutibus illustrari, quibus esse poßis voluptati Angelis & hominibus; puritatem item animæ & corporis integerrimam. Postremò ages gratias sanctißimæ Trinitati de tam salutari B. Virginis Conceptione, cuius particeps esse optabis, concipiendo quotidiè noua desideria Deo, & parenti eius in dies exactiùs famulandi. Pater noster. Aue Maria.

DE NATIVITATE eiusdem.

1. Considerabis nascẽtem Virginem habere progenitores Reges, Duces, Principes, quibus tamen sanctitate morum, quæ vera est nobilitas, magis eluxit. Vnde quo nobilior secundùm carnem, eò demissiore fuit spiritu, quæ vera altitudo est, quàm altißimus Deus solam respexit & amauit in ea.

2. Considerabis dulcißimum ipsius nomen esse, Maria, quod stellam maris, Dominam, & illuminatricem significat. In tempestatibus stella, contra aduersarias potestates Domina, in diuinis rebus magistra est. Vt stella, viam cœli nobis aperit; vt Domina nos regit & defendit; vt illuminatrix vel magistra, nos docet, & instruit. Quid eo ergo nomine dulcius, quid fortius, quid sapientius? Tam mysticum ergo nomen ama, & animo inscribe tuo.

3. Considerabis quanta sit nascentis Virg. perfectio, quanta excellẽtia, quam cum filiabus Hierusalem admirare: clamant enim, præ admiratione, Cant. 4. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt Castrorum acies ordinata? Aurora est, quia inter noctem & diem media, hoc est, inter homines, & Deum mediatrix. Candore suo, vt Luna, & sui similitudine ad Solem, omnes anteuertit. Inter omnes, in Solis iustitiæ matrem electa: dæmo-

dæmonibus omnibus, quorum conterit capita, omninò est terribilis.

In colloquio pete veram animi nobilitatem; sanctitatem inquam, & humilitatem, affectum amoremque, & præsidium nominis eius sanctissimi & potentissimi; candidam animam & lucentem, qua dignus sis inter electos Dei numerari. Age postremò Sanctissimæ Trinitati gratias de hac Virginis natiuitate, vtque nasci spiritualiter, crescereque quotidiè in virtute possis, per Mariæ patrocinium roga. **Pater noster. Aue Maria.**

DE PRAESENTATIONE eiusdem.

1. *Considera quanta solicitudine puellula triennis à parentibus Hierosolymam deducatur; qua reuerentia ab eis in templo Deo præsentetur; quanta promptitudine & pietate, ipsa tenerrima Virgo sese Deo dedicet, & offerat; quanta voluptate sacerdotes nobile istud monile in templum accipiant, & ad illi comparatum conclaue deducant. Ardent omnium animi, parentum, Mariæ, Sacerdotum.*

2. *Considera sanctissimæ Trinitatis in tam illustris doni receptione eximiam benignitatem. Pater recipit eam in filiam, Filius in Sponsam, Spiritus sanctus in mysticam sedem suã Angeli eam accipiunt in amicam singularem, cum qua familiariter agant & colloquantur.*

3. *Considera puellulam parentes suos in ætate tenerrima relinquere, ad ignotos adire, templũ pro domo eligere, flores ætatis primos Deo consecrare, vitã Angelicã degere; partim lectione, partim oratione, partim externa actione sanctißimè dies transigere; exẽpla virtutis suæ eximia omnibus dare, humilitatis cum primis Simplicitatis, Obedientiæ, Temperãtiæ, abstinentiæ, silentij, alacritatis ad omnia ce celerrimæ, ita vt cæteris coætaneis suis administrationi sit grata omnibus, nulli grauis.*

Pete in Colloquio gratiam, qua te Deo ex animo, sine procrastinatiõe vlla dones; pete recipi à Deo & SS. Trinitate in seruum saltem, si filij nomine indignus sis. Pete per Mariæ merita, et suffragia virtutes tibi necessarias, vt Deo placeas, humilitatẽ maximè, obedientiam, castitatem feruidã, charitatẽ, &c. Pater noster. Aue Maria.

DE ANNVNCIATIONE.

1. *Considera SS. Patrum, Patriarcharum, Prophetarum, Regum, iustorumque omnium vota, desideria, suspiria Meßiam aduenire cupientium: Angelorum item in cælo humanam calamitatem miserantium voces: Mariæ cum primis humiles, ardentesq; preces idem exposcẽtes: quibus omnibus votis, suspirijs, vocibus, desiderijs tuas preces votaque coniunge, vt in te Meßias adueniat, & concipiatur.*

2. Consi-

2. Considera Sanctißimam Trinitatem immẽsa sua primùm charitate, cœlestiũ deinde spirituum, Patrumq; ac iustorum, & Mariæ cumprimis ardentibus suspiriis, votis, desideriis, precibus commotam cœleste cogere concilium, ibi Iustitiæ, misericordiæque audientiam dare, illius rationes, huius preces admittere; filium tandem rem totam definire, offerre sese pro redemptione hominum. Satisfacturum se docet iustitiæ, patiendo; misericordiæ, liberando. Filij charitatem tantam cõmendat & amplectitur Pater; Spiritus sanctus ad eius conceptionem operam suam spondet. Osculantur se iustitia & misericordia; pax & veritas. Exiliunt Angeli gaudio: Sapiẽtiam, charitatemque verbi Dei admirabilem prædicant, suspiciunt, osculantur.

3. Considera illicò post Diuinitatis illud decretum publicari in cœlo Mariæ nomen, per eam mysterium hoc complendum patefieri; aduocati Archangelum Gabrielem, ad summam Legationem in Nazareth mitti, acceptisque à S. Trinitate mysticis legationis suæ literis, in Nazareth, ad Virginem aduolare. Considera, & vide Virginẽ in se recollectam, inexplicabili dulcedine perfruentem, Angelũ admittere: colloquia vtriusq; expende. Admirare Virginis pudorem, sapientiã, in loquendo prudẽtiam, fidem eximiam, promptißimam Obedientiã sese totam Dei nutui & beneplacito relinquentem, ad cuius Obedientiæ factam declarationẽ, operatione Spiritus sancti, concipitur in virgineo vtero Dei filius.

In Colloquio (quòd ex his poterit sequi) age inter cætera Sanctissimæ Trinitati immensas gratias pro incarnatione filij sui, peteque per matris eius merita, ipsum in te concipi, Spiritu sancto obumbrari, ad id consequendum virtutes necessarias, puritatē potissimùm, & Obedientiam, ac veram demissionem.

DE VISITATIONE.

1. *Considera Virginem quietis, & contemplationis amantissimam, nec ætatis teneritudine, nec itineris longitudine, nec asperitate montium, nec vlla re alia retardari, quo minus ad charitatis, & humilitatis officia Elizabethæ præstanda, domo sua abeat. Iam gratia plena erat, iā Dei mater effecta, iam super mulieres omnes benedicta; quò itaque se altiorem videt, eò se demittere magis ardet.*

2. *Cogita quo charitatis affectu postposito suo commodo & solatio ad montes conscendat, qua festinatione properet, nusquàm hærens, nusquàm vagabunda. Ingreditur tandem in domū Zachariæ, prior salutat, obsequium defert, illi de cōcepto Ioanne in senectute & sterilitate gratulatur. Sed & quàm admirabilis, & fructuosa ea & visitatio, & salutatio fuerit, expende. Elizabeth repletur Spiritu S. exclamat præ admiratione, agnoscit in virgineo vtero conceptū Deum, ipsamq; Dei matrē effectam. Ioannes accelerato in se diuinitùs rationis*

tionis iudicio, in materno vtero exilit, Christum, matremq; salutat, sanctificatur, Deo repletur.

3. Considera Mariam & tam admirandis rebus in sui præsentia effectis, & tantis laudibus, & encomijs ab cognata sua illi pronunciatis, nihil insolescere, nihil sibi tribuere, seipsam magis abijcere, in Deum referre omnia, apertoq; cœlesti cordis sui thesauro, ardentibus in pectore amoris flammis, sublatis oculis, & manibus in cœlum, profundißima humilitate, & deuotione feruentißima erumpere in actionis gratiarũ voces, & admirabile illud canticum depromere.

Magnificat anima mea Dominum, &c.

In Colloquio pete visitari à B. Virgine, & eius visitationis fructibus, gratijsque gaudere. Pete à Deo per matris suæ merita, & suffragia, profundam humilitatem, qua libenter alijs seruiat; feruidã charitatem, qua salutem aliorum promoueas: exultationemque spiritus tui, qua alacriter omnia officia tua obeas, Deumque rebus in omnibus magnifices & exaltes.

Pater noster. Aue Maria.

DE PVRIFICATIONE.

1. C*Onsidera, quo studio legi diuinæ parẽdi, conferat se Virgo mater Hierosolymam; qua reuerẽtia pretiosum illum cordis sui thesaurũ, Iesum filiũ*

ad templum deportet, virgineo pectori adstringat; qua humilitate, immundarum mulierum instar, sui Purificationem instituat, sacerdotibus se exhibeat, ijs honorē deferat, pauperumque oblationem, par turturum, aut aut duos pullos columbarum offerat.

2. *Considera quo pietatis affectu cum Iosepho sponso filium suum Iesum, velut agnum immaculatum Deo offerat. Ex parte illum sua, nostraque omnium, vt matutinum sacrificium, pacificamque hostiam offert in redemptionē generis humani, vnà cum filio seipsam quoque offerens, & iterum Deo præsentans.*

3. *Considera quanta spirituali lætitia, deuotione, reuerentia Simeon puerū Iesum in vlnas accipiat; quanta voluptate, gaudioque Anna vidua sanctißima et matrē & filium commendet, omnibusq; annunciet. Anna prophetiæ spiritu donatur, Simeon eodem repletur, iam paratum se mori viso Domino protestatur. Maria admiratur, & exultat spiritu, Ioseph Deo gratias agit, omnes rerum nouitas attonitos habet.*

In decursu ipsius meditationis expende, quàm suaue & dulce sit portare Iesum in corde, multoque magis eum in Eucharistia suscipere, & complecti; quamque longè suauius erit, in templo illo cœlesti accipere, videre, eo semper perfrui.

Pete ergo purgari in dies magis, vt Deo dignè offerri poßis. Immò & te per Mariæ manus illi offer. Roga diuinā gratiam, vt Iesum perpetuò in te cōportes bonis.

cogi-

cogitationibus & desiderijs. In vlnis etiam tuis, hoc est, in omnibus operibus, & actionibus tuis circumferas. Conuerte te postremò ad Iesum, vt portari se à te sinat, & ostendat tibi aliquando faciem suam, cùm in eius pace mortalem hanc deposueris corporis tui sarcinam.

Pater noster, Aue Maria.

DE ASSVMPTIONE BEATÆ Mariæ.

1. *Considera quàm pretiosa fuerit, in conspectu domini Mariæ mors; quoties illam ipsa exoptauerit, quasi ianuam ad sublimiorem vitam; quomodo illi mors somnus fuerit iucundissimus; quomodo non tam ægritudine vlla corporis, quàm affectus, desiderijq; perfruendi filio vehementia, præsentibus Apostolis, non sine filij amati præsentia, anima pretiosa castissimo corpore soluta, in ipsius filij manus emerserit.*

2. *Considera, quanta Angelorum omnium exultatione quantis canticis præstantissima Virginis anima in cælum ad SS. Trinitatis thronum vsque adierit, quam certatim Sancti omnes gratulati sint, illiq́ue egerint gratias, quòd filium Dei, Saluatorem suum in vtero concepisset, mundo porrexisset, omniaq́ue ei obsequia detulisset. Eam & tu cum Angelis in cælum prosequere, & pares cum Sanctis omnibus gratias age. Sed & considerationem tuam refer ad Apostolos; examina eorum tristitiam de tantæ parentis & magistræ absentia, per-*

mixtam tamen non mediocri lætitia, quòd eam scirent patronam se apud Deum habituros. Cogita quantis lachrymis, & canticis corpus illud sacratißimum loculo imposuerint, in humeros suos extulerint; ad sepulchrũ detulerint: Illis te adiunge, paratumq; te offer pro tanta Virgine, parente tua, obsequia præstare omnia, & pro illius tumulo, cor tuum porrige, in eo vt cum filio suo requiescere velit.

3. Considera corpus nobilißimum non fuisse conuersum in cinerem & putredinem, sed paucis ab obitu diebus animam sanctißimam, diuino imperio, ad illud rediisse, illi sese coniunxisse, & in cælum transtulisse. Considera ergo quo cælestis curiæ triumpho, quibus cãticis assumpta sit Maria in cælum, deducente filio, cui innixa erat, cum innumeris Angelorũ agminibus, Deo suo cõclamantibus: Surge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tuæ; Aliis ascendentis Virginis pulchritudinem admirantibus: Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens? Tandẽ excipitur à Sanctißima Trinitate beneuolentia incredibili, & in parato sibi solio, coronata, & totius cælestis curiæ domina, Reginaq; declarata, ad filii dexteram collocatur, coram ea Sanctis omnibus coronas suas deponentibus, & in Dominam, principemq; suam accipientibus.

In colloquio eam admirare, in dominam tuam accipe, & pete quæ suggeret spiritus tanta rerum magnitudine inflammatus. Pater noster. Aue Maria.

PARS

PARS QVINTA.

Ratio breuis & efficax commendandi se B. Virgini.

1. *GRatias B. Virgini agam de cunctis beneficijs, quæ illa mihi à Christo impetrauit, præcipuè verò de ijs, quæ peculiariter intelligo me ipsius intercessione obtinuisse; qualia sunt, maior feruor & deuotio, maior affectus erga res sacras, studium virtutum, humilitatis cumprimis, castitatis, mansuetudinis, charitatis, sobrietatis: ardentius desiderium promouendæ meæ salutis, & aliorum: præclarius ingenium, memoria felicior, intellectus acutior, diligentia maior in studijs, & eiusmodi, quæ, ab dato nomine eius Congregationi, aucta esse in me video & sentio.*

2. *Totum illi me tradam, atque offeram, orans vt mei tutelam, patrociniumque suscipere, meque suo præsidio munitum, ab omni tum animæ, tum corporis periculo tueri dignetur.*

3. *Aliqua beneficia pro me, cæterisque proximis meis petam, vel certè conseruari, & augeri rogabo, præsertim vt mihi à suo filio profundã humilitatem, purissimam castitatem, & in recto virtutis itinere profectũ, ac perseuerantiam impetret: prætereà vt nonnihil doloris illius mihi impertiat, quem ex filij cruciatibus cepit: præparationis etiam, atque ardoris scintillam, quo Sa-*

cram

cram Eucharistiam post ascensionem Domini nostri sumebat. Denique augmentum deuotionis, & affectus erga eandem sanctissimam Virginem. Hæc autem beneficia per septem eius gaudia, doloresque totidem petam, quibus est affecta dum viueret.

Finies cum sequenti oratione D. Bernardi ad B. Virginem.

PER te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, vt per nos suscipiat qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis, & humilitas Deo grata nostræ veniam impetret vanitati. Copiosa charitas tua, nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fœcunditas gloriosa fœcunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, tuo filio nos reconcilia, tuo filio nos commenda, tuo filio nos repræsenta. Fac ô benedicta per gratiam, quam inuenisti, per prærogatiuam quam meruisti, per misericordiam quam peperisti, vt qui te mediante fieri dignatus est particeps infirmitatis, & miseriæ nostræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ, & beatitudinis suæ, Iesus Christus filius tuus, Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula, Amen. Nos cum prole pia; benedicat virgo Maria.

PARS

PARS SEXTA.

Mysteria Rosarij.

QVAE fuerit Rosarij institutio, quæ approbatio, quæ eius institutionem consecuta vtilitas, suprà diximus parte I. Hoc tantum breuiter in præsentia: Rosarium apud Catholicos aliud nihil est, quàm sertum quoddam spirituale mysticis vocibus ex Euangelio depromptis, tanquam rosis contextum, quod virgini virginum, Dei matri offerimus. Serta enim virginum capitibus ornandis propriè adhibentur. Rosarium autem constat oratione Dominica quinquies, & salutatione Angelica 50. repetita: vnde Rosarium tertiò dictum efficit numerum 150. in salutatione, qui est numerus Psalmorum Dauidicorum, à quo numero vocarunt trinum illud Rosarium, Psalterium B. Virginis. Quinquies in Rosario orationem Dominicam repetimus, vt quinq; vulnerum Christi memoriam refricemus. Salutationem verò Angelicam cuique orationi decies subijcimus, vt in mentem nobis veniat 10. Dei mandatorum. Eandem 50. toto Rosario iteramus, vt plenam peccatorum remissionem, quæ quinquagenario numero Iubilæi in scripturis sanctis significatur, intercessionis B. Virginis, per merita Dominicæ passionis consequamur.

Porrò vt mens Orantis, cui difficilè videtur, & tædiosum, ad eadem verba toties repetita attendere, fructu suo non careat, piè ordinatum est, vt quodlibet

Rosa-

Rosarium quinque mysterijs perficeretur, quibus meditandis, dum os verba proferret, mens occuparetur.

Primo Rosario aßignata sunt quinque gaudia sanctißimæ matris, quinque decadibus accommodata: quibus illa ex his, quæ circa Christi naturam humanã contigerunt, affecta fuit: Nimirum ista.

1. Annunciatio dominicæ incarnationis. 2. Visitatio Elizabethæ. 3. Natiuitatis Christi. 4. Oblatio Christi in Templo. 5. Inuentio pueri Iesu inter Doctores.

In secundo Rosario memoria fit quinque mysteriorum paßionis Christi, quæ sunt:

1. Oratio & captiuitas Domini in horto. 2. Flagellatio. 3. Coronatio. 4. Baiulatio Crucis. 5. Crucifixio.

In tertio Rosario proponuntur quinque mysteria gloriosa post Christi Domini mortem, nimirùm:

1. Resurrectio Domini. 2. Ascensio eius in cælos. 3. Aduentus Spiritus sancti in Mariam & discipulos. 4. Assumptio B. Virginis. 5. Coronatio eiusdem.

Ex quibus patet multiplex Rosarij vsus & fructus: quo scilicet renouatur memoria omnium mysteriorum vitæ Christi, & B. Virginis, capitumque præcipuorum fidei. Quod sanè compendium eò est apud omnes vtiliùs, quò latius patet eius vsus quã librorũ; legi enim potest etiã à literarum imperitis, à cæcis in equis, & in curribus, & in tenebris densißimis. Nunquam verò omittenda sunt mysteria, circa quæ intelligentia & memoria occupentur, etsi initio aliquid videatur habere difficul-

difficultatis eorum ita semper meminisse. Paucorũ dierum vsus rem totam facillimam reddet. Simplex certè & ieiuna decadum decursio est, & obnoxia multis distractionibus parum consolationis, multum verò tædij habet, nisi vnà in decadibus singulis mysterium aliquod euoluas. Si enim mysteria ea omiseris, priuas te saluberrima, suauißima, Deoque, & parenti eius gratißima recordatione diuinißimorum vitæ Christi & Mariæ, salutisq; omnium nostræ mysteriorum.

PARS SEPTIMA.

Modus recitandi facilè Rosarij.

VT tantò faciliùs, & diligentiùs Sodales in recitando Rosario mysteria proposita percurrant, modum sat opportunum, & facilem subijciemus. Is est, vt antequam decadem aliquam inchoës, mysterium quod in ea meditandum est, breuiter in memoriam reuoces, retinendum posteà dum decadem absoluas. Deinde sub initium orationis Dominicæ, Deum velut præsentem animo subijcias, vt patrem. Sub initium salutationis Angelicæ B. Virginem, vt matrem; vt nimirùm imaginatio circa id occupata, euagari huc illuc non poßit. Vel certè imagineris te ferri per ea loca, in quibus ea mysteria facta sunt, illisq; te præsentem esse cogites, ac si ea oculis tuis haberes proposita. Quod citra difficultatem magna animi voluptate sensuq; fieri potest; sicut otiosi aliquãdo ima-

imaginamur nos totam Hispaniam percurrere, videre, intuerique mira, &c. Et die quidem Dominico, & feria 5. tertij generis mysteria, quæ gloriosa dicuntur: feria 2. 3. & Sabbatho, primi generis, quæ gaudiosa appellantur. Feria 4. & 6. ea quæ luctuosa nuncupantur, expendi & considerari possunt.

Ad faciliorem quoque mysteriorum considerationem quidam vir doctus & pius, insignem modum suggerit; vt ad singulas scilicet decades, mysterium ipsum cui volumus intendere, in ipsis salutationibus Angelicis tribus verbis interseratur, hoc pacto:

In Rosario Gaudioso.

Ad decades singulas, cùm peruentum fuerit ad nomen IESVS, adijciatur

1.	Quem	*Virgo concepisti.*	*Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, etc.*
2.		*Visitando Elizabeth portasti.*	
3.		*Virgo genuisti.*	
4.		*In templo præsentasti.*	
5.		*In templo inuenisti.*	

In

In Rosario Doloroso.

Ad decades singulas, cùm peruentum fuerit ad nomen IESVS, adiciatur

Ad 1. 2. 3. 4. 5. *Qui pro nobis*
1. *Sanguinem sudauit,*
2. *Flagellatus est,*
3. *Spinis coronatus est,*
4. *Crucem baiulauit,*
5. *Crucifixus est.*

Sancta Maria, &c.

In Rosario Glorioso.

Ad decades singulas, cùm peruentum fuerit ad nomen IESVS, adijciatur

Ad 1. 2. 3. 4. 5. *Qui*
1. *Resurrexit mortuis.*
2. *In cœlum ascendit.*
3. *Spiritum sanctũ misit*
4. *Te assumpsit.*
5. *Te in cœlis coronauit.*

Sancta Maria, &c.

Quidam alius pius; iuxta & doctus, cùm 60. amplius annos habuisset consuetudinem quotidie recitandi Rosarij, negat se melius quicquam reperisse ea exercitatione, modoque, quem initio huius partis septimæ proposuimus.

Mart. Nauar. Miscellan. 24.

posuimus. Is quoque absoluta quauis decade, quasi animi recreandi causa, hisce verbis ad gratulationem se excitabat.

Absoluta prima. Decies millies te benedicant, virgo Mater, gloriosa Mariá, omnes Angeli, & Archangeli, vniuersíque Curiæ cælestis Spiritus, cum quibus speramus te aliquando videre, colereque in cælo, Amen.

Post 2. decadem. Vicies millies te benedicant, virgo Mater, gloriosa Maria, omnes SS. Patriarchæ, Prophetæ, Innocentes, S. Ioannes Baptista, & omnes sancti antiqui Testamenti; cum quibus speramus te aliquando videre, colereque in cælo, Amen.

Post 3. Tricies millies te benedicant, virgo Mater, gloriosa Maria, omnes SS. Apostoli, discipuli Domini, Euangelistæ, omnesque gloriosi Martyres, cum quibus, &c.

Post 4. Quadragies millies, &c. omnes SS. Confessores, Episcopi, Doctores, Monachi, Eremitæ, Virgines, vidui, coniugati; cum quibus, &c.

Post 5. Quinquagies millies te, &c. S. Anna mater tua, & Mariæ cognatæ tuæ, amicissimæq; tibi Magdalena & Martha, & omnes sanctæ Virgines, viduæ, coniugatæ; cum quibus, &c.

PARS

PARS OCTAVA.

Quid Corona, & quis eius recitandæ modus.

IAM valdè in vsu eſt id genus Roſarij, quod D. Virginis Corona dicitur, quæ ſex decadibus continetur, quibus adijcitur oratio Dominica, & ter ſalutatio Angelica, ac poſtremò concluditur Symbolum Apoſtolorum. Corona hæc inuenta & vſurpata videtur in honorem 63. annorum, qui à multis diuæ Virg. tribuuntur, vt ſingulis annis reſpondeant ſingulæ Salutationes Angelicæ, quæ ſunt 63. Corona autem hæc cum recitatur, in quinque primis decadibus, antedicta myſteria pia cogitatione euolui debent. In ſexta autem decade, eadem repeti poſſunt, primum ſcilicet in primo Aue, ſecundum in ſecundo, & ſic deinceps: ita vt in ſingulis decem illius decadis ſalutationibus, bis ſingula myſteria repetantur: aut in duabus primis Salutationibus vnum: in duabus ſecundis ſecundum, & ſic deinceps, aut certè vnum aliquod myſterium, in quo magis nos commoueri ſenſimus, in tota vltima decade iterum mẽtis oculis ſubijciatur. Ad tria autem vltima, Aue Maria, virtutes ſubiectas, vel alias pro cuiuſque deuotione; per interceſsionem glorioſæ Virginis poſsimus à Deo poſtulare, hoc modo:

In

In 1. Rosario post Iesus, adijciatur

Qui nobis augeat { *Fidem rectam. Spem firmam. Charitatem perpetuam.* } *S. Maria Mater, &c.*

In 2. Rosario post Iesus, adijciatur

Qui nobis { *Intellectum illuminet. Voluntatem perficiat. Memoriam roboret.* } *S. Maria, &c.*

In 3. Rosario post Iesus, adijciatur

Qui { *Dirigat cogitationes. Regat verba. Gubernet opera.* } *Sancta Maria, &c.*

Post sextam autem Coronæ decadem adijcere potest: Centies millies te benedicant, virgo mater gloriosa Maria, omnes Sancti, sanctæq; Dei, cum quibus speramus, &c.

Plenum sanè pietatis, & voluptatis spiritualis, id est, benedictionis, & gratulationis exercitium, quandoquidem gratam memoriam continet Sanctorum omnium, quorum vocibus, & æternis encomijs, honoribusque, quos semper Deo, parentique eius tribuunt, & decantant, nostras quasi voces & laudes adiungimus, facere iam incipientes in terris, quod facere cupimus æternum in cælis.

PARS

PARS NONA.

LITANIAE DEIPARÆ VIRGINIS, DE VNIVERSA EIVS VITA, IN CERTAS classes, & dies distributæ: Ex sacra scriptura, & SS. Patribus depromptæ.

Antiphon. *Sub tuum præsidium confugimus, Sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cunctis libera nos semper virgo gloriosa, & benedicta.*

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Pater de coelis Deus, miserere nobis.
Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix, ora.
Sancta Virgo virginum, ora.

DIE DOMINICO FERIA II. ET V.

Praelectio.

*Prou.*5. Maria ab æterno ordinata.
*Cant.*6. Maria inter omnes præelecta.
*Gen.*3. Maria patribus cœlitus promissa.
*Gen.*8. Maria mysticis præfigurata miraculis.
*Isai.*7. Maria oraculis prænunciata Propheticis.
*Gen.*49 Maria desiderium eollium æternorum.

Conceptio.

*Cant.*4. Maria sine peccato concepta.
*Gen.*3. Maria serpentis caput conterens.
Gen. 31. Maria lucerna inextincta.
*Prou.*7. Maria speculum sine macula.
*Cant.*2. Maria lilium inter spinas.
Gen. 49 Maria terra Sacerdotalis immunis.

Natiuitas.

*Matt.*1. Maria regali progenie exorta.
Nu. 13. Maria stella Iacob
*Eccl.*50 Maria stella matutina.
*Cant.*6. Maria aurora consurgens.
*Isai.*11. Maria virga de radice Iesse.

Ora pro nobis.

Praesen-

Præsentatio in Templo, & virtutes.

Maria in Templo præsentata. *Nyssen.*
Maria vniuersas filias supergressa. *Prou.31*
Maria scala Iacob. *Gen.27*
Maria virgo prudentissima. *1.Re.25*
Maria speculum iustitiæ. *Prou.8.*
Maria mulier fortis. *Prou.31*
Maria singulare Virginitatis exemplar. *Hildep.*
Maria nardus odorifera. *Cant.1.*
Maria fide perpetua. *Matt.1.*
Maria turris eburnea. *Cant.7.*
Maria candelabrum aureum. *Exo.25*
Maria altare thymiamatis. *Exo.21*
Maria balsamum aromatizans. *Eccl.24*
Maria virgula fumi ex vniuersis aromatibus. *Cant.3.*

Ora pro nobis.

Desponsatio, Annunciatio, & Visitatio.

Maria iusto Ioseph desponsata. *Matt.1.*
Maria mons Domino in vertice montium præparatus. *Isai.3.*
Maria ab angelo humiliter salutata. *Luc.1.*
Maria gratia plena. *Ibid.*
Maria inter mulieres benedicta. *Ibid.*
Maria sponsa Dei. *Cant.4.*
Maria sancto Spiritu obumbrata, *Luc.1.*

Hie.31.	Maria mulier circundans virum.	Ora pro nobis.
Gen.2.	Maria paradysus voluptatis.	
Psa.47	Maria ciuitas Dei.	
Prou.9.	Maria domus sapientiæ.	
Hier.9	Maria solium gloriæ Dei.	
3.Re.10	Maria thronus Salomonis.	
3.Reg.8	Maria templum Domini.	
S.Cypr.	Maria sacrarium Spiritus sancti.	
Exo.15.	Maria sanctuarium Dei.	
Eccl.24	Maria tabernaculum tui Creatoris.	
Exo.31.	Maria tabernaculum fœderis.	
Exo.25	Maria arca testimonij.	
Exo.16.	Maria vas aureum, cœleste manna continens.	
Luc.2.	Maria, quæ Elizabeth cognatam visitasti.	

FERIA III. ET VI.

Partus.

Isai.45	Maria terra germinans Saluatorem.	Ora pro nobis.
Gen.2.	Maria lignum vitæ.	
Nu.17.	Maria virga florens Aaron.	
Prou.31	Maria nauis institoris de longè portãs panem.	
Exo.25	Maria mensa panis propositionis.	
Cant.1.	Maria hortus Cypri.	

Maria

Maria fons lucis. *Ester 10*

Maria puteus aquarum viuentium. *Cant. 4.*

Virginitas ante, in, & post partum.

Maria Virgo perpetua. *Ibid.*

Maria rubus ardens incombustus. *Exo. 3.*

Maria vellus Gedeonis. *Iudi. 6.*

Maria mons, de quo, sine manibus, abscissus est lapis. *Dan. 2.*

Maria porta Orientalis clausa. *Eze. 44*

Maria hortus conclusus. *Cant. 4*

Maria fons signatus. *Ibid.*

Conuersatio cum Filio.

Maria à pastoribus & Magis cum Filio inuenta. *Matt. 2.*

Maria legi Purificationis sponte subiecta. *Luc. 2.*

Maria nubes Domini leuis. *Isai. 19.*

Maria in Aegyptum cum filio ingressa *Matt. 2.*

Maria ex AEgypto in Nazareth reuersa. *Ibid.*

Maria cum filio dulciter conuersata. *Luc. 2.*

Maria quæ filium triduo quæsisti. *Ibid.*

Maria quæ Filium in Templo inuenisti. *Ibid.*

Maria deficiente in nuptiis vino, filiũ deprecata. *Ioan. 2.*

Ora pro nobis.

Ioan.19	Maria quæ stabas iuxta crucem filij.
Ibid.	Maria virgini Ioanni commendata.
Luc.2.	Maria doloris gladio transfixa.
Nyssen.	Maria filij resurrectione exhilarata.
Actor.2	Maria in die Pentecostes sancto spiritu repleta.

Assumptio & Coronatio.

Cant.8.	Maria spiritualibus deliciis affluens.
Ibid.	Maria super dilectum tuum innixa.
Off. Ecclesi.	Maria super choros Angelorum exaltata.
Eccl.15.	Maria mater honorificata.
Apo.12	Maria mulier amicta sole.
Ibid.	Maria sub cuius pedibus luna.
Ibid.	Maria duodecim Stellis coronata.
August.	Maria regina cœlorum.
Ps.44.	Maria Regina à dextris filij adstans.
Ibid.	Maria in vestitu deaurato, circundatâ varietate.
Off. Ec.	Maria, quam laudant astra matutina.
Ps. 44.	Maria cuius vultum deprecantur omnes diuites plebis.

Ora pro nobis.

FERIA IIII. ET SABBATO.

Praeconia.

Maria super omnes ſpecioſa.	*Off. Eccl.*
Maria pulchra vt luna.	*Cant. 6.*
Maria electa vt ſol.	*Ibid.*
Maria gloria Hieruſalem.	*Iudi. 15*
Maria lætitia Iſraël.	*Ibid.*
Maria honorificentia populi noſtri.	*Ibid.*
Maria orbis terrarum margarita pretioſa.	*Cyril.*
Maria Cedrus in libano exaltata.	*Eccl. 24*
Maria Cypreſſus in monte Syon.	*Ibid.*
Maria palma in Cades.	*Eccl. 24*
Maria plantatio roſæ in Hiericho.	*Ibid.*
Maria oliua ſpecioſa in campis.	*Ibid.*
Maria platanus iuxta aquas.	*Ibid.*
Maria terebinthus, ramos honoris & gratiæ extendens.	*Ibid.*
Maria cunctis generationibus beatiſſima prædicata.	*Luc. 1.*
Maria quam Reginæ laudant.	*Cant. 6.*
Maria aduocata noſtra.	*Baſilius*
Interceßio.	
Maria propitiatorium vniuerſę terræ.	*Exo. 25*
Maria Dei, & hominum mediatrix.	*Epiph.*

Ora pro nobis.

Oratio Obsecr. Maria, per quam post Deum totus viuit orbis terrarum.

Eccl.34 Maria aquæ ductus cœlestium gratiarum.

Damas. Maria fons perennis curationum.

Gen.2. Maria fons vniuersam terram irrigãs.

Eccl.24 Maria in qua omnis spes vitæ, & virtutis.

Ibid. Maria, cuius spiritus super mel dulcis.

Cant.4. Maria fauus distillans.

Gen.6. Maria arca Noë salutaris.

Nu.35. Maria ciuitas refugij.

Cant.6. Maria castrorum acies ordinata.

Off. Eccles. Maria, cunctas hæreses sola interimens.

Bernar. Maria stella maris.

Gen.28 Maria porta cœli.

Gen.3. Maria mater viuentium.

Bernar. Maria mater misericordiæ.

Anſel. Maria mater diuinæ gratiæ.

Eccl.24 Maria mater timoris & agnitionis.

Ibid. Maria mater sanctæ spei.

Ibid. Maria mater pulchræ dilectionis.

Off. Ecc. Maria domina Angelorum.

Andr. Maria decus Patriarcharum.

Hieros. Maria vaticinium Prophetarum.

Ora pro nobis.

Hieron.

Maria

Maria præconium Apoſtolorum, ora pro nobis. *Cyrill.*

Maria confortatrix martyrum. ora. *Bonau.*

Maria exemplar Confeſſorum. ora. *Idem.*

Maria lumen Virginum. ora. *Naziā.*

Maria Regina ſanctorum omnium. ora. *Anſel.*

A cunctis periculis libera nos glorioſa Virgo.

Ab omni peccato.
A ſubitanea & improuiſa morte.
Ab inſidiis diaboli.
Ab ira & odio, & omni mala voluntate.
A ſpiritu fornicationis.
A morte perpetua.
Per æternam præelectionem tuam.
Per immaculatã conceptionem tuam.
Per ſanctam Natiuitatem tuam.
Per mellifluum nomen tuum.
Per deuotam Præſentationem tuam.
Per cœleſtem in terris conuerſationẽ tuam.
Per puriſsimam deſponſationem tuam.
Per ſalutarem Annunciationẽ tuam.
Per ſuperuenientis in te Spiritus ſancti obumbrationem.

} Libera nos glorioſa Virgo.

Poſt ſingulorũ dierum laudes, & encomia B. Virgini dicta, ſẽper hæc quæ ſequũtur, debent ſubijci, tanquã ſingulis communia.

Per humilem visitationem tuam.
Per Virgineum partum tuum.
Per intemeratam Virginitatem tuam.
Per mundissimam Purificationem tuam.
Per gladium doloris, qui pertransiit animam tuam.
Per gaudia Resurrectionis Filij tui.
Per superefluentem in die Pentecostes gratiæ plenitudinem.
Per admirabilem Assumptionem tuam.
Per gloriosam coronationem tuam.
Per viscera misericordiæ tuæ.

Libera nos gloriosa Virgo.

Peccatores, Te rogamus audi nos.

Vt veram pœnitētiam nobis impetrare digneris,
Vt Ecclesiæ sanctæ, cunctoque populo Christiano pacem, & vnitatem impetrare digneris,
Vt societates tibi peculiari obsequio deuotas conseruare, & augere digneris,
Vt mentis & corporis integram puritatem nobis impetrare digneris.

Te rogamus audi nos.

Vt

Vt nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare, & conseruare digneris, Te rogamus audi nos.

Vt nos ab hoste protegere, & hora mortis suscipere digneris, te rogamus.

Vt omnibus fidelibus defunctis requiē ęternam impetrare digneris, te rogamus.

Mater Dei, te rogamus.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Christe audi nos. Christe exaudi nos. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster.

Vers. *Et ne nos inducas in tentationem.*

Resp. *Sed libera nos à malo.*

Canticum B. Mariæ, Luc. 1.

Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius à progenie in progenies, timentibus eum. Fecit potentiã in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiæ suæ. Sicut locutus est ad Patres nostros, Abraham, & semini eius in secula. Gloria Patri, &c.

Vers. *Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum.*
Resp. *Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.*
Vers. *Elegit eam Deus, & præelegit eam.*
Resp. *Habitare eam fecit in tabernaculo suo.*
Vers. *Adiuuabit eam Deus manè diluculo.*
Resp. *Deus in medio eius non commouebitur.*
Vers. *Specie tua, & pulchritudine tua.*
Resp. *Intende prosperè, procede, & regna.*
Vers. *Diffusa est gratia in labijs tuis.*
Resp. *Propterea benedixit te Deus in æternum.*
Vers. *Dignare me laudare te Virgo sacrata.*
Resp. *Da mihi virtutem contra hostes tuos.*

Vers.

Verſ. *Ora pro nobis Sancta Dei genitrix.*
Reſp. *Vt digni efficiamur promißione Chriſti.*
Verſ. *Domine exaudi orationem meam:*
Reſp. *Et clamor meus ad te veniat.*

Oremus.

OMnipotens Domine Ieſu Chriſte, verbum Patris, ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ eius, qui ad reparandam abiectionis noſtræ ruinam, in puriſsimis intemeratæ viſceribus frater, & caro noſtra fieri dignatus es; te ſuppliciter exoramus, vt ipſius meritis & precibus, inueniamur apud te ſemper, et caſtitate nitidi, & charitate feruentes.

Largire nobis, quæſumus Domine, ſemper Spiritum cogitandi quæ recta ſunt propitius agendi; vt qui ſine te eſſe non poſſumus, ſecundùm te viuere valeamus.

Deus qui nullum reſpuis, ſed quantũuis peccantibus, per pœnitentiam, pia miſeratione placaris; reſpice propitius ad preces humilitatis noſtræ, & illumina corda noſtra, vt tua valeamus implere præcepta.

Concede nos famulos tuos, quæſumus Domine Deus, perpetua mentis & corporis ſanitate gaudere, & glorioſa Beatæ Mariæ ſemper Virginis interceßione, à præſenti liberari triſtitia, & æterna perfrui lætitia. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c.

Verſ. *Nos cum prole pia.*
Reſp. *Benedicat Virgo Maria. Amen.*

 Ora-

Oratio quæ à singulis Sodalibus recitari potest pro perseuerantia in cultu Dei, & Beatæ Virginis Mariæ impetranda.

DEus qui nos sub alis Sanctißimæ Matris Filij tui constitutos ab brauium supernæ vocationis accendis, pectoribus nostris purificandis illabere, & gratiam nobis, qua in te, & seruitio eiusdem sacratißimæ Virginis Mariæ perseueremus, infunde; vt protectionis vestræ muniti præsidijs, quod te, Domine, donante promisimus, impleamus; & nostri propositi executores effecti, ad ea, quæ perseuerantibus in te, promittere dignatus es, pertingamus.

Alia Oratio.

BEatæ, & gloriosæ, semperq; Virginis Mariæ, quæsumus Domine, intercessio gloriosa nos protegat, & ad vitam perducat æternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

CAPVT

CAPVT III.

EXERCITIVM SECVNDAE REGVLAE, DE ADMINISTRATIONE SOdalitatis.

PARS SECVNDA.

Considerationes aliquot administratoribus Sodalitatis perutiles, ad cultum B. Virginis promouendum.

SICVT filiorum est, parentis sui vtriusq; gloriam & vtilitatem quęrere, indiesque, si possint, augere; ita Sodalium omniũ est, Beatissimæ Virginis in se, aliisq; cultum promouere. Hoc si sodalibus incumbit omnibus, certè vel maximè ijs incumbit, quibus commissa est Sodalitatis gubernatio. *1. Cõsideratio. Curã Sodalitatis commissam sibi à B. Virgine.*

Existiment ergo ij primùm, delectos se esse à D. Virgine, vt ipsius Sodalitatem & familiam curent.

Dein-

2. Nihil posse melius facere, quã B. Virg. cultum promouere. Deinde inducant animum, nihil posse se dignius, & saluti suæ conuenientiùs facere, quàm si eius promoueant cultum, & gloriã, quæ Dei ipsius mater est optima, iuxta, & potentissima, ac planè carissima.

Adhæc sibi persuadeant, Sodales omnes Deiparæ Virginis esse proles, & pignora, quibus consulere, est ipsi eorum parenti & Dominæ eximiè gratificari & placere.

3. Sodales oẽs Deiparæ esse filios. Præterea certò certiùs credant, nihil se facturos pro Sodalitatis bono, quod nõ sibi factum arbitretur B. Virgo. Itaque si diligentes se diligit, multò magis eos, qui alios secum ad amorem ipsius alliciunt, diligit.

4. Quicquid ꝑ Sodalitate fecerit, B. Virg. hoc sibi factum arbitraturam. Postremò intelligant, ex his omnibus sequi, dãdam esse sibi operam, vt nauiter partes suas sustineãt, vt in cœtibus sodalitatis, quantum per occupationes licet, sint assidui, rarò absentes; vt cæteris omnibus vitæ Christianæ, insignisque modestiæ exemplo præluceant; vt in frequentatione Sacramentorum crebri sint; vt in Regularum obseruatione cæteris diligentiores; vt Sodalitatis progressum quotidiè Deo, parentique eius in precibus, & sacrificiis commendent; vt denibus suis in Sodalitatis administrationem faciant satis.

5. Curã dũillis vt partibus suis in Sodalitatis administrationem faciant satis.

denique cum egregia charitate, & diligentia commissum sibi munus obeant, non dubij accepturos se à B. Virgine dignam laboribus, industriaque sua mercedm.

PARS SECVNDA.

Quæ plurimùm facere possint ad bonum Sodalitatis administrationem.

QVATVOR pertinere videntur ad bonum Sodalitatis gubernationem. Primùm est, si Officiales crebrò inter se conueniant, agantque de recta Sodalitatis, tum generatim, tum in propriis, ac peculiaribus rebus progressione. *1. Si Officiales inter se sæpiùs agant.*

Secũdum: Si sodales singuli in certas classes distribuantur, quarum singulas Officiales singuli inter se partiantur, vt constare possit qua quisque diligentia partibus suis satisfaciat; qui infirmi sint, qui cæterorum precibus commendandi; qui vita defuncti, qui aliò commigrarint, &c. *2. Si Sodales in certas classes distribuãtur.*

Tertium: Si nõ multi nimis, & plusquàm decet, faciliùs admittantur. In multitudine enim multa sæpè confusio; & qui facilè & citò admittuntur, facilè etiam refrigescũt, *3. Si nõ nimis multi admittantur.*

& So-

& Sodalitatis exercitia, conuentusque negligũt. Expedit ergo & sodalitati, & illis (de viris potissimùm agimus) vt non sine pręuia consideratione, lectione regularum, obseruatione instituti sodalitatis, eorumque excussione, quæ ad sodalitatem pertinent, admittantur.

4. Si nõ numquã Sodalitatis aliqua et animorũ fiat renouatio.

Postremùm: si annis singulis semel animorum, ex Sodalitatis insigni ritu, & præparatione instituatur renouatio: qua sese omnes confessione præmissa, & Communione, beatissimæ Virgini rursus offerant: vt sic & totius anni admissæ in sodalitatis officio negligentię benignè à benigna matre remittantur; & nouis quasi animi, & corporis viribus ad eam solito alacriùs, & diligentiùs colendam aggrediantur.

PARS TERTIA.

Quanta solicitudine parere debeant Sodales Præfectis & Officialibus Sodalitatis.

Nulla virtus Deo gratior Obedientia.

INTER omnes virtutes, quę nos Deo gratiores, Christique Iesu similiores faciũt, est obedientia, cuius exercendę potissimùm causa

causa, instituti sunt in terris sacri religiosorum hominum Ordines; vt nimirùm in terris similitudo aliqua esset eius perfectissimæ Obedientiæ, quæ in cœlis est. Quocircà beatos se, & fœlices existimare debent Sodales, quòd tantæ virtutis exercendæ occasionem aliquam in Sodalitate habeant.

Sed & persuadere sibi debent, Obedientiam se præstare Dei matri, dominæ, & Parenti suæ, quādo eius locum in sibi sacra hac familia tenentibus obtemperant. Postremò magni meriti est, tam nobilem exercere virtutem, & voluntati aliquando suæ (cuius homines natura tenacissimi sunt) reluctari, vt alterius voluntati morem gerant. Qui verò dedignantur parêre maioribus suis; & quæ sibi proponuntur in Sodalitate, pro virili sua exequi, sat ostendunt non esse se filios Mariæ, cui obedientia nihil fuit gratius? sed inobedientis Euæ proles; non Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem, seruos; sed dæmonis, qui primus inobedientiæ auctor fuit, mancipia; ac propterea periculum esse; ne in ruinam & exitium præcipites abeant.

Sodales Obediētes suis præfectis, B. Virgini obediūt

Inobedientes sunt filij Euæ, nō Mariæ, dæmonis mācipia nō Christi serui.

PARS

PARS QVARTA.

ORATIONES ALIQVOT ad hunc locum facientes.

Oratio, quæ recitari subinde potest ab quouis Sodalitatis administratore.

OMNIPOTENS, & misericors Deus, de cuius munere venit, vt tibi à fidelibus tuis dignè & laudabiliter seruiatur, largire mihi indigno famulo tuo, vt omnes affectiones, & cogitationes meas in te dirigam. Illumina cor meum gratia Spiritus sancti; intelligentiam, memoriam, & eloquium ignitum dona, vt omni repulsa negligentia, officium meum benè prosequi, fructum efficaciter consequi, in cunctis tibi placere, & per omnia te dignè laudare merear; quatenus & ego, & Sodales mei (quorum aliqua mihi cura concredita) in via virtutum ita proficiamus, vt ego cum illis, & ipsi mecum destinata laborum nostrorum æterna præmia simul percipere mereamur; meritis, & intercessione præsidis, & patronæ nostræ Mariæ, matris vnigeniti filij tui, Domini nostri IESV Christi,

Christi, cui laus, honor & gloria, in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio ad Deum, pro Congregatione, & iis qui illi præsunt.

O*Mnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus, prætende super famulos tuos, & super Congregationes illis commissas, Spiritum gratiæ salutaris, & vt in veritate tibi placeant, perpetuum eius rorem tuæ benedictionis infunde. Per Christum Dominum nostrum.* AMEN.



CAPVT IIII.

EXERCITIVM REGVLAE III.

De Sacramentis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ.

PARS PRIMA.

Quæ partes Pœnitentiæ.



NIHIL videtur explicādum hîc de partibus Pœnitētiæ, quæ tres sunt, Cōtritio, Confessio, & Satisfactio, planè necessariæ ad perfectionem huius Sacramenti tam necessarij ad salutem. Passim enim extant & teruntur vtiliter Christianorum manibus libri, qui de his copiosè tractent. Hoc tantùm in præsentia, quod ad veram contritionem pertineat, vt peccator doleat, & detestetur peccatum commissum, quatenùs est offensa Dei supra omnia amati, coniungatque

In quo sita vera contritio.

gatque

garque cum hoc dolore, & deteſtatione firmum propoſitum mutandi vitam, & in futurum nunquàm peccandi. Sicut enim Deus qui eſt ſummum bonum, debet amari ſuper omnia; ſic peccatum, quo Deũ offendimus, quia eſt ſummum malum, debet odio haberi ſuper omnia.

Ad Confeſſionem verò, vt ſit valida, pertinet primò, vt ſit integra: hoc eſt, vt omnia mortalia ſecundùm ſpeciem, & numerum Sacerdoti manifeſtentur: ſecundò, vt fidelis, id eſt, vera & ſincera; tertiò vt diligens, hoc eſt, vt eam præcedat accurata conſcientiæ diſcuſſio. Quartò, vt obediens, vt ſcilicet pœnitens habeat propoſitũ faciendi, quicquid ei Confeſſarius iniunxerit. *Quæ bonæ Confeſſiõis conditiones.*

Ad Satisfactionem deniq; ſpectat vt Deo pro peccatis admiſſis, homo ſatisfaciat; quòd niſi fecerit integrè in hoc mundò, neceſſariò illi faciendum erit in Purgatorio, cuius pœnæ, ſui magnitudine (teſte beato Auguſtino) excedunt omnia tormenta, quæ ſancti Martyres paſſi ſunt in hac vita. Omnes autem ſatisfactiones reducuntur ad tria genera: Ad ieiunium, aliaſque aſperitates corporis, ad eleëmoſynam & Orationem. Atque hæc generatim, & breuiter. *Quid ad Satisfactionẽ pertineat.*

PARS

PARS SECVNDA.

Quid faciendum sit Sodalibus, iisque omnibus qui sæpè soleant Confiteri.

Prima cura cō-sistit in examine con-sciētiæ.

IN quatuor rebus diligentiam adhibere debent qui sæpiùs confitentur. Nam primùm in examine conscientiæ seduli esse debent. Et quidem excutiant oportet, quid circa cogitationes, deinde quid circa verba, tertiò quid circa opera, erga Deū, seipsum, & proximum admiserint. Examen autem istud tempus aliquod requirit, secundùm quod plures, paucioresve dies à proxima Confessione intercesserunt.

Secūda cura in dolore excitan do.

Seunda cura posita esse debet in dolore peccatorum ante Confessionem excitando, qui dolor nunquàm omittendus est, etiam si venialia duntaxat peccata occurrant. Confusionem itaque capies ex teipso, considerans quàm parùm te emendes, & proficias, & quàm semper iisdem defectibus deprehendaris obnoxius. Deinde oculos mentis attolles ad Christum, considerās quòd cùm sit ipsa sanctitas & puritas, magnoperè illi omnia peccata displiceant. Ingratitudinem

incu-

incusabis tuam, qui tantæ sanctitati tam parùm respondeas. Postremò de tuis omnibus defectibus, quos propones emendare, rogabis veniam, vtq; tuos affectus, & prauas inclinationes reformet, postulabis,

3. Cura in ipsa Confessione cõsistit.

Tertia cura circa Cõfessionem ipsam versatur, vt nimirum persuadeas tibi, quoties vadis ad accipiendum hoc Sacramẽtum, toties ire te ad lauandam animam tuam Sanguine CHRISTI: cuius virtus operatur in Sacramentis; propterea opus esse magna reuerentia & humilitate. Amabis autem in confitendo claritatem & perspicuitatem, libereq; te totum Patri spirituali manifestabis, ab eo vt possis melius iuuari & dirigi. Paratus etiam eris non solùm ad suscipiendam pœnitentiam, & implendam iniũctam satisfactionem, verùm etiam ad excipiendas reprehensiones, si quas ille ad tui emendationem adhibendas putauerit; ad accipienda etiam omnia cõsilia, & remedia, quæ pro animæ tuæ maiori bono ipse dederit. Ad quod vehementer conferet vnico vti, quoad fieri potest, Cõfessario docto, bono, & prudente, neque ex vno ad alium, & mox ad tertium discurrere, quo nihil periculosius & ineptius. Tales enim discursores & vagabundi

Vnico vtendũ Confessario docto, bono, prudente.

bundi plus satis demonstrant nolle se iuuari,& dirigi, neque veram sui emẽdationem proponere. Salutare per omnem modum est pœnitenti, vnum sibi deligere quem sequatur, quem vt Patrem suum amet, cui se totũ sincerè aperiat, cuius se precib⁹ profectumque suum commendet, quem in molestiis, ac difficultatibus, ac in deligendo potissimùm vitæ statu (si iunior sit) consulat, à cuius nutu & consilio in omnibus ad salutem suam spectantibus pendeat. Incredibile est quanti id momenti sit, & quãtum boni, consolationis, & securitatis in eo insit.

Vbi autem Confessarium pœnitens, absolutionis causa accedit, vtroque genu flexo, & nudo capite, manibus iunctis, & facie ad latus confessarij versa, signans se cruce, dicet; *In nomine Patris, &c. Benedic Pater.* Accepta benedictione; prosequetur Confessionem Generalem vsq; ad verba (*mea culpa, &c.*) Tunc significato tempore postremæ Confessionis, quantum meminisse poterit, confitebitur sua peccata; quibus explicatis, subiiciet clausulam generalem, dicens: *De his, & omnibus aliis peccatis meis contra Deum, & proximum, & me ipsum commißis, dico meam culpam, meam culpam, meam grauißimam culpam.* Ideo precor

bea-

beatam Mariam semper, &c. & te etiam Pater, petoq́; absolutionem, & pœnitentiam.

Quarta cura in proposito & mediis emendationis posita est. Quod ad propositum attinet, nihil melius est frequenti renouatione propositi abstinẽdi à peccatis confessis, & aliis quibuscunque. *4. Cura in proposito emẽdationis posita.*

PARS TERTIA.

Adiumenta sex emendationis vitæ suæ.

AD remedia emendationis vitæ suę, adiumentaque executionis boni illius propositi, prodest in primis, fugere occasiones, quæ ad tale peccatum solent inducere; vt ludos, malas societates, familiaritatem personarum suspectarum, adspectum oculorum, & id genus alia. 2. Iuuat plurimùm in principio diligenter resistere tentationibus, excutiẽdo à te scintillam prauæ cogitationis, antequàm intret & accendat cor. Quod fieri potest, si subitò recurras ad orationem, vel nomines sanctum nomen IESV, vel signes te signo S. Crucis, vel subitò ante oculos abiicias imaginem Crucifixi Christi, ꝓ peccatis tuis vulnerati, & sanguine ma-

1. Fuga occasionum.

2. Primæ tentationis propulsatio.

manantis, vel è vestigio implores opem B. Virginis. Tertiò iuuat frequens auditio verbi Dei, & piorum librorum lectio. Quartò prodest, si quando homo senserit rebellionem carnis asperè, & durè tractare corpus, tum dormiendo, edendo, bibendo, videndo, tum etiam in aliis rebus, quæ illi afferre possent voluptatem. 5. Fuga otij necessaria est, quod origo & fomes est vitiorum omnium. 6. Efficacissimum est remedium, frequens vsus Sacramentorum, Confessionis, & Pœnitentiæ.

3.V[illegible] Dei auditio, et lectio.

4. Dura corporis sui tractatio.

5. Fuga otij.

6. Vsus Sacramentorum.

PARS QVARTA.

Frequentis Confessionis vtilitates eximiæ.

QVANTA Sacramenti huius frequentatio cõmoda animis adferat, quisque in seipso plus experiri potest, quàm sermo possit explicare. Aliquot tamen vtilitates recensebimus. 1. Qui sæpè confitetur, magis securus est; propter recentem memoriam, se integram & legitimam facturum Confessionem. 2. Magis redditur cautus in euitandis peccatis, & faciliùs resurgit; si verò aliquando labitur, fortiùs pugnat, & tentatio-

1. Vtilitas qui sæpè cõfitetur magis securus est.

2. Magis cautus.

tationi resistit. 3. Qui sæpè confitetur, magna luce illustratur, non modò ad cognoscenda peccata, sed radices etiam ipsorum, quæ sunt malæ inclinationes, & affectiones. 4. Maiorem vi sacramenti consequitur gratiam: & quò plus crescit in gratia, eò magis se disponit ad accipiendam maiorem gratiam in confessionibus sequentibus. 5. Non solùm assequitur remissionem peccatorum, sed etiam magna ex parte, impetrat relaxationem pœnarum ipsis debitarum, tum propter pœnam doloris, & pudoris, qui est in sui accusatione, tum propter ipsius Sacramenti gratiam. 6. Frequentatio huius Sacramenti magnum lumen, & adiumentum adfert iis, qui deliberant de eligendo vitæ statu, in quo faciliùs seruari possint. 7. Qui sæpè confitetur, nec sæpè, nec grauiter solet tentari à dæmone. Frequenti enim sui apertione potestas, & virtus proditoris Diaboli concidit. 8. Cùm hora mortis incerta sit, & frequentes, ac subiti illius casus, qui sæpè confitetur, semper quasi ad eam paratus est. 9. Frequentatio Confessionis generat magnam securitatem conscientiæ, magnam suæ salutis certitudinem, ac propterea gaudium in animo magnum, & quie-

3. Illustratur. 4. Gratiã maiorem consequitur. 5. Pœnarũ relaxationem ex parte impetrat. 6. Adiuuatur in deligendo vitæ statu. 7. Minùs sæpè, & grauiter tentatur. 8. Paratus ad mortẽ sit. 9. Gaudio; affluit.

& quietem, consolationemque in morte admirabilem.

PARS QVINTA.

Vtilitates Confessionis generalis, & quæ ad eam benè instituendam adiumenta.

1. *Vtilitas. Supletio cæterarũ Confessionum.* EXPEDIT vehemẽter, vnica semel Confessione, omnia totius vitæ crimina cõram sacerdote exponere: Vtilitates capit homo ex hac re varias. Primùm, si quid aliàs (quod in prima ætate plerumque accidit) vel ignorantia, vel negligentia, Confessioni defuit, id hac ratione supplebitur. Deinde renouatur, & augetur dolor, cùm omnia simul peccata cernũtur; quo dolore coniuncto cum Christi meritis, pœna temporaria, quæ culpis etiam per Confessionem expiatis, reliqua erat, aut omninò tollitur, aut multis partibus minuitur. Accedit quòd hac ratione exercitetur ab integro in nobis amor Dei, cùm sub vno aspectu tantam videmus peccatorum vim, quibus diuina bonitas, cùm grauissimè læsa esset, tamen tanti temporis patientia malitiam nostrã pertulit.

2. Doloris renouatio ac pœnarũ imminutio.

3. Amoris Dei augmentum.

tulit. Denique sic decreto facto de vitæ commutatione, initium capitur recens, tātò melius in posterum collocandi temporis, quantò peius superiori ætate nos collocasse intelligimus. 4. Vitæ rem mutatio.

Adiumenta autem ad Generalem Confessionem cum fructu, consolatione, & facilitate instituendam sunt; vt in primis cum tuo Confessariō de ea conferas, ac eius iudicium, & mentem inquiras. qui, te benè cognito, facilè iudicare & suggerere poterit, num è salute tua sit, eam vt instituas. Aliquibus enim generalis confessio permittenda non est, sed prohibenda. 2. Ad eam cōfessionem compares te oportet vna ad minimū, alteráve hebdomada; vt quotidiè nimirùm aliquid temporis vel matutini, vel vespertini huic peccatorum omniū discussioni tribuas; breui aliqua oratione, aut meditatione excitans te ad contritionem, & dolorem peccatorum tuorum. 3. Vt facilè memoria repetere possis anteactæ vitæ errata, debes expendere domos singulas, in quibus vel in pueritia, vel in adolescentia, vel ætate maiore habitasti; socios, quibuscum agere vel domi, vel foris solitus fuisti; quæ loca subinde cum illis adieris, quæ feceris, dixe- Iuuat 1. agere cū suo Confessario. 2. Se diu ante cō. parare. 3. Memoria locorum, Societatū, officiorū &c.

dixeris,&c. Item quæ studia tractaueris, quę negotia obieris, quibus occupationibus deditus fueris, &c.

4. Peccatorũ annotatio. Operæpretiũ est in schedam referas, ea quæ expensa, & obseruata fuerint (ne excidant memoria) & pridie quàm instituenda generalis Confessio, non sine doloris sensu semel atque iterum legas; vt ea coram Sacerdote citra chartam (si possis) explices. Poteris enim sic maiori deuotione, contritioneque illa confiteri. 5. Non abs re fuerit, si toto eo tempore, quo te ad confessionem comparas, operibus aliquibus charitatis, misericordiæ in pauperes, pœnitentiæ & animaduersionis in te ipsum, solito diligentius, ferventiusque diuinam implores misericordiam, quo te libentius, & promptius in suã gratiam recipiat, ac maioribus donis & charismatis donet.

5. Bonorũ operum frequentatio.

Quid faciendũ post Cõfess. generalẽ. Instituta autem generali cõfessione, danda erit tibi in primis opera, vt iam initium des consuetudini nunquàm deinceps intermittendæ, quotidiè, minimum semel, in tuã descendendi conscientiam, vesperi præsertim; curesque ne semel exclusis peccatis reditus pateat. Prætereà ijs adiumẽtis vteris, & remediis ad vitæ emendationẽ, quæ par. 3. huius

huius capitis proposuimus.

Est autem nonnullis pia admodum, & vtilissima consuetudo, quotannis semel peccatorum omnium annuam confessionem faciendi, tum ob causas iam dictas; tum vt inspiciant, quos illo anno in virtutibus progressus fecerint; quo certè facto non obscurè declarant, quantæ ipsis curæ sit propriæ animæ salus, ac perfectio. Sicut enim bonus paterfamilias quotannis semel rationes omnes datorum atque acceptorum colligit, vt statum nôrit rerum suarum; ita Christianus, qui ad negotiandum virtutes est constitutus, præclarè agit, si quolibet anno videat; quantam ad virtutes accessionem fecerit, quæ vitia deposuerit, quas imperfectiones reliquerit; & quantum fieri potest, hunc annum cum præcedenti conferens, si aliquid spiritualis lucri obseruat, Deo gratias referat; si verò detrimentum negligentia sua sit passus, ex animo doleat, stimulosque sibi ad fortius currendum addat.

Pia & vtilis consuetudo est semel quotannis à postrema confessionem instituere.

PARS SEXTA.

Orationes aliquot & Confessariis, & Pœnitentibus vtiles.

Oratio præparatoria ad audiēdas Confessiones.

COR mundum crea in me Deus, &c. Ne proiicias me à facie tua, &c. Redde mihi lætitiam, &c. Docebo iniquos vias tuas, &c. Libera me de sanguinibus, Deus Deus salutis, &c.

Oremus.

DOMINE Deus omnipotens, propitius esto mihi peccatori, vt dignè possim tibi gratias agere, qui me indignum, propter tuam magnam misericordiam, ministrum fecisti officij Sacerdotalis, & Mediatorem constituisti ad reconciliandos peccatores ad pœnitentiam reuertentes. Ideoque Dominator Domine, qui omnes homines vis saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui non vis mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, suscipe Orationem meam, quam fundo pro famulis, & famulabus tuis, qui ad pœnitentiam veniunt,

niunt, vt des illis ſpiritum compunctionis, vt reſipiſcant à Diaboli laqueis, quibus adſtricti tenentur, & ad te per dignam ſatisfactionem reuertantur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Per SS. omnium Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, atque Virginum, ipſiuſque Sanctiſſimæ omnium Principis & Reginæ, filij tui vnigeniti parentis optimæ merita orationes, interceſſiones, paſſiones, & ſuffragia, infunde cordi meo, clementiſſime Deus, per gratiam Spiritus ſancti, compunctionem, fontemque lachrymarum, vt poſſim reatum conſciētiæ meæ perfectè cognoſcere, & delicta facinorum meorum plenariè confiteri, & deuote commiſſa accuſare, & de commiſſis omnibus dignam pœnitentiam agere; & de his, tua præſtante miſericordia, Chriſtique Ieſu filij tui dilectiſſimi paſſione & morte, perfectam conſequi remiſſionem, & veniam. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum. Amen. *Oratio pœnitentis ante Confeſſionem.*

PARS SEPTIMA.

Perbreues aſpirationes, & conceptus animi per modum Meditationis cuiuſdam, ad impetrandam Dei miſericordiam, veniamq́; peccatorum exorãdam vſurpandæ ex dictis B. Auguſtini.

MIſerere mei Domine, miſerere mei, & adiuua me, ſicut tu noſti quod mihi neceſſe eſt in corpore & anima. Scis omnia, potes omnia, qui viuis in ſæcula.

Reſpice me, Domine, opus manuum tuarum, in te ſperantem, & in tua ſolummodò miſericordia cõfidentem: recordare creaturæ tuæ, quam tuo ſanguine redemiſti.

Domine, da mihi conſolationem tuam cæleſtem, & noli ſpernere peccatricem animam meam, pro qua mortuus es, &c.

Ego ſum miſer ille obæratus decem millibus talentorum, non ſum ſoluendo, niſi miſericordia tua adiuuerit me.

Noli, quæſo, piiſsime Domine, ſcribere aduerſum me amaritudines meas, vt intres in iudiciũ cum ſeruo tuo, ſed ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam.

Placare obſecro, & miſerere mei, & non auertas faciem

faciem tuam à me, qui pro me redimendo non auertisti faciem tuam ab increpantibus, & conspuentibus in te.

Quis vnquam bone Iesu, de tua misericordia diffidat, cui cùm tui inimici essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo? Ecce sub tuæ misericordiæ vmbra protectus, ad thronũ gloriæ veniam postulans curro, clamãs & pulsans, donec miserearis mei.

O clementissime Pater, & Domine, licèt peccator sim, non possum non esse filius tuus, quia tu me fecisti, & refecisti: & si ego admisi, vnde me damnare potes, tu nõ amisisti, vnde saluare soles; noli ergo Domine sic attendere malum meum, vt obliuiscaris bonum tuum.

Ne memineris iustitiæ tuæ, Domine, erga peccatorem tuum, sed memor esto benignitatis tuæ erga creaturam tuam: ne memineris iræ aduersus reum, sed memor esto miserationis tuæ erga miserum: obliuiscere superbum prouocantem, & respice miserum inuocantem.

Obsecro, & suppliciter rogo, omnipotens & misericors Domine, ne facias mihi secundùm peccata mea, quibus iram tuam merui, sed secundùm magnam misericordiam tuam, quæ superat etiam peccata totius mundi.

Ecce cor meum coram te est, Domine, discute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur. Compleat tua potentissima diuinitas, quod conatur mea tepidissima imbecillitas. Sãctifica me vas tuũ quod

cisti, de malitia euacua, & imple de gratia, & plenum conserua, vt dignum habitationis tuæ efficiar templum hîc, & in perpetuum, Amen.

Obserua, quòd hæ aspirationes animi, percurri leuiter non debeant, sed fieri per modum cuiusdã Meditationis, quale est genus tertium Orationis vocalis, de quo infrà agetur: nec expedit has omnes aspirationes simul facere, sed nunc vna, aut altera, aliqñ tres, rarò plures quatuor vsurpari debent.

PARS OCTAVA.

Frequens sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti sumptio quàm sit salutaris.

Summa fructuũ SS. communionis, qui sunt 10.

SI quis consideret bona, quæ proueniunt ex sumptione Eucharistię, facilè colliget quàm eius frequentatio salutaris sit. Bona autem ea sunt; Hominis cum Christo incorporatio, Angelorum conuiuatio, mentis refectio, eiusdem illuminatio, peccatorũ remissio, virtutum corroboratio, fomitis mitigatio, spei eleuatio, fidei certitudo, deuotionis augmentatio, charitatis excitatio, cõtra diabolũ armatio. Hos in se effectus sentiunt, qui sæpè hoc Sacramento fruuntur.

Hos

Hos ipsos Virginum castitas; hos puerorum, sodaliumq; inprimis multorum integritas, continentia, pietas; hos virorũ multorum exemplaris vita; hos senum in obsequio diuino perseuerantia; hos coniugatorum nonnullorum mutua in Christo charitas, & pax; hos viduarum constantia, hos puellarum excellens pudicitia; hos religiosorum, Sacerdotum, sanctimonialium, & cæterorum, qui nõ vulgari hominum mundanorum instituto, Deo Domino, quouis in statu, sexu, conditione, eximiè & præclarè deseruiunt, mores, verba, vitæque exempla palàm ostendunt. Quibus id vnum, & semper, & maximè curandum, debita vt sui probatione, & accurata pręparatione Sacrosanctam Eucharistiam sumant.

Hos fructus probat multorũ vtriusque sexus et ætatis piorum hoĩm vita & mores.

PARS NONA.

In quatuor rebus probatio, & præparatio ad hoc Sacramentum versatur.

PRIMÒ, in fide, vt nimirùm credas sub minima visibili particula panis, post consecrationem contineri verum, & integrum corpus Christi Iesu, veri Dei & hominis

nis; corpus inquam idem quod de Maria natum, cruci posteà affixum, & modò ad dexteram Patris omnipotentis in cœlis sedet gloriosum. Quia verò corpus Christi, corpus est viuum & animatũ, & corpus quidẽ Christi veri Dei, ideò sub ipsa specie panis, non caro tantùm; sed & vnà per concomitãtiam sanguis, & anima gloriosa, & beatissima Christi diuinitas cum maiestate sua continentur: adeò vt necesse non sit laicis sumere Sacramentum sub specie vini; quod solis conuenit Sacerdotibus, qui non tantùm cõmunicant, sed etiam sacrificant. Quapropter vinum quod communicatis laicis porrigitur, vinum est, nõ Christi sanguis, quod quidem ad abluendum os, & ad hostiam faciliùs deglutiendam propinatur. Et sicut sub specie panis hæc quatuor quæ diximus, caro scilicet Christi, sanguis, anima & diuinitas continentur; ita quoq; sub specie vini sanguis, & per concomitantiam, caro, anima, & diuinitas concluduntur. Atq; hæc est fides Ecclesiæ Catholicæ, & Apostolicę, pro qua occumbẽdum est potius millies, quàm vel minimum de ea ambigendum. Quòd si te dæmon, aut hæreticus minister eius quispiam tentauerit, & dubietatem aliquã circa

Sub singulis speciebus panis, et vini continetur caro, sãguis, anima, & diuinitas Christi Iesu.

veri-

veritatem hanc ingesserit, nihil pro responsione aliud ingeras, quàm Credo, credo; Deus est omnipotens. Non est impossibile apud Deum omne verbum. Qui dixit, fiat lux, firmamentum, & cætera; & facta sunt, idem dixit, hoc est corpus meum, & verè fit & est post consecrationis verba, corpus Christi, sicut non fuit Deo impossibile, ait B. Augustinus, quas voluit naturas instituere; sic ei non est impossibile, in quicquid voluerit iam institutas mutare. Quod credidit semper Ecclesia, quod tenuerunt Ecclesiæ Patres omnes, hoc credo, hoc teneo, Dominè adauge fidem meam. *Tentāti dæmoni cōtra veritatem hāc, quo modo sit occurrēdum.*

2. Præparatio, & probatio hæc consistit in Pœnitentia: scilicet, vt peccata tua agnoscas ex animo, ob ea verè doleas, eademque sacerdoti verè confitearis, si mortifera potissimùm fuerint; ac impetrata eorum absolutione, firmum etiam animo concipias ampliùs non peccandi propositum: vtq; omni abiecta simultate, & odio, reconcilieris abs te læsis. *2. Probatio cōsistit in pœnitentia.*

3. Sita in eo est hæc præparatio, vt decēs sit habitus & compositio corporis, vt non nisi scilicet ieiunus, modestus, humilis, minimeque etiam exterius sordibus ad sacram syna- *3. In decēti corporis cōpositione.*

synaxin accedas. Aegrotis tamen etiam non ieiunis dari potest, quibus timetur ne sine viatico excedant. Obligatur enim omnis Christianus (si modò fieri possit) in mortis articulo communicare.

4. inmentis attentione. 4. Probatio hæc posita est in mentis attentione, & animi præsentia: vt nimirùm per Meditationes, & Orationes pias, ad hoc tantum Sacramentũ animũ conuertas, consideresq́; , ac admireris incomprehensibilẽ Dei humilitatem, & Charitatem non dedignantis venire ad te, à te accipi, tibi vniri & coniungi: simulq́ue in memoriam reuoces passionem, & mortem ipsius, cuius mysterij, in hoc Sacramento singulariter memorem te esse voluit.

PARS DECIMA.

Variæ aspirationes, & feruidæ mentis eleuationes in Deum, ad diuini amoris excitandas in nobis flammas, & ingenerandam animis nostris reuerentiam erga hoc Sacramentum; ante Communionem per modum Meditationis adhibendæ.

Amice

Amice lector vti his debes aspirationibus animi ad eum modum, quē suprà sub finē partis 7. huius capitis indicauimus.

QVIS ego sum, benignissimè Iesu, vt desiderio apud me manendi tenearis? vnde hoc mihi, vt veniat Dominus meus ad me? Quid ô Iesu dulcissime, sic te mihi communicas? Nunquid vis iterum in infernum descendere? vis te tradere iterum in manus peccatorum? vis nasci rursus in brutorum stabulo? vis iterum reclinari in præsepio, corde, inquam meo? Prima aspiratio.

2. *Quid reperis in me bone Iesu, quod te tantoperè delectet, & tecto ac domo inuitet. Quis ego, & quis tu? Tu creator, ego creatura; Tu Dominus, ego seruus; Tu Deus, ego limus; Tu quies, ego nihil; Tu iudex, ego reus; Tu sanctitas ipsa & bonitas, & beatitudo, ego impius, flagitiosus, infelix. Si corpus considero, quid nisi putredo sum, & cinis? Si animum specto, quid nisi exula cælo, gehennæque titio? Si vitam dispicio, inuenio eā flagitijs grauem, maculis deformem, morti proximam. Et tamen ecce te totum donare mihi vis; corpus in cibum, sanguinem in potum, animam in vitam, Diuinitatem in gloriam sempiternam. O amor! O charitas!*

3. *O anima mea, annuncio tibi gaudium magnum, gaude, & lætare, quia venit ad te Creator tuus, pater, pastor, sponsus tuus, Deus & homo Christus Iesus, cuius deliciæ sunt, esse cum filijs hominum. Compone*

pone te ergo, & dilatare ad tantum hoſpitem capiendũ, euacua locum cordis tui. Ecce nunc ampliſsimo beatiſsimæ diuinitatis, ſanctiſsimæ animæ, corporis glorioſiſsimi, ſanguinis pretioſiſsimi munere auctam te eſſe deſiderat. Occurre illi cum muneribus: ſed quid tibi offeram bone Ieſu? Quid me opus habes, qui omnia habes? Si me totum dedero, quantulum id eſt? Si quod aliàs facere aſſoles, cor meum petis, illud tibi offerre non audeo: Eſt enim immundum, eſt frigidum, eſt aſperum, eſt te planè indignum. Quod ſi omninò dari tibi vis, offero penitùs, & qualecunque ſit dono. Si enim immundum eſt, puriſsimo ſanguinis tui balneo, quod mihi paratur in hoc Sacramento, lauabis: Si frigidum, Charitatis tuæ non tam igne, quàm incendio, quod in Euchariſtia feruet, accendes: ſi durum & aſperum, benignitatis tuæ oleo, gratiæque vnguento, cuius plena ſunt hæc myſteria, lenies, atque ſic lotum, accenſum, mollitum, nec prorſus tua miſericordia indignum cor meum accipies, & cor mihi tuum porriges. Accipe me ſic tibi, bone Ieſu, & te totum dona mihi: Accipe cum corde meo totum amorem meum, & porrige amorem tuum?

4. *Si S. Ioannes Baptiſta in ventre matris ſanctificatus, vir tantus, & tam admirabilis, non reputat ſe dignum, qui te tangat, aut ſoluat corrigiam calceamenti tui. Si S. Petrus Apoſtolorum Princeps præſentiam tuã in nauicula ſua extimeſcens, dicit: Exi à me Dñe, quia homo peccator ſum: Si Centurio indignum ſe ducit, ſub*

cuius

cuius intres tectum: Quomodo ego, totus in peccatis natus, audebo te, non dicam tangere, sed etiam in me accipere, & manducare? O flos campi, ô lilium conuallium, panis Angelorum, quomodo nunc à bestia manducaberis? Quomodo qui pasceris inter lilia, pascuæ locum apud me inter spinas, & tribulos inuenies? Sed memini, Domine, quia meretricem suscepisti, quia cum peccatoribus manducasti, quia gratiores tibi multò fuerunt Magdalenæ lachrymæ, quàm Pharisæi epulæ: ideò ad te venio alacris, & bonæ spei plenus, quòd qui meretrices, & peccatores non reiecisti, nec me repudiaturus sis. Quare, ô bone Iesu, ô amor meus, dulcedo cordis mei, vita animæ meæ, æternum bonum meum, accipe me tibi, imò coniunge per hunc mysticum panem, quem sumere, quem in me accipere ardeo.

5. *Si me, bone Iesu, ab hac mensa iustißimus timor, quem magnitudo scelerum meorum generat, abducit & abstrahit; ad eam spes & amor, quem cognita miserationum tuarum immensitas parit, inuitant, & vrgent. Scio te esse, qui dixisti: Non veni vocare iustos, sed peccatores: Et, non est opus medico sanis, sed malè habentibus. Quare & permisisti te à muliere profluuio sanguinis laborante, tangi: cæcos, claudos, immundos, leprosos ad te appropinquantes, admisisti: Zachæo Publicano tui videndi desiderio æstuanti non ostendisti te tantùm, sed & eum benignè compellasti, ad eius domum accedere, cum eo agere & manducare voluisti.*

Vt quid ergo de tua misericordia, bone Iesu, diffidã? cur ad mensam tuam adire refugiam? immò cur ad eam non astutum prouolem? In ea enim pharmacum salutis, antydotum contra infirmitates meas potentißimum porriges. In ea propinabis mihi vinum, quod germinare facit Virgines, quod serpentes interimit, quod vitam mortuis restituit; In ea, si infirmus, confido sanandum; si debilis, confortandum; si viuus, magis viuificandum; si mortuus, ad vitam reuocandum, si tepidus, accendendum; si ardens, inflammandum; si cæcus, illuminandum, si elisus, erigendum; si nudus, vestiendum; si sordidus, abluendum; si pauper, ditandum.

Venio ergo Domine, ostende mihi faciem tuam, ingredere in domum meam, dicas, quia salus facta est domui meæ; & cur non salus illi fiet, si ad eam Saluator accesserit?

PARS VNDECIMA.

Quid sub ipsam Communionem, & post eam faciendum?

SVB ipsam Communionem magni meriti est, & pietatis, & aduersus insultus omnes, & machinas dæmonis magnarum virium, protestationem, seu breuem professionem fidei suæ circa hoc Sacramentum augustißimum facere, quod sequenti oratione ac rithmo

B. Tho-

B. Thomæ Aquinatis fieri, vel per se animus eam, vt volet, concipere potest.

Rithmus B. Thomę.

ADoro te deuotè latens deitas,
Quæ sub his figuris verè latitas;
Tibi se cor meum totum subijcit,
Quia te contemplans, totum deficit.
Visus, gustus, tactus in te fallitur,
Sed auditu solo tutè creditur,
Credo quicquid dixit Dei filius,
Nihil veritatis hoc verbo verius:
In cruce latebat sola deitas,
Sed hìc latet simul & humanitas;
Ambo tamen credens atque confitens,
Credo quicquid petiuit latro pœnitens,
Plagas sicut Thomas non intueor,
Deum tamen meum te confiteor:
Fac me tibi semper magis credere,
In te spem habere, te diligere.
O memoriale mortis Domini,
Panis verus, vitam præstans homini,
Præsta meæ menti de te viuere,
Et te semper illi dulce sapere.
Pie Pelicane Iesu Domine,
Me immundum munda tuo sanguine,
Cuius vna stilla saluum facere,

Totum mundum posset omni scelere.
Iesu quem velatum nunc adspicio,
Quando fiet istud quod tam sitio,
Vt te reuelata cernens facie,
Visu sim beatus tuæ gloriæ. Amen.

Post communionem agendæ sunt Deo gratiæ, & implorandum diuinum auxilium, ad fructum Sacramenti consequendum: Subijci ergo poterit sequens Simeonis Canticum:

Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace:
Quia viderunt oculi mei, salutare tuum, Quod parasti, ante faciem, omnium populorum:

Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.
Gloria Patri, &c. Sicut erat.

O sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria Passionis eius, mens impletur gratia, et futuræ gloriæ nobis pignus datur.

O quam suauis est, Domine, spiritus tuus, qui, vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo de cælo præstito, esurientes reples bonis, fastidiosos diuites dimittis inanes: tua nos quæsumus gratia semper præueniat, ac sequatur; ac studijs nostris bonisq; operibus iugiter præstet esse intentos, per Christum, &c.

Anima Christi sanctifica me,
Corpus Christi salua me,

Sanguis

Sanguis Christi inebria me,
Aqua lateris Christi laua me.
O bone Iesu exaudi me.
Intra vulnera tua absconde me,
Et ne permittas me separari à te,
Ab hoste maligno defende me.
In hora mortis meæ voca me,
Et iube me venire ad te,
Vt cum sanctis & electis tuis laudem te,
In secula seculorum, Amen.

PARS XII.

Perbreues Aspirationes & Conceptus animi per modum meditationis cuiusdam, post SS. communionem fructuosissimè adhibendi.

QVIA Sodalitatis Regula, post communionem quadrantem vnum Meditationis ab Sodalibus postulat, poterit ea meditatio institui vel de Christi passione, vel de SS. Trinitate, vel de B. Virgine, vel de sanctis, prout dies ipse feret, & postulabit: vel certè de huius sanctißimæ mensæ, & escæ diuinißimæ, in qua memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, beneficio. Ad eam rem subijcimus aspirationes sequētes, quæ vsurpari debent eo modo, quem

indicauimus sub finem partis septimæ huius capitis.

1. Aspiratio. Mirantur, bone Iesu, creaturæ omnes, te in purissimum Mariæ, matris tuæ vterum descendisse, cùm tamen integerrima illa, & omni virtute; & gratia refertissima fuerit: An non, mirari magis debeo, voluisse te in me ingredi, à me recipi, à me teneri, deformi, inopi, sordido?

2. Tune Domine in me manere, & inter vasa electorum tuorum collocare me vis, qui vas fui hactenus immundum & sordidum? Et quamuis singulari tua gratia, per pœnitentiam, vt spero, ablutus sim, nunquid tamen vas olim ad excipiendos vomitus destinatum, nullam, vel sola recordatione, nauseam mouebit? Itane in me manere, & tanquam vasculum, aut pixidem sacrarum reliquiarum, imò Corporis tui constituis?

3. Benedicant te omnes Angeli tui, bone Iesu, quia quod proprium est sponsi & sponsæ, tibi me vis inseparabili vinculo coniungere: Effice ergo te vnum vt diligam, te vnum vt sitiam & amem, ac nullæ me mundi illecebræ, nulla carnis voluptas, nullæ dæmonum insidiæ abs te auellant & separent.

4. Da mihi præsentiæ tuæ effectus persentiscere, bone Iesu. Memini benedictionū, quibus cumulasti eos, qui te aliquando in domum suam acceperunt, Mariam matrem tuam, vbi in vterum te suum accepit, omnibus donis & gratijs compleuisti. Zachæum illum publicanorum principem, quòd te acceperit hospitio, cælesti benedictio-

nedictione cumulasti. Simulatque obita pro nobis morte in Infernum descendisti, illum in Paradisum quendam commutasti. Domum Obededom, in qua arca testamenti huius sacramenti vmbra tantùm & figura, reposita fuit, omni benedictione locupletasti. Da quoq; domui meæ, in quam ingressus es, benedictionem: eam quæso in paradisum conuerte, eam donis tuis & gratijs cumula.

5. Memini, pientissime Iesu, sacris de te literis esse mandatum, quòd omnis turba quærebat te tangere, quia virtus à te exibat, & sanabat omnes. Ecce ego te iam non tetigi tantùm, sed in me quoque accepi; exeat, quæso, à te virtus, quæ omnes languores meos sanet, quæ vires nouas sufficiat ad seruiendum tibi, &c.

6. Simulatque anima tua pretiosissima ex sacratissimo tuo Corpore egressa est, ô Iesu pro nobis Crucifixe, voluisti Corpus tuum myrrha & aromatis conditum, syndoneque purissima inuolutum inferri in sepulchrum, petrâ benè munitum, & iam toto terrarum orbe gloriosum. Et ecce modo (quæ tua est incomprehensibilis bonitas) Corpus idem tuum, à morte suscitatum, animaque beatissima informatum mihi porrigis, in me, vt in sepulchrum aliquod inferam, in me vt illud recondam; da ergo mihi, obsecro, fortitudinis petram, ad vincendas omnes imperfectiones, & ferendas omnes aduersitates, labores, & pericula omnia, quæ pro tuo honore, & mea salute mihi sunt sustinenda. Da quoque mihi linteum, syndonemque castitatis & puritatis.

ritatis. Dona postremò myrrham mortificationis, vt huius diuinißimi Sacramenti gratia delibutus, à criminibus purus & integer, nullo mortiferæ perturbationis veneno inficiar, & corrumpar, sed odor & mihi, & alijs omnibus sim in vitam, tibi verò in nominis tui gloriam sempiternam.

A communione necessaria est solicita custodia sensuum, linguæ, & cogitationum. Non est etiam huc illuc excurrendum, vagandum, nugandum, ludendum, &c. facilè enim & quamprimùm diuini huius cibi euanesceret sapor. Postremò singulari cura erit adeunda concio, vesperæ, aliæque eo die laudes diuinæ, & quicquid obsequij bonarumque operationum huic hospiti exhiberi poterit, non erit omittendum.

Petitiones deuotæ ad Dominũ Iesum Christum, ex S. Augustino, quæ etiam coram S. Eucharistia dici possunt.

Domine Iesu, nouerim me, nouerim te,
Nec aliquid cupiam nisi te;
Vt odiam me, & amem te.
Quicquid agam, propter te,
Humiliem me, exaltem te:
Nihil cogitem, nisi te.
Mortificem me, & viuam in te.
Quæcunque veniant, accipiam à te,

Per-

Persequar me, sequar te.
Semper optem sequi te.
Fugiam me, confugiam ad te,
Dignus sim defendi à te.
Timeam mihi, timeam te.
Simque de electis à te.
Diffidam mihi, fidam in te.
Obire velim propter te.
In nullo afficiar, nisi in te.
Aspice me, vt diligam te,
Voca me, vt videam te,
Et in æternum potiar te, Amen.

Oremus.

Absorbeat quæso, Domine Iesu Christe, mentem meam ignita & melliflua vis amoris tui ab omnibus, quæ sub cœlo sunt, vt amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es in ligno crucis mori, Amen. *Oratio B. Francisci.*

PARS XIII.

Variæ affectiones, & intentiones, quas habere possunt ij, qui ad SS. Eucharistiæ Sacramentum sæpiùs accedunt. Itemque Sacerdotes sæpè celebrantes.

1. Aliquos trahere potest amor Dei, vt dilectum ad se inuitent sæpiùs, eumque in se delectabiliter amplexentur.

2. Aliquos propriæ infirmitatis intuitus, vt eum quasi medicum ad se inuitent, per quem ab omni infirmitate sanentur.

3. Aliquos conscientia delictorum; vt per eum, quasi per hostiam placationis, à peccatis omnibus expiati purgentur.

4. Aliquos desiderium impetrandæ alicuius gratiæ, vel beneficij per Dominum Iesum.

5. Aliquos gratiarum actio pro beneficijs Dei, cùm nihil habeant dignius reddere Deo, pro omnibus quæ retribuit nobis, quàm accipere hostiam salutis, redemptionis monumentum, & redempti munimentum.

6. Aliquos laus, & honor Dei & sanctorum; cùm non habeamus maius, in quo possimus Deum, & sanctos pro dignitate honorare.

7. Aliquos pressura alicuius tribulationis, vt per eum, cui omnia patent, ab omni aduersitate citius liberentur, & securiùs protegantur.

8. Aliquos charitas, & compassio proximorum; cùm pro salute viuorum, & requie mortuorum nihil interpellet apud Patrem efficacius, quàm sanguis Domini Iesu.

CAPVT

CAPVT V.

EXERCITIVM REGVLAE IIII. V. ET VI. EX PARTE

De congreßibus, ac pijs colloquijs Sodalium, de Dominici, festorumque dierum exercitationibus, ac de cultu sanctorum.

PARS PRIMA.

Vtilitates & bona cœtuum publicorum.



ERITÒ Sodalitatis regulæ publicos Sodaliũ cœtus frequentes constituunt. Nihil enim eiusmodi conuenientibus vtilius.

Primum enim ad Sodalitatis oratorium conuenire aliud nihil est, quàm præsentiâ aliquâ B. Virginis perfrui. Ipsa enim cùm Sodalitati præsideat, haud dubiè singulariter in illis cœtibus præsidet præsentiam suã alumnis suis exhibet, bona tunc sua omnibus maximè impertitur, & communicat, eosdem filio suo cõmendat & tan- *1. Vtilitas cœtuũ publicorum est fruitio præsentiæ B. Virginis.*

tanquam delicias suas ei offert, cui scit delicias reputari esse cum filiis hominum.

2. Mutua Sodalium societas Deinde in publicis illis cœtibus Sodales mutua societate, adspectu, & præsentia gaudent, quibus proculdubio bonum & iucundum est, si non habitare, sæpè tamen cogi in vnum; quoniam scilicet, mandat *illic* Dominus benedictionem.

3. Communicatio mutua bonorum operum & virtutum. Prætereà, cùm inter se Sodales conueniunt, mutuo quasi sibi bona opera, virtutesq; communicant. Quicquid singuli *habét* boni affectus, voluntatis sanctæ, ac meriti, in commune, quasi spirituale aliquod symbolum conferunt. Non defuerunt sæpè qui confirmauerint ipso solo ingressu in Sodalitatis Oratorium, vel cùm frigidi essent calefactos, vel cùm tepidi, confirmatos se fuisse. Sicut enim, si quis in aulam, in qua luculentus focus est, ingreditur, non potest non calefieri: ita qui in Oratorium B. Virginis, & illius præsentia illustratum, & tot propè ignibus, quot Sodales sunt, calefactum, pedem infert, non potest non Dei amore inflammari, & spiritualis ignis scintillas persentiscere.

4. Indulgentia. Adhæc quotiescunque Congregationibus intersunt, quoties exhortationem audiunt,

diunt, vel alicui pio officio, quod in defuncti alicuius gratiam exercetur, præsto adsunt, toties pro singulis eiusmodi operibus vnius anni indulgentiam Sodales obtinent.

Postremò, vt alia omittamus, exhortationis alicuius piæ, & ad institutum, fructumque Sodalium accommodæ beneficio perfruūtur Sodales: publicis precibus, quæ pro viuis, & defunctis offeruntur Deo, matrique gloriosæ, intersunt, seq; dignos efficiunt, qui vicissim, quando postulabit necessitas, commendentur & aliorum adminicula experiantur. Ex quibus omnibus luce clarius apparet, quantam virtutis, pietatis, bonorum exemplorum, meritorum, subsidiorum, patrocinij virginei, ac cæterarum salutem promouentium rerum iacturam faciant, & quàm se indignos Sodalitate constituant, qui facilè ab eiusmodi cœtibus absunt, & minima seculari occasione congregationes negligunt.

5. Exhortationes piæ & accōmodatæ ad Sodaliū profectum.

PARS SECVNDA.

De priuatis Sodalium inter se congressibus.

SICVT prauorum societate nihil periculosiùs, quod facilè sit malorum exemplis

verbisque, & consuetudine impelli in malum, ita bonorum Sodalium priuatis congressibus, ac societate nihil melius: nihil enim perinde ad virtutem excitat, quàm quæ ante oculos sunt exempla probitatis. Vt autem hæc bonorum Sodalium consuetudo, & familiaritas periculis vacet, sancta sit, & spiritualis, curandum est. Talis erit, si Dei, & salutis potissimùm causa suscipiatur.

Officia sanctæ amicitiæ. Huius autem amicitiæ, priuatorumque inter sodales congressuum officia sunt tria potissimè. 1. Vt sese mutuo excitent, & inflãment ad cultum Dei, & beatissimę Virginis. 2. Vt se inuicem liberè moneant, si quando aliquis à boni Sodalis officio alienum quippiam faceret aut diceret. 3. Vt inter se de bonis & salutaribus rebus colloquantur; qua quidem re nihil Deo, parentiq; eius gratius nihil ad virtutem accommodatius.

Materia bonorũ colloquiorũ. Materia autem horum colloquiorum esse potest: Qua ratione virtus talis, aut tale vitium declinandum; quomodò augeri possit in Sodalitate, & in se, & in aliis *Beatæ* Virginis cultus; quo pacto tales vel flagitiosi, vel parum pij adolescentes iuuari, ad bonumque pellici possint; Quæ virtutes in quibusdam sanctioribus adolescentibus exi-

eximiè eluceant; quæ impios & pericula, & mala maneant, quæ bonos gloriæ spes, bonaque expectent, &c. Augebunt, & oblectabunt priuatam eam consuetudinem exemplorum piorum narratio; eorum quæ audierint, vel legerint, commemoratio: de studiis quoque, & scientiis humanioribus collocutio; omnis denique sermo ex se bonus, ac ad maius bonum promouens.

PARS TERTIA.

De piorum librorum lectione, diebus præsertim festis, Dominicisque vsurpanda.

Librorum sacrorum, piorumque lectio Dominicis præsertim, festisque diebus vsurpanda est. Si enim externis occupationibus, ac negotiis, chartisque vel forensibus, vel domesticis, aut studiis prophanis integras hebdomadas damus, meritò dies festos Deo, & saluti animæ nostræ dicatos, piis studiis, auditioni verbi Dei, & sacræ lectioni tribuere debemus. Nolumus hoc loco ingentes vtilitates, quæ eiusmodi sacrorum librorũ lectionem consequũtur, exponere

nere: ſatis enim multi multa hac de re ſcripſerunt, & quotidiana experiẽtia ipſa plus ſatis id confirmat. Danda autem in primis eſt opera, vt non multa ſimul legantur, aut obiter percurrantur. Secundò, vt quæ lecta fuerint, & notata, ad nos ipſos accõmodemus, & ad ſalutẽ noſtrã referamus. Tertiò, vnà diſpiciendũ eſt, qua ratione ſuis tẽpori bus ea quoque poſſimus in aliorum vtilitates conuertere. Quartò prodeſt non mediocriter, vt in aliquibus egregijs ſententiis hæreamus diutius, & quæ lecta fuerint, expendamus, & ruminemus, ea vt oblectẽt magis, & benè comparato ſtomacho gratiora accidant. Quintò, plus ſemper in lectione inquirendum, quod mores noſtros ad virtu tem inſtruat, quàm quod intellectum acuat ad diſputandum, vel linguam expoliat ad eloquendum. Sextò, lectionem debet præcedere & ſubſequi, imò nonnunquam comitari & interrumpere oratio, vt nimirùm non tantùm erudiatur intellectus per lectionem, ſed & inflammetur affectus per orationem.

Quæ obſeruãda ſunt in piorum librorũ lectione

PARS

PARS QVARTA.

Quibus occupationibus & studijs Dominicos, festosque dies transigere Sodales, pijque viri debeant.

PRIMA occupatio esse debet crebrior oratio sacra lectione condita, & permista. 2. Sacramentorum frequentatio, iis potissimùm festis, quæ Sodalitatis legibus præscribuntur. 3. Seria, & accurata sacrificij Missæ, verbique Dei auditio. 4. Virtutum Sancti, qui eo die colitur, vel eius mysterij quod tunc proponitur sedula meditatio. 5. Peculiaris operis in honorem Sancti, qui colitur, vel mysterij, quod celebratur, exhibitio. 6. Studiosa vitæ sancti, vel incurrentis mysterij obseruatio, & imitatio.

Nec adolescentibus prohibetur iis temporibus aliquid libris, ac studiis tribuere: quinimò post absolutũ totius diei pensum, vnam aut alteram horam honestæ deambulationi, ad templa potissimùm aliqua, & loca sacra dare licet.

PARS QVINTA.

Peculiare exercitium diebus Dominicis subinde adhibendum circa tres personas Sanctissimæ Trinitatis.

QVAMVIS Sanctissimæ ac indiuiduæ Trinitatis opera ad extra sint indiuisa, & communia tribus diuinis personis; ad animi tamen affectus sigillatim erga illos excitãdos, iuxta tres animæ potẽtias, ac tria nostrarum actionum genera, ea spectando potissimùm quæ à SS. Patribus vnicuiq; personæ attribuuntur; hoc est, Patri potestas, filio sapientia, sanctoque Spiritui bonitas, sequens exercitium subiiciendum duximus. Iuuabit id enim Sodales, vt intimum quendam amorem, & obseruantiam sibi excitent erga Sanctissimam Trinitatem, qua nihil cõli debet religiosius, nihil amari ardentius, nihil in memoria versari frequentius. Ad quam potissimùm colendam & honorãdam dies Dominicus à S. Matre Ecclesia institutus est; vt propterea dies iste salutarius, & vtilus obseruari nõ possit, quàm si eo mysterium recolas sanctissimæ Trinitatis.

MODVS

MODVS ORANDI, GRATIASQVE agendi Patri æterno.

1 ILLI gratias agam de cunctis quidem beneficiis, præsertim verò de Creatione. Item de amore quo sic dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.

2. Offeram omnia vitæ, ac Passionis dilectissimi eius filij merita, & illorum vnione meipsum totum, præcipuè autem memoriam, & opera mea.

3. Petam quæ & mihi, & proximis meis necessaria sunt; præcipuè tamen, vt memoriam meam sanctis, piisque cogitationibus imbuat: vtque fortitudinem, & vires ad bona opera, strenuè propaganda, itemque ad dæmonis tentationes propulsandas præbeat.

Omnia denique per Christi merita, in quo sibi benè côplacet Pater, petam, dicens, Per Dominum nostrum.

Finem quoque faciam, benedictionem à Deo Patre petendo illis verbis: Benedictione perpetua benedicat nos Pater æternus. Amen.

MODVS

MODVS ORANDI, GRATIASQVE agendi Domino nostro Iesu Christo.

Præmitti poterit Hymnus. Iesu nostra redemptio, &c. *Qui legitur in festo Ascensionis Domini.*

1. Gratias agam pro beneficiis omnibus; præsertim quòd me suo precioso sanguine redemerit; quòd mihi seipsum in SS. Eucharistię sacramento reliquerit, eiusque me toties participem fecerit: quodque aduocatus noster apud patrem esse dignetur.

2. In vnione sui preciosissimi sanguinis totum illi me offeram, præcipuè tamen intellectum, & verba.

3. Beneficia mihi, meisque proximis necessaria petam, præcipuè verò, vt intellectũ cognitione summæ veritatis, meæque extremæ vilitatis illustret, vt mea verba eius honori, ac proximorũ vtilitati propter ipsum deseruiant, vt scientiam denique mihi ad res dirigendas tribuat, eas dumtaxat, quæ ad ipsius gloriam referantur. Cuncta per eius preciosum sanguinem petam. *Finem faciam, benedictionem petendo illis verbis.* Vnigenitus Dei filius nos benedicere & adiuuare dignetur.

MODVS

MODVS ORANDI, GRATIASQVE agendi Spiritui sancto.

Præmitti potest hymnus, Veni creator.

1. Gratias agam pro beneficiis omnibus in me collatis, ac præcipuè, quòd me ad sacri baptismatis gratiam perduxerit, & ex Christianis me nasci parentibus, ac ab iisdẽ in fide Catholica educari voluerit, quodq́; à pristino meo viuendi genere ad frequentem Sacramentorum perceptionem traduxerit.

2. In vnione meritorum, ac sanguinis Domini nostri Iesu Christi totum illi me offeram, & præsertim verò voluntatem, & cogitationes.

3. Beneficia mihi, meisq́ue necessaria petam præcipuè verò, vt voluntatem meam tanto charitatis igne inflammet, vt nulla eũ tentationis, vel tribulationis procella extinguat; vt mea voluntas diuinæ ipsius voluntati semper sit conformis; meas item cogitationes castas, & puras efficiat, mihiq́ue bonitatem, ac sanctitatem, & septẽ illa dona sua largiri dignetur, quò anima mea suũ templum effici mereatur; eaque omnia per *Iesu* Christi preciosum sanguinem petam.

Finem

Finem faciam, ipsius benedictionem petendo, illis verbis: Spiritus sancti gratia illuminet sensus, & corda nostra. Amen.

PARS SEXTA.

Peculiare Exercitium de Cruce & Passione Domini, feriis sextis, & in Quadragesima meritò à piis sodalibus vsurpandum.

QVOTIDIANA lectio boni Christiani, ait B. Bernard. debet esse recordatio dominicæ passiõis. Nihil arbitratus sum me scire inter vos, ait B. Apostolus, nisi Iesum Christũ, & hunc crucifixum. Sed & ipse Dominus Iesus amicis suis quibusdam nonnunquàm indicauit, nullum obsequium sibi esse, aut esse posse gratius, quã quod in meditanda Passione sua sibi deferretur.

AEquum enim est, vt sicut Christus in suo corpore cicatrices & vulnera semper tenet, & de eius corpore non delentur; ita & in corde nostro, per memoriam Passionis mysteria teneantur, ac nunquã deleantur. Quocircà non abs re aliquid proponimus de Christi Passione, vt boni sodales subinde, diebus potissimùm singulis Sacratioris ie-

iunij

iunij in Quadragesima, ac feriis sextis, discant cum Apostolo gloriari in Cruce Domini nostri Iesu Christi, & aliquid de passione Domini secum concipere & expendere.

Quod vt minori negotio fiat, materiam aliquam illis suggeremus, circa quam mente occupentur; seriò & ardenter eam excutientes, & affectũ permouentes, donec prosiliant aquæ viuæ in vitam æternam salientes; aquę, inquam, vel compassionis, vel amoris, vel compunctionis, vnà cum incenso desiderio propositas virtutes pro viribus imitandi.

Vt autem sequentes meditationes vberiores fructus adferant; semper duo hæc obseruari oculis animi debent.

1. Quis sit qui patitur. 2. Pro quibus patitur. Patitur filius Dei vnigenitus, verbum Patris æternum, per quod facta sunt omnia, sapientissimus ille Iesus, Virginis matris Filius, sanctitas ipsa & perfectio, & beatitudo, &c. Patitur autem Maiestas illa æterna non pro diuinissimis illis spiritibus, Cherubinis, ac Seraphinis, sed pro hominibus, pro luto & cinere, pro peccatoribus ingratissimis, & pro me in particulari vilissimo homuncione, æternis ignibus digno, &c.

Et

Et quidem vltrò, & spontè, non coactus, ex mera nostri charitate patitur, cùm tamē nobis opus nihil habeat, nihilque illi accedat aut detrahatur beatitudinis, siue salutem, siue damnationem incurramus.

PRIMVM EXERCITIVM.

Genera pœnarum, & cruciatuum, quæ in Paßione Domini concurrerunt.

1. Amara separatio matris ac Filij. PRIMVM est: Amara illa separatio matris ac filij, cùm Dominus iturus ad mortem, amantissimæ matri valedixit. Quàm enim acerbum fuit matri, & tali matri, tam duro diuortio valedicere filio, & tali filio, eunti ad mortem, & talem mortem?

2. Iudæ proditio Petri negatio. Discipulorum fuga. 2. Dolor ingens quē hausit ex Iudæ proditoris nefando scelere & interitu; ex Petri amantissimi Discipuli negatione, ex discipulorum cæterorum fuga, & infidelitate: quos omnes tenerrimè diligebat, & paulò antè dulci sermone, & cibo corporis & sanguinis sui refecerat. Quàm graue erat vendi ac prodi tātum Principem, & Doctorem vilissimo pretio, à proprio discipulo, atrocissimis inimicis; à Discipulis deseri, à primario negari?

3. MOE-

3. Mæstitia et agonia in horto.

3. Mœstitia illa ingens, anxietas, & agonia in horto: quãdo ex nimio pauore factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

4. Ignominia ac infamia multiplex.

4. Ignominia, ac infamia, quam accepit Dominus Iesus, dum toties ab vno loco in alterum, ab Anna ad Caipham, ab illo ad Pilatum, ab eo ad Herodem, & iterum ab Herode ad Pilatum manibus vinctis, satellitibus stipatus atrocibus, per publicas plateas, tanquàm sicarius quidam ac latro duceretur, ac verius raptaretur.

5. Contumeliæ ingẽtes & variæ.

5. Contumeliæ ingentes, & multiplices, quas sustinuit, cùm nunc alapis cæderetur, nunc conspueretur, arundine percuteretur, velaretur oculis, alba veste, & sordida purpura indueretur, Barrabæ infami latroni postponeretur, minus eo vitâ dignus censeretur, & id genus contumeliarum, conuitiorum, irrisionum pateretur.

6. Flagellatio

6. Flagellatio ad columnam; quæ non tantùm immanissima fuit, sed etiam ignominiosissima.

7. Coronatio.

7. Coronatio, in qua acerbissimus & inexplicabilis dolor, & cruciatus, cum intolerabili ignominia concurrebant. O quid erat videre Regem cœli & terræ tractari

omni

omni belua immanius? Carnem illam virgineam dirissimis flagellis laniari & discerpi? preciosum illud caput sensibus aperiri & lacerari?

8. Egressio ad populũ. 8. Egressio illa cum purpureo indumento & corona ad conspectum furentis populi, clamantis, crucifige, crucifige. Stabat bonus Iesus deformis, & leproso similis, clamante Pilato; Ecce homo. Et quis ille homo, & quantus, & qualis iam? quę hominis in eo species?

9. Gestatio 9. Gestatio propriæ Crucis, ac deductio per publicas ciuitatis magnæ plateas, inter nefarios latrones, satellites, inter adspectãtium dicteria, voces, ludibria, &c.

10. Crucifixio. 10. Crucifixio, genus mortis crudele, prolixum & turpe: in quo tormenta omnia renouata; in quo inexplicabilis manuum, pedum, neruorum, venarum concussio, extensio, ac tormentum ingens totius corporis.

11. Matris in cruce adspectus. 11. Matris dilectissimæ, ac amati Discipuli perpetuus adspectus. Non ignorabat bonus Iesus admirabiles cruces, & tormenta, quibus amantissimæ matris suæ cor sauciabatur.

12 Mors 12. Amara separatio Corporis & animæ inter quæ summus semper amor fuerat, nulla

nulla rebellio, nulla pugna. Moritur ergo Angelorum Rex & Dominus in flore ætatis, viuis & integris sensibus, moritur amor noster indebita morte, cum summa angustia, totus afflictus, totus lacer, anxius, sitibundus, fatigatus, desertus, &c.

ALTERVM EXERCITIVM.

Virtutum consideratio, quæ in Paßione Domini admirabiliter splendent.

1. Humilitas admirabilis, qua se exinaniuit, & ab omnibus contemni, ac despici passus est, ne nos extollamur animo, sed illius amore contemni quoque ac despici libenter velimus. *Humilitas.*

2. Obedientia, in re difficillima, ad mortem vsque, & quidem crucis; vt nos etiam obediamus præpositis nostris, in ijs rebus maximè, vbi sensualitas nostra repugnat. *Obedientia.*

3. Patientia, inter tot genera sibi succedentium cruciatuum, vt nos discamus conuitia, & iniurias deglutire, ac obliuisci, nec verbis, nec minis, nec voluntate, nec signis vlcisci, *Patientia.*

4. Con-

Constātia. 4. Constantia, siue perseuerantia, quâ neque flagitiis, neque spinarum aculeis, neque clauis, neque Cruce à cursu procurandę salutis nostræ diuelli potuit. Itidem & nobis faciendum.

Mãsuetudo. 5. Mansuetudo instar ouiculæ innocentis; vt hinc discamus & nos tacere, cedere, obmutescere ad vitandas contentiones, & iurgia.

Charitas. 6. Charitas, quâ sitiuit salutem nostrã, quâ pro crucifixoribus orauit, quâ dolorum suorum oblitus, cogitationem, atque curam suam conuertit ad lucrandam animam alterius latronis; vt discamus & nos animarum salutem in omni loco quærere ac sitire.

Cõtemptus mũdi. 7. Contemptus mundi: Nam pendens in Cruce Rex noster, nõ alium thronum habuit, quàm patibulum; non aliam coronam, quàm spineam; non alias epulas, quàm fel & acetum, non alios comites quàm duos suspensos fures; non alios cõsolatores, quàm amarulentos illos miseros. Et nobis igitur mundus iste vilescat, & omnis gloria, ac voluptas illius.

Hæc autem puncta non simul omnia, sed nunc vnum, nunc alterum, siue secundi exercitij, siue primi, expendi debent. Aperient

rient pauca hæc aditum ad maiora, & vehementer accendere poterunt voluntatem & affectum, si debita præparatione, & diligentia examinentur, præmissa præparatoria oratione, affixaque imaginatione nostra in Christum patientem, vel in ea loca, in quibus passus est; & nūquàm omisso colloquio; eo modo & ratione, quam posteà paucis explanabimus, quando agemus de Oratione mentali.

Oratio ad Iesum, pro percipiendo fructu Passionis eius.

OBSECRO te Domine Iesu Christe, vt Passio tua sit virtus mea, qua muniar, protegar, & defendar. Vulnera tua sint mihi cibus, & potus, quibus inebrier, & delecter. Aspersio sanguinis tui sit omnium peccatorum meorum ablutio. Mors tua sit mihi gloria sempiterna. In his sit mihi refectio, exultatio, sanitas, studium, gaudium, desiderium corporis & animæ, nunc, & in perpetuum. Amen.

PARS SEPTIMA.

Quid sibi velit Sanctorum electio, & sententiarum distributio, quæ in Sodalitate fieri solet?

SODALITAS in primis ad augendum in alumnis suis Sanctorum cultum, & honorem, ad persentiendam ipsorum meritis & suffragiis opem Dei efficaciùs, mensibus singulis vnicuique Sanctum aliquem designat, quem quisque toto mense colat, cui se crebrò, manè potissimùm, & vesperi commendet, quem sacris illi feriis peculiari studio, cultuque obseruet & veneretur; in eius scilicet honorem diuinam rem audiendo; vitam eius, si possit, legendo; recitancitando aliquas illorũ laudes, vt sunt Hymni, Psalmi, aut id genus aliæ Orationes; faciendo aliquos deuotionis actus, vt sunt genu flexio, tunsio pectoris, refrænatio linguæ, fuga dissolutionis, carnis castigatio, & his similes mortificationes voluntariæ: Opus etiam aliquod misericordiæ obeundo; insignem aliquam eleëmosynam faciendo, &c. Deniq; virtutem eius aliquam ad imitatio-

nem

dominis,&c.postulatur oratio. Itaq; ea Sanctorum electio auget eorũ in Sodalibus cultum, ipsorumq́ue suffragia facilè impetrat; fouet mutuam inter sodales caritatem; facit ad Ecclesiæ, & Prælatorum bonum; aliasq́; vtilitates & cõmoda adfert non mediocria; vt propterea non negligenda sit. Quia verò sæpè accidit, eorum Sanctorum, qui propositi sunt, res gestas à multis ignorari, aliqua in genere de iis expendẽda subiiciemus; quę etiam omnibus vsui erunt singulis Sanctorum feriis ab Ecclesia solenniter institutis.

PARS OCTAVA.

Puncta aliquot circa venerationem Sanctorum vtilissimè expendenda.

I. CONSIDERABIS Sanctos esse cohæredes Christi, & cœli Principes, iamq́ue in æterna illa gloria collocatos, ab SS. Angelis, ipsaq́; SS. Trinitate honorari, cuius beatissima visione perfruuntur; ex quo cognosces quo honore, & obseruantia à te coli debeant.

2. Considerabis Sanctos maxima tibi & innumerabilia beneficia à Deo imperrare posse,

posse, sicut multis adhuc aliis impetrarunt. Itaque concludes vehementer tibi expedire eos habere amicos; in hora potissimùm mortis, in qua circundatus impuris spiritibus, ad exitium tuum paratissimis, fœlix eris, si aliquos tibi Sanctos à te diligenter cultos assistentes tibi habere possis, qui te iuuent, qui tartareas eas furias in fugam vertant, ac te æternæ beatitudini, in qua nunc triumphant, adscribendum à Deo impetrent.

3. Procurabis tibi confusionem, conferens Sanctorum vitam cum tua; quantum nimirum hęc flagitiosa sit, & differat ab illorũ pia conuersatione; ponderando ita ex vna parte virtutes eorum, & mores sanctos, ex altera multitudinem tuorum peccatorum.

4. Pones tibi ob oculos Sanctorum labores & ærumnas, quas in hoc mundo pro Christo Domino assiduè pertulerunt; ipsorum fidem, spem, charitatem, humilitatem, obedientiam, patientiam, constantiam, zelum, inuictam in certaminibus & tormentis fortitudinem, insuperabilem in capessenda morte alacritatem; denique Apostolorum, Martyrumque inclitam firmitatem, ac in mediis difficultatibus perseuerãtiam. Con-

fessorum verò, monachorum, religiosorum vigilias, ieiunia, solitudines, vitæ asperitates, corporis mortificationes, studia, pœnitentias, lachrymas, & cætera id genus pietatis exercitia. Virginum denique, & sanctarum mulierum integerrimam castitatem, exhaustos pro ea seruanda labores, angustias, persecutiones, tòrturas, flammas, mortes; quæ quidem, omnia admirabilis consecuta est beatitudo, & gloria nullis annorum myriadibus terminanda. Contrà verò videbis, quàm breui fœlicitas impiorũ (si modò fœlicitas, quæ illos rapit ad æternos cruciatus appellanda est) finiatur pœna eã subsequente intolerabili, & in omnem duratura æternitatem.

Postremò excitabis te ad amorem Dei, qui auctor & principium fuit omnis illius Sanctorũ virtutis, & Sanctitatis, ac per consequens, gloriæ cœlestis, quæ eam sanctitatem excepit. Tantum itaq; tantorum bonorum fontem, & auctorem amabis, & admiraberis, gratiasque illi, quantas poteris, ages de omni eius gratia & misericordia concessa sanctis; quam rogabis etiam tibi concedi, & donari, vt ad eorũm Societatem pertingere aliquando possis.

PARS

Sanctos.

iste redemptor omnium, &c.

festo S. Michaelis.

Angelis archangel

Principum

celorum

laudate Do

in cœlo semper assistitur, ab his in terra, vita nostra muniatur. Per Dominum, &c.

Antiph. Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

De S. Angelo custode.

Vers. Angeli eorum semper vident: Alleluia.

Resp. Faciem Patris mei, qui in cœlis est: Alleluia.

Oremus.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, qui me, licèt indignum, ad imaginem tuam creasti, & Angelum tuum Sanctum ad mei custodiam deputasti; da mihi seruo tuo illius ducatu & custodia, malorum omnium tam animæ, quàm corporis pericula feliciter pertransire, & post huius vitæ curriculum, ad gaudia sempiterna facias peruenire. Per Dominum, &c.

Ad SS. Apostolos: Hymnus.

Exultet cœlum laudibus, &c. *Vt in Communi Apostolorum.*

Antiph. Isti sunt triumphatores, & amici Dei, qui contemnẽtes iussa Principum meruerunt præmia æterna: modò coronantur, & accipiunt palmam.



Oremus.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui gloriosos Martyres fortes in sua cõfessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per Dominum nostrum.

INfirmitatem nostram respice omnipotẽs Deus; & quia pondus propriæ actionis grauat, Beati N. Martyris tui, atque Pontificis intercessio gloriosa nos protegat. Per Dominum, &c. *Ad quẽcunque Martyrem & Pontificem.*

PRæsta, quæsumus, omnipotens Deus, vt intercedente Beato N. Martyre tuo, & à cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. *Ad quẽcunque Martyrem, nõ Pontificem.*

Ad SS. Episcopos & Confessores.

Antiph. Sacerdotes tui, Domine, induãt iustitiam, & sancti tui exultent: propter Dauid seruum tuum, non auertas faciem Christi tui.

Vers. Elegit eos Dominus sacerdotes sibi.

Resp. Ad sacrificandam ei hostiam laudis.

Oremus.

Ad quẽcunque Pontificem & Confessorem.

EXAVDI quæsumus Domine, preces nostras, & per beatos Confessores tuos atque Pontifices, qui tibi dignè meruerunt famulari, ab omnibus nos absolue peccatis Per Dominum, &c.

DEVS qui conspicis, quia ex nulla nostra virtute subsistimus, concede propitius, vt intercessione beati N. Confessoris tui atque Pontificis, contra omnia aduersa muniamur. Per Dominum, &c.

Ad S. Doctorẽ quẽcunque.

Antiph. O Doctor optime, Ecclesiæ sanctæ lumen, beate N. Diuinæ legis amator, deprecare pro nobis filium Dei.

Vers. Amauit eum Dominus, & ornauit eum.

Resp. Stola gloriæ induit eum.

Oremus.

DEVS, qui Ecclesiam tuam beati N. Confessoris tui mira eruditione clarificas, & sancta operatione fœcundas; da nobis quæsumus, & quæ docuit intellectu conspicere, & quæ egit, imitatione complere. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Ad

Ad SS. Religiosos, Abbates, & Eremitas.

Antiph. Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit eos vigilantes. Amen dico vobis, quod pręcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.

Vers. *Iustos deduxit Dominus per vias rectas.*

Resp. *Et ostendit illis regnum Dei.*

Oremus.

ADesto Domine supplicationibus nostris, quas in beatorum Confessorum tuorum memoria deferimus, vt qui nostris institutis fiduciam nō habemus, eorum qui placuerunt precibus adiuuemur. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

INtercessio nos quæsumus Domine, beati N. Abbatis commendet, vt quod nostris meritis non valemus, eius patrocinio assequamur. *Ad quemcunque Abbatē*

COncede quæsumus, omnipotens Deus, vt qui peccatorum nostrorum pondere premimur, Beati N. Confessoris tui patrocinio subleuemur. *Ad quemcunq; cōfessorē non Abbatem.*

Ad SS. Virgines.

Hymnus: Iesu corona Virginum, &c. *Vt in communi Virginum.*

Antiph. Prudentes Virgines aptate vestras lampades: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei.

Vers. *Adducentur regi Virgines post eam.*

Resp. *Proximæ eius afferentur tibi.*

Oremus.

DA nobis, quæsumus Domine Deus noster, sanctarum Virginum palmas incessabili deuotione venerari, vt quas digna mente non possumus celebrare, humilibus saltem frequentemus obsequiis, Per Dominum, &c.

Pro vna virgine & martyre. INdulgentiam nobis, quæsumus Domine, beata N. Virgo & Martyr imploret, quæ tibi grata sẽper extitit, & merito castitatis, & tuæ professione virtutis. Per Dñm, &c.

Pro vna virgine tantum. AVxilium tuum nobis, Domine, quæsumus, placatus impende, & intercedente beata N. Virgine tua, dexteram super nos tuæ propitiationis extende. Per Dominum nostrum, &c.

Pro vidua. EXaudi nos, Deus salutaris noster, vt sicut de beatæ N. sanctitate gaudemus, ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

CAPVT

CAPVT VI.

EXERCITIVM SEXTAE REGVLAE, DE Missæ Sacrificio.

PARS PRIMA.

Quam expediat & Sacerdotibus Missam sæpè celebrare, & Sodalibus laicis quotidie, si fieri poßit, audire.



VOD ad Sacerdotes attinet, satis erit id attulisse, quòd B. Bonauentura scribit: Sacerdos non legitimè impeditus celebrare omittens, quantum in eo est, priuat sanctam Trinitatem laude & gloria, angelos lætitia, peccatores venia, iustos subsidio & gratia, in purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam spiritali Christi beneficio, & seipsum medicina & remedio. A contrario collige fructus, & emolumenta quæ parit frequentatum à Sacerdote Missæ sacrificii. Quod ad eos attinet, qui in statu sacerdotij

in tract. de præparat. ad Missam

tij non sunt, quod etiam conuenit Sacerdotibus, quoties Missæ intersunt, toties Passionis Domini memoriam apud se renouant: toties exercitationem habent efficacissimam (si modò cùm sensu pietatis præsto adsint) qua gratiam referant redemptori suo, amoriq́ue ipsius in eos maximo vicem aliquam gratitudinis saltem, & memoriæ rependant. Omittimus effectus admirabiles, & plurimos sacrificij Missæ, qui colligi possunt ex S. Bonauent. allata iam sententia, & quos aliàs multi multis explicârunt. Omittimus exempla plurima, quę à B. Gregorio, venerabili Beda, & aliis de efficacia, & fructibus Missæ vel celebratæ, vel auditæ referuntur, sed & exempla virtutis, & probitatis eorum sacerdotum qui quotidie, aut sæpè rem diuinam faciunt, & laicorum, qui eam quotidie audiunt, sat ostendunt Missæ præclaros effectus, & vtilitates eximias. Eduardus Angliæ, Ludouicus Galliæ Reges sanctissimi, & alij complures, fructu sacrificij huius cognito, nullam sibi illius quotidie audiendi occasionem patiebantur elabi. Sanctus Elzearius Comes Arriani non modò quotidie sacro intererat, sed etiam familiam suam vniuersam curabat vnam ad

mi-

minimum Missam, nullo intermisso die, integram audire. S. VVenceslaus Boëmorum Rex non contentus erat sacrificio Missæ quotidie præsto adesse, sed etiam messis & vindemiæ tempore, oblitus quasi dignitatis suæ, metebat & vindemiabat, quæ pro sacrificio, Sacerdotũ manibus offerret. Sed neque defuerunt Sacerdotes eximij, qui nõ contenti sacrificasse, sacrificanti quoque alteri Sacerdoti volebant quotidie ministrare. Ex quibus omnibus intelligunt Sodales quanta cura, studio, pietate rei diuinæ præsto quotidie adesse debeant, existimareq́ue se eius diei fecisse quasi iacturam, quo SS. Missæ sacrificium omiserunt.

GREGORIVS XIII. PONT. MAX.
Conceßit cuilibet Sacerdoti dicenti, ante celebrationem Missæ, quæ sequuntur, 50. an. Indulgent.

EGo volo celebrare Missam, & conficere corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, iuxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad laudem omnipotentis Dei, totiusq́ue curiæ triumphantis; ad vtilitatem meam, totiusq́ue curiæ militantis, pro omnibus qui se commendauerunt orationibus meis,

meis in genere, & in specie, & pro felici statu sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Amen.

Gaudium cum pace, emendationem vitæ, spatium veræ pœnitentiæ, gratiam & consolationem sancti Spiritus, perseuerantiam in bonis operibus tribuat nobis omnipotens & misericors Dominus, Amen.

Gregorius verò XIII. omnibus Sodalibus, qui Missæ sacrificio diebus feriatis interfuerint, concessit vnius anni indulgentiam.

PARS SECVNDA.

Modus prior audiendi Sacri, cum Meditatione mysticæ actionis totius Missæ.

MIssæ sacrificium, repræsentatio est Sacrificij, à Christo Iesu in cruce peracti. Vnde Sacerdos gerit personam Christi patientis, & tota Missæ actio similitudinem habet cum Christi passione. Quocirca modus prior audiendi Sacri, & quidem optimus & perfectissimus, maioris meriti, gratiæ, & consolationis is est, quo, toto decursu sacrificij, tota Christi Passio mente & affectu decurritur.

Missa in Missa in quatuor partes diuidi solet. Prima

ma est ab initio vsque ad Offertorium, quæ Catechumenorum Missa dici cōsueuit. 2. ab Offertorio, vsque ad consecrationem, quæ ab nonnullis Canon minor dicitur. 3. à consecratione vsque ad communionem, quæ dicitur Canon maior. 4. à communione vsque ad finem. *4. partes dividi solet.*

In primis igitur Sacerdos, ante pedes altaris, demissa inclinatione confitens peccata sua, repræsentat Christum in horto orantem Deum patrem, pro peccatis totius generis humani à se assumptis, vt pro iis satisfaceret. *Pars I. prima partis Missæ est Confessio.*

Qui audit sacrum, poterit eodem tempore confiteri peccata sua, & memor esse orationis illius feruētissimæ, quæ Christo Domino sanguineum sudorem excussit. Excitabit voluntatem & affectum suum ad peccatorum contritionem, & veniæ implorationem merito orationis, & sanguinei sudoris Christi.

2. Facta Confessione, accedit altare; quasi aggrediens affectu, & animo ad Passionē ipsam, vnde statim introitum recitat, cui subiicit inuocationem Dei, dicens: Kyrie eleison; quam Missæ partem Græci Liturgiam, siue supplicationem appellant: quæ *2. Accessus ad altare, Introitus, Kyrie eleison, hymnus Angel.*

quæ indicat orationis illius, quã fecit Christus in horto, repetitionem feruidam. tum subsequitur Hymnus Angelicus, *Gloria in excelsis Deo*, *&c.* qui significat apparitionem Angeli, Christum, post orationem confortantis.

Qui Missam audit, SS. Trinitatem debet rogare, vt misereri dignetur populi sui, quẽ Christi Iesu sanguine redemit; & excitare sese cum Angelis, ad laudem sanctissimæ Trinitatis, cuius misericordia liberati, & saluati sumus.

3. Collecta, Epistola, Graduale. 3. Sequitur collecta, quæ dicitur à collectione populi ad orationem; vel quia *paucis* verbis colligit ea, quę pro populo, à Deo Patre ad quem dirigitur, petuntur.

Qui sacro interest, potest à Deo rogare vt respicere dignetur super congregationẽ suam, Ecclesiæq; totius preces, per sacerdotis ministerium destinatas, clementer accipere, & exaudire, per merita Christi Iesu filij sui carissimi.

Ex Prophetis, vel Apostolis. Quæ consequuntur collectam, Epistola nimirum, Graduale, Alleluia, Tractus & Prosa, quæ ad sinistrum altaris cornu leguntur, indicant ea, quæ in domibus Iudæorum nempè Pontificum, Annæ, & Caiphæ facta

sunt,

ſunt, vbi Chriſtus examinatus de doctrina, de diſcipulis, & aliis rebus accuſatus; vbi alapas, & iniurias multas perpeſſus eſt.

Audiens ſacrum, hæc ſibi ob oculos ponet, petetque humiliter, eorum vt omnium merito infundat Deus menti lumen ad cognoſcendam, & perficiendam Chriſti doctrinam, ad credendum Apoſtolis, & Prophetis, ad ſuſtinendum alacriter pro eius doctrinæ veritate alapas, iniurias, accuſationes, &c.

4. Ad dextrum cornu legitur Euangelium, quòd omnes ſtantes audire, ex præcepto Apoſtolorum, debent, ob reuerentiam Domini loquentis; & vt oſtendant omnes pro eius veritate paratos ſe eſſe quæuis aggredi, & ſuſtinere. Demiſſo itaque vultu, & erecta mente, veluti ſi prædicanti Domino aſſiſteremus, Euangelij verba audienda, & meditanda ſunt: & glorificandus Dominus, quòd miſerit nobis verba ſalutis. *4. Euangelium.*

Quocirca qui vel audire articulatè, vel intelligere non poſſunt, rogent Dominum, vt Chriſti veritatem in cordis aures demittere, eam conſeruare, & aliis prædicare poſſint.

5. Euangelio rectè ſubiicitur ſymbolum: *5. Symbolum.*

lum: quia fides ex auditu verbi Dei sequitur.

Expedit tunc sacrum audiēti, symbolum Apostolorum legere, & offerre Deo fidem suam, & petere in ea fide constantiam, & perseuerantiam.

Secundæ partis Missæ decursio, quæ est Canon minor.

1. Offertorium. 1. Offertorium inde dicitur, quòd caneretur, dum populus offerebat. Et vnà pro se & populo sacerdos offert Deo Patri panem & vinum, quæ posteà consecraturus est.

Audiens sacrum, eadem adferat cùm sacerdote, & vnà seipsum, corpus, sanguinem & animam suam, vt ea Deus præparare, & disponere velit ad gratum sibi sacrificium. Qnibus factis lauat manus, vt mentis munditiem à Deo petat, quò hæc oblatio sit illi gratior.

2. Præfatio, et canticū Sanctus &c. 2. Offertorio finito, & materia sacrificij præparata, lotisq; manibus, & oblatione Deo commendata, per secretas collectas dicitur Præfatio, quæ est præparatio, & excitatio quædam populi ad illam actionem, in qua sacrificium propriè consistit.

Qui

Qui audit Sacrum, excitet cor suum ad Dominum, ab eo petat euelli illud à terrenis ad cœlestia, eum vt vnum cogitet, amet, obseruet, vita exprimat, & tandem fruatur.

Finita Præfatione, SS. Trinitas laudatur & inuocatur. Qui sacro interest, eleuato corde in Deum, admirari & laudare debet SS. Trinitatis maiestatem, & coram illa in Angelorum & sanctorum omnium præsentia in cœlo adstare se credere & existimare.

3. His perfectis Sacerdos intrat in S. canonem, oratque primum pro tota Ecclesia, Pontifice, Episcopo loci, Rege (in quibusdam Ecclesiis) omnibus Orthodoxis in genere; particularibus personis, sed secretò, nominans in primo, vt vocant (memento) eos vel ea, pro quibus sacrificium Deo offert: subiungit postmodùm beatissimæ Virginis Mariæ, & sanctorum suffragia, ac intercessiones, vt Deo carior sit oblatio. 3. Canon.

Qui sacrum audit, eo tempore commendare debet eadem, quæ Sacerdos, & offerre etiam Sacrificium, cui interest, pro iis personis, aut rebus, quas sibi proponit, & commendatas esse vult Deo; coniungens vnà preces, & merita, suffragiaque beatæ Virginis, sanctorum Patronorum suorum, Ange-

Angeli custodis, & sanctorum omnium.

Tertiæ partis Missæ decursio, quæ est Canon maior.

1. Consecratio. SAcerdos hostiam summa reuerentia consecrat, consecratam in altum eleuat; tum sanguinem similiter. Ea consecratio significat consecrationem corporis, & sanguinis Domini in cœna factam.

Eleuatio autem, Christi Domini in cruce eleuationem, & sanguinis eius abundantem effusionem.

Qui sacrum audit, vnà cum Sacerdote Deo Patri offerat, & repræsentet *Christum* Iesum in cruce eleuatum, per eumque consequi, & obtinere supplicet, quæ ante rogauit, & proposuit. Simul etiam profundissima reuerentia adoret Christum Deum, *iam* quasi iterum pro nobis crucifixum. Poterit tunc recitare, si volet; Anima Christi, &c. vel Aue corpus natum, &c. vel O salutaris hostia, quæ cœli pandis ostium, bel*la* premunt hostilia, da robur, fer auxilium.

Dominus meus, & Deus meus, Domine propitius esto mihi peccatori. Offerat etiam vnà cum Christo Deo Patri, sese in odorem suauitatis. Petat particeps esse *crucis*

Christi,

Christi, & sacrificij illius admirabilis in ea oblati.

2. Prosequitur post eleuationem Sacerdos Canonem sacrum; ac post præmissas paucas orationes, memoriam facit defunctorum, ac secretò commendat, quos habet commendandos.

2. Prosecutio canonis, et memoria mortuorum

Tu quoque, qui sacrum audis, commenda parentes tuos defunctos, & amicos, & alios quoscunque lubet, omnesque in genere animas, quæ in purgatoriis ignibus, & preces tuas, & Dei misericordiam, sacrificij huius merito expectant.

3. Tum sequitur oratio Dominica, quæ significat septem illa verba, quæ Christus in cruce protulit, sicut & septem sunt eius petitiones. Eam tu quoque cum Sacerdote cum pietatis sensu recita. Orationem hanc excipit fractio hostiæ, quæ separationem animæ Christi à corpore indicat. Pars vna hostiæ in patenam deponitur, quæ descensum animæ Christi ad inferos notat. Alterius autem partis hostiæ, quę corpus ipsum significat, particula exigua tollitur, quæ in calicem inijcitur; quo indicatur post mortem, Christi latus fuisse apertũ, ex quo sanguis, ex intimo corde, ad reliquum sangui-

3. Oratio Dominica, & hostiæ fractio.

nem in terra defluxit. Altera autem pars deponitur in patenam, quæ Christi corporis depositionem in sepulchrum insinuat.

Qui sacrum audit, gratias agat Christo Iesu de aperto latere, ex quo sanguis & aqua ad sacramentorum omnium institutionem profluxerunt. Petat eo sanguine, qui effluxit è latere, adspergi, illuminari, sanctificari. Petat quoque fieri Domini sepulchrum, in quod Christi corpus deponatur, & requiescat.

4. pacis donatio Hæc omnia sequitur Pacis donatio, & oblatio; vt sciamus per Domini mortem pacem esse compositam in cælo, & in terra, & datam ipsi Christo potestatem in cælum, & in terram: vnde Sacerdos, qui in toto canone hactenus egit cum Deo Patre, statim post hostiæ effractionem, alloquitur Christum Dei agnum, qui tollit peccata mundi, pacem petens toti Ecclesiæ, quam nobis sua passione commeruit.

Qui sacrum audit, petat vnà pacem conscientiæ, pacem animi & corporis, pacē inter Principes merito eius sacrificij quod cū Deo & hominibus pacem conciliauit.

Quarta pars Missæ, quæ est Communio.

1. præpa 1. Aliquot orationibus parat se Sacerdos

dos ad Communionem Missæ. Auditores ratio ad
ad eandem quoque se comparare debent. commu-

2. Benè paratus, sacram hostiam accipit nionem
& manducat: tum sanguinem etiam ebibit, 2. Com-
rogans, vt ea participatio corporis, & san- munio.
guinis Dominici, custodiat animam suam
in vitam æternam.

Qui sacrum audit, debet communicare saltem spiritualiter, si sacramentaliter id non facit, hoc est, affectu & desiderio, petens à Christo Domino, vt velit in se ingredi, vt eo per fidem viuam inuisibiliter saginetur, reficiatur, ad nouam vitam reparetur.

3. Quæ sequuntur, pertinent ad animi 3. gratia
quandam lætitiam, quæ præsentiam Christi rū actio
consequitur, indicandam, ad grates referen
das, ad impetrandos Missæ effectus & sibi,
& aliis, & vniuerso populo qui adfuit, ac
ac cæteris omnibus Christianis salutares
esse ac proficuos,

4. Omnibus peractis, finem vitæ Chri- 4. Di-
sti, eiusque in cælos Ascensionem significāt; missio
sed & insinuant quasi missionem illam, qua populi,
missi sunt Apostoli in omnem terram, di- & bene
cente iis Domino; Ite, prædicare Euan- dictio.

gelium omni creaturæ, &c.

Benedictio postrema Sacerdotis eam indicat, quam ascẽdens Christus in cœlum dedit Apostolis, ac fidelibus omnibus, propterea humiliter, summa reuerentia, genibus nixi excipere eam omnes debent, ac si à Christo Domino donaretur, rogantes vt

Benedicat † nos Deus Pater, custodiat nos Iesus filius; illuminet nos Spiritus sanctus omnibus diebus vitæ nostræ, Amen.

Atque hæc omnia pluribus exprimere voluimus, vt Sodales cognita ex parte habeant sacrificij Missæ mysteria, eaque alios doceant, ac maiori reuerentia & demissione, deuotioneque discant tam tremendis, & augustis interesse mysterijs.

PARS TERTIA.

Modus alter, & quidem vulgaris, ac quotidianus audiendi Sacri.

Missæ distributio in tres partes.

ALTER modus vulgaris est, minus sublimis, quotidianus, simplicibus ac rudibus accommodatus. Is est, vt totum Missæ officium in tres partes diuidant, ad quas attendant tantùm, non autem ad omnia mysteria, quæ antè proposita sunt.

Primò

Primò quidem cum Sacerdote veniam peccatorum suorum rogent, confessionem generalem pronuncient, absolutionemq; à Sacerdote communem accipiant. Tum vel diuæ Virginis officium, vel Rosarium, vel quiduis aliud recitent, vsque ad maiorem Canonem, post dictum Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. *1. Cõfessio peccatorũ instituenda.*

2. Mentem suam colligant, memores sint Passionis Domini, crucis, effusionis sanguinis, ac mortis, quæ in hoc sacrificio repræsentatur. Commendent Deo se, parentes, & amicos, eosque maximè, vel res eas, pro quibus Missam audiunt. Quando Christi corpus, & sanguis eleuantur, ea faciant quæ suprà in priori modo diximus. Ac deni que defunctos parentes, amicos, & animas quæ in purgatorio detinentur, cõmendent, petantq; illis salutare esse hoc sacrificium. Tunc si velint, prosequantur Rosariũ suum vel alias preces, vsq; ad Agnus Dei. *2. Memoria passianis, & crucis Dñi vsurpãda*

3 Quando peruenit Sacerdos ad Agnus Dei, præparent se ad communicandum spiritualiter, hoc modo: Primò rogent Deum veniam omnium peccatorum suorum, dicẽtes cum Sacerdote, Agnus Dei, &c. 2. Petant à Deo, velit vt ipsorum cubiculum interius *3. Cõmunicandũ spiritualiter. Modus commu*

 aulæis,

ricandi spiritua liter. aulæis, ac tapetibus variarum virtutum ornare. 3. Quanta possunt humilitate obsecrent, vt per os sacerdotis, cui intimè desiderio & intentione coniuncti sunt, in animam ipsorum introire, eam visitare, pascere, corroborare, &c. Christus dignetur, dicendo cum sacerdote, Domine non sum dignus, &c. communicando cum eo. Tunc si velint, orationes suas prosequantur, vsque ad benedictionem sacerdotis, eo quo diximus modo. Ante abitum à templo, agāt breuiter Deo gratias, pro beneficio auditionis sacri, petantque illius in se sentire, ac experiri fructum.

PARS QVARTA.

Quid dicendum sit de ijs, qui obiter & oscitanter Sacro intersint.

Vix Sacrū audiūt qui ad hæc mysteria non attēdūt IN primis, qui toto tempore Sacri alias orationes recitant, & ad hæc mysteria non attendunt, vix sacrum audiunt; cum quia nō recolunt apud se memoriam Passionis, & crucis Christi Iesu, tum quia priuant se spirituali consolatione, ac refectione animæ suæ, & remedio contra pericula, difficultates,

tes, infirmitatesque vitæ huius; quò fit vt æquè frigidi sæpè à sacro discedant, ac venerant, fatigati potius mediæ horulæ spatio, quàm recreati & accensi.

Qui verò sacro intersunt duntaxat corpore, magnam partem distracti, huc illuc circumspicientes, aliena cogitantes, nonnunquam cum aliis fabulas miscentes, stantes ferè toto Missæ tempore, perinde atque si spectatores essent alicuius scenicæ actiõis, vix ad orationem attenti, nihil eorum, quæ in Missa aguntur, memores; potius ex necessitate præcepti Ecclesiastici, metuq́ue peccati mortalis, quàm ex amore Christi Iesu, & salutis suæ præsentes; qui inquam sunt huiusmodi; filij Ecclesię sunt adulterini, serui potius quàm filij, qui loco placandi Dei, ipsum ad iracundiam prouocant; quiq́; loco spiritualis fruct⁹ ac remedij, seipsos interimunt. Hi quasi nõ videntur credere magnum illum cœli & terræ Deum, ac mortuorum & viuorũ iudicem esse in sacrificio pręsentem: nam cùm coram eo contremiscant Angeli, ipsi nugantur. S. Chrys. non aliter ferè vocat hæc sacra mysteria, quàm tremenda, quã horrenda, ad quæ adstare non debẽt

Qui sacri tẽpore aliena cogitant vel faciunt, grauissimè peccant.

Christiani sine tremore quodam, & horrore, ne videlicet ijs indigni habeantur, & Deum tentent, ac prouocent ad iustissimam indignationem & vindictam.

CAPVT VII.

EXERCITIVM REGVLAE VII. ET VIII. EX PARTE

De matutinis & vespertinis precibus, deque oratione vocali & mentali.

PARS PRIMA.

Quibus horis ac temporibus orandum in primis sit?



RANDVM esse mane, meridie, & vesperi, docet
Psal.54 Propheta regius: *Vespere*, inquit, *mane, & meridie, narrabo, & annunciabo, & exaudiet vocem meam.* Matutinum quidem tempus

tempus orationem postulat, vt primi mentis nostræ motus consecrentur Deo, neque vllius rei curæ ante aditum ad nos demus, quàm nos in cogitatione de Deo oblectauerimus, sicut scriptum est in Psalmis: Memor fui Dei, & delectatus sum. Quocirca B. Basilius: Neque corpus prius ad functionem muneris moueamus, quàm illud fecerimus, quod ibidem dictum est: Orabo ad te Domine, mane exaudies vocem meam. Mane adstabo tibi. *D. Basilius in regulis fusiùs disputatis interrogat. 37.*

Meridie, quæ est hora sexta, orandũ est exemplo Sanctorum, ait B. Basilius, vt liberemur ab incursu, & dæmonio meridiano. Deinde quia ea hora, ait B. Athanasius, pepẽdit filius Dei in cruce, ideò cũ Psalmis, ploratu & supplicationibus orandum est. *D. Basi. ibidem. Athan. libr. de medit.*

Præterea hora sexta, vt notat B. Hieronymus, volens B. Petrus comedere, ad orationem ascendit in cœnaculum. *In Danielem.*

Vesperi verò, completo iam die, pro iis omnibus, quæ in eo data nobis fuerint, feliciterve nobis euenerint, gratiarum actio succedat: eorumq; quæ vel per consensum, aut secùs contra animi sententiam prætermissa sint, confessio: ac sicubi latens delictũ aliquod admissum fuerit, verbis, operibus- *B. Basi. loco suprà citato.*

ve, aut etiam corde, pro his omnibus oratione adhibita, veniam nobis à Deo comprecabitur. Si quidem ad similia peccata iterum euitanda, valdè vtilis est præteritorum consideratio. Idcircò Dauid dicit: Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini. Deinde sequetur petitio, vt quies, quam sumus capturi, inoffensa, & ab omni perturbatione, ac vitio sit munda, ac libera. Hæc omnia totidem verbis B. Basilius.

PARS SECVNDA.

Exercitium Matutinum.

VBI primùm manè euigilamus, cauendum summoperè est, ne primitias cogitationum alius præter Deum habeat. Muniet itaque se primùm sodalis signo sanctæ crucis, dicetque:

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen. Benedicta sit sancta & indiuidua Trinitas, nunc, & semper, & per infinita sæcula sæculorum, Amen.

Dum corpus vestitur, atque componitur, potest dici hæc breuis oratio.

In nomine Domini nostri Iesu Christi surgo; qui me redemit suo pretioso sangui-

ne:

ne: ille me † benedicat, regat, custodiat, & confirmet in omni bono opere, hodie, & quotidie, & post hanc miseram vitam perducat me in vitam æternam, Amen. Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, hoc die illumina, rege, & guberna, Amen.

Vsurpatam illam ab antiquis Patribus dæmonis abrenunciationem vestitus vsurpare Sodalis poterit, signo S. Crucis se signans.

Abrenuncio tibi Satana, adhæreo tibi Domine Iesu Christe.

Iesus Nazarenus, rex Iudæorum, titulus triumphalis, defendat nos ab omnibus malis.

Sancte Deus, sancte fortis, sancte & immortalis, miserere nobis.

Tunc compositus ad Orationem, ex præscripto regulæ Sodalitatis, aget Deo gratias pro omnibus beneficijs tùm generalibus, tum proprijs à diuina eius maiestate acceptis. Puncta eius actionis gratiarum per modū orationis subijcimus.

1. Gratias ago Domino Deo meo, sanctissimæ Matri, Angelo custodi, Patronis meis N. & N. Omnibusque sanctis, de nocte hac citra noxiam animæ, & corporis feliciter transacta: quod si quę admissa est, ro- *Puncta actionis gratiarum.*

go ex animo veniam, promittoque emendationem.

2. In gratiarum actionem, offero me Domine totum tuæ diuinæ bonitati: cogitationes & actus, sermones, studia, ac totius diei occupationes & negotia, ad maiorem gloriam nominis tui, salutemque animæ meæ, & proximorum meorum conuertere cupio. Peto ergo, vt de me, meisque omnibus statuas, sicut diuinæ tuæ placitũ est maiestati. Vitam, quæso, meam dirige, auge me virtute, sapientia, bonisq; operibus, quibus tibi placeam, seruiamq; fideliùs.

3. Rogo denique, mi Domine, vt hodierno die ab omni me peccato custodias, ne cogitatione, verbo, vel opere maiestatẽ tuam offendam, Amen.

Subsequi tunc debet ex instituto regularum ter Pater, & Aue, semelque Symbolum Apostolorum, & Salue Regina.

Has omnes excipere potest preces Oratio B. Thomæ ante studium recitanda, quæ est eiusmodi:

Creator ineffabilis Domine, &c.

Item pulcherrima illa oratio ad B. Virginem: O Domina mea sancta Maria. Vtraque peti potest ex Officio D Virginis.

His omnibus recitatis precibus, tunc feriatis diebus

bus studiosi se ad studia recipere possunt; alij verò ad sua negotia. Diebus verò Dominicis, festis Christi, Beatæ Virginis, aliisque Sanctorum primarijs, aliquid temporis tribui potest piæ alicui meditationi; quia per illa, homo mirum in modum ad omnia bona paratur.

PARS TERTIA.

Exercitium diurnum.

O*Randum esse ante quascunque operas, & actiones SS. Patres docuerunt. Egredientes de hospitio (ait D. Hieron. Epist. ad Eustoch. de custodia Virginitatis) armet oratio: regredientibus de platea oratio occurrat antequàm sessio; nec prius corpusculum requiescat, quàm anima pascatur. Ad omnem actum, ad omnem incessum manus pingat crucem.*

In egressione ergo domus, signo crucis facto, dici possunt sequentes versiculi, ex Psalmis deprompti.

Deduc me Domine in via tua, vt ingrediar in veritate tua: lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. *Psal. 87*

Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. *Psa. 24*

Gressus meos dirige secundùm eloquium tuum, vt non dominetur mei omnis iniustitia. *Psa. 118*

In ingressu Ecclesiæ dices:

Domine in multitudine misericordię tuę introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

In aspersione aquæ lustralis:

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis, &c. *Vel;*

Huius aquæ tactus propulset Dæmonis actus, &c.

Tum Iesus crucifixus, qui in naui adorandus templū ingressus proponitur demissis poplitibus & capite, erit salutandus & adorandus, sequenti oratione.

Adoramus te Domine Iesu Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum.

Tum summa reuerentia & demissione adorari debet venerabile Sacramentum, sequenti oratione.

Aue verum corpus natum ex Maria Virgine, Verè passum, immolatum in cruce pro homine: Cuius latus perforatum vero fluxit sanguine; Esto nobis prægustatum mortis in examine. O dulcis, ô pie, ô Iesu fili Mariæ miserere nostri. Amen

Vel dici possunt versiculi:

Tantum ergo Sacramentum veneremur cernui, &c.

Geni-

Genitori genitoque, laus, & iubilatio, Salus, honor, &c.

Ante quamcumque actionem animi potißimùm, & ingenij, dici potest:

Emitte Domine ſapientiam de ſede magnitudinis tuæ, vt mecum ſit, & mecum laboret, vt ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore.

Oremus.

TVa nos, quæſumus Domine, gratia ſemper præueniat, & ſequatur, ac ſtudiis noſtris, boniſque operibus iugiter præſtet eſſe intentos. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Vel: Actiones noſtras quæſumus, &c.

Pia admodum est Leodienſis populi conſuetudo, vt audita quauis hora, aperto capite, Crucis ſigno ſe muniat; quod ſignum comitari poſſet hæc oratio, vel alia aliqua ſimilis;

Omnipotens fauſtam donet mortalibus horam.

Nos cum prole pia benedicat virgo Maria: *vel,*

Maria mater gratiæ, mater miſericordię, Tu nos ab hoſte protege; In hora mortis ſuſcipe. Amen.

Quæ

Quæ oratiuncula subinde per diem vsurpāda est à bonis Sodalibus.

Orandum quoque ante cibum, & potum. Bipartito (ait Basilius, Serm. 1. de institut. Monachorum) diuidenda meridiana oratio est; ita videlicet, vt vna pars cibum præcedat, altera subsequatur. Potest autem nobis bipartita ea oratio esse; benedictio mensæ ante cibum; & gratiarum actio post cibum. Nunquàm enim citra orationem sumenda vlla corporis refectio est. Id docent & confirmant B. Ambros. lib. 3. de Virginibus, Homil. 99. & S. Chrysost. lib. 1. de orando Deo. Qui etiam populum Antiochenum compellans; Opus, inquit est, nos & mensam petentes, & desistentes, Deo gratias agere. Ad hoc enim paratus nunquàm in ebrietatem decidet, aut insolentiam, nunquàm crapula disrumpetur, &c. B. verò Hieron. Epist. ad Eustoch. (vt omittamus cæteros Patres) Nec cibi, ait, sumantur, nisi oratione præmissa; nec recedatur à mensa, nisi referatur creatori gratia.

Ecclesiastici habent orationes sibi præscriptas in Romano Breuiario ante, & post refectionem dicendas.

Laici verò, & seculares accommodare se possunt ad patriæ consuetudinem, ita tamen, vt semper & præmittatur, & postponatur oratio Dominica, quia in ea petimus panem quotidianum, non tantùm eum vt accipiamus, sed etiam vt acceptus nobis prosit, ac non officiat.

Ora-

Oratione quoque necessariò opus est in quacunque tentatione. Tunc ergo aliqui ex sequentibus versiculis dici possunt cum impressione signi S. Crucis.

Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina.

Esto mihi in Deum protectorem, & in locum refugij, vt saluum me facias.

In te Domine speraui, non confundar in æternum.

Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Pone me Domine iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Cor mundum crea, &c. Ne proiicias me à facie tua, &c. Redde mihi lætitiam salutaris, &c.

Oremus.

ADsit nobis, quæsumus Domine, virtus Spiritus sancti, quę & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur aduersis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

OMnipotens, mitissime Deus, respice propitius preces nostras, & libera corda

da nostra de malarum tentationibus cogitationum, vt sancti Spiritus dignũ fieri habitaculum mereamur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Dulce tuum nostro scribas in pectore nomen.
Namque tuo constat nomine nostra salus.
Illi triste nihil cadit vnquàm mitis Iesu,
Qui volet vsque tui nominis esse memor.

Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, In hora mortis suscipe. Amen.

Quia monet sapiens; Ante Orationem præpara animam tuam, & noli esse, quasi homo, qui tentat Deum, meritò dicendas ante, & post recitationem Officij orationes proponemus.

Ante ergo recitari potest Ecclesiæ oratio: Actiones nostras, &c. vel sequens.

Orationes ante Officium. Aperi Domine os meum, ad benedicendum nomẽ sanctum tuum; munda quoque cor meum ab omnibus vanis, peruersis, & alienis cogitationibus; Intellectum illumina, affectum inflamma, vt dignè, attentè, & deuotè hoc officium recitare valeam, & exaudiri merear, ante conspectum diuinæ maiestatis tuæ. Per Christum, &c.

DOmine Iesu Christe, ego humiliter pro tuo honore obedire, & tibi fideliter seruire, teque purè laudare in vnione illius perfectissimæ attentionis, qua tu Patrem orasti, & laudasti in terris cupio: adiuua me igitur gratia tua, quia sine te nihil possum.

Post recitatum autem officium, legi solet;

Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi. *Orationes post Officia.*

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius, & veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patr. Sicut erat, &c.

Tunc subiici potest altera ex sequentibus orationibus.

BOne Iesu, propitius esto mihi peccatori: ego tepidum, & distractum seruitiũ meum cõmendo mellifluo cordi tuo emendandum, & perficiendum, tibique ipsum offero, ad salutem omniũ, in vnione illius perfectissimæ attentionis, qua tu Patrem orasti, & laudasti in terris. Responde quæso, satisfac & supple pro me plenissimè. Amen.

Vel:

SVscipe clemẽtissime Deus, precib⁹ & meritis B. Mariæ, semper Virginis, & omniũ

San-

Sanctorum, & Sanctarum, officium seruitutis nostræ; & si quid dignum laude egimus, propitius respice; & quod negligenter actũ est, clemẽter ignosce. Qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Nec omittenda est ea oratio, quæ manè, meridie, & vesperi solet fieri ad pulsum, qui ijs temporibus dari cõsueuit. Salutatur autem ijs temporibus Beata virgo Maria, vt per eximia beneficia ijs horis collata, quibus illa adfuit, misericordiam nobis impetrare dignetur à filio. Nam pulsu matutino, renouatur memoria resurrectionis Christi, qui rediuiuus ex viuis statim sanctissimæ Matri apparuit. Pulsus meridianus datur in recordationem Paßionis Christi, cui Virgo præsens interfuit. Vespertinus autem in memoriam Incarnationis Christi in vtero Virginis: siue id postremum mysterium manè completum sit, siue meridie, siue vesperi: non incongruè tamẽ vesperi eiusce memoria proponitur, quod sub totius mundi vesperam, nouißimis & postremis conditi orbis temporibus, in vltimo sæculo & promissum olim, & completum posteà fuerit. Singulis autem hisce temporibus in memoriam horum trium mysteriorum recitentur terni sequentes versiculi, adiuncta singulis salutatione Angelica.

Angelus Domini nunciauit Mariæ, & concepit de Spiritu sancto. Aue Maria, &c.

Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundũ verbum tuum. Aue Maria.

Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Aue Maria.

Manè verò hisce versiculis, & salutationi Angelicæ subijci potest sequens oratio, in memoriam resurrectionis Dominicæ.

DOmine Iesu Christe, qui rediuiuus ex mortuis, diem illum expectatissimum, quem fecit Dominus, mortalibus reuexisti: fac nos à morte peccatorum excitatos, in nouitate vitæ ambulare, vt in resurrectione illa nouissima; tecum omnes manifestemur in gloria: Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Meridie verò:

Christus factus est pro nobis obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.

Oremus.

REspice quæsumus, Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster IESVS Christus non dubitauit manibus tradi nocentium, & Crucis subire tormentum: Qui tecum viuit & regnat, in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Vespe-

Vesperi autem.

GRatiam tuam quæsumus Domine, mentibus nostris infunde, vt qui Angelo nunciante, Christi filij tui Incarnationem cognouimus, per Passionem eius & Crucem, ad Resurrectionis gloriam perducamur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Sunt tamen, qui singulis illis horis; manè inquam, meridie & vesperi; tribus illis versiculis, & triplici Salutationi Angelicæ subiiciant iam dictam orationem, Gratiam tuam, &c. *Nec incongruè, cùm in ea collecta mentio fiat & Incarnationis, & Passionis, & Resurrectionis, quæ tria sunt mysteria, quorū meminisse tribus hisce horis debemus.*

PARS QVARTA.

Quid subinde per diem reuocari in memoriam debeat, & de Orationibus eiaculatorijs.

1. *QVò sit homo per diem magis sibi præsens, meliusq́; actiones suas moderetur, in rem est reuocare subinde in memoriam quæ benè proposuit. Erit enim id taciti monitoris loco, quo circunspectè omnia sua exequatur.*

2. *Expedit vehementer, vt antequàm negotium di-*

aliquod aggrediamur, vel quopiam eamus, paucis apud nos expendamus, quæ occurrere poßint discrimina, & occasiones peccati, vt cõtra nos muniamus, et armemus.

3 Frequentißimè per diem animum suum oportet ad Deum breui aliqua, ceu eiaculatoria oratione conuertere, vt illum nobis esse semper præsentem cognoscamus. Orationes autem eiaculatoriæ sunt breues aliquæ, & feruidæ mẽtis in Deum eleuationes, seu preces, quas ex intimo cordis affectu, ceu iacula quædam, & sagittas in Deum homo mittit, quibus penetret, & quasi sauciet, sibique aperiat amantißimum illius cor, & pectus benignißimum. Incredibile est, quàm eiusmodi orationes, & Deo acceptæ sint, & hominem accendant in Deum. Eas propterea Sancti viri sæpè vsurparunt, vt videre est in Dauide, & Beato Augustino (cæteros vt in præsentia omittamus) ideoque partim ex Psalmis, partim ex Beati Augustini Confeßionum libris pauculas eiusmodi preces adferemus, quas Sodales sensim & commendare memoriæ, & vsurpare, & quando velent, de ijs meditari poterunt.

Quæ dicantur orationes eiaculatoriæ.

Eiaculatoriæ Orationes ex Psalmis.

Domine, Deus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra? Psal. 8.

Diligam te, Domine fortitudo mea; Dominus firmamentum meum, & refugium meum. 17

Ani-

31 *Anima mea tibi (Domine) viuet, & semen meum seruiet tibi?*

30. *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quàm abscondisti timentibus te?*

34. *Dic animæ meæ, Domine, salus tua ego sum.*

41. *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus? Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?*

56. *Paratum cor meum Deus; paratum cor meum?*

72. *Quàm bonus, Israel, Deus his, qui recto sunt corde?*

Ibidē. *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum?*

Ibidē. *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam?*

83. *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine Deus virtutum; concupiscit, & deficit anima in atria Domini?*

Ibidē. *Beati qui habitant in domo tua Domine; in secula seculorum laudabunt te.*

Ibidē. *Melior est dies vna in atrijs tuis super millia.*

102. *Benedic anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius.*

115. *O Domine, quia ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ? (Ecclesiæ, scilicet, & Mariæ.*

118. *Fiat Domine cor meum immaculatum, vt non confundar?*

Totus

Totus integer hic Psalmus 118. plenus est eiusmodi eiaculatoriis precibus.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? 136.

Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui Sion. Ibidē.

Proba me Deus, & scito cor meum, interroga me, & cognosce semitas meas: Et vide, si via iniquitatis in me est, & deduc me in via æterna. 138.

Notam fac mihi viam Domine, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. 142.

Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis. 144.

Magnus Dominus, & magna virtus eius, & sapientiæ eius non est numerus. 146.

Eiaculatoriæ Orationes ex B. Augustini Confessionum libris.

Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Ex lib. 1. c. 1.

Quis mihi dabit, Domine, vt venias in cor meum, c. 5. *& inebries illud, vt obliuiscar mala mea, & vnum bonum meum amplectar te?*

Quid tibi sum ego, vt amari te iubeas à me, & nisi faciam, irascaris mihi, & mineris ingentes miserias?

Paruáne est ipsa miseria, si non amem te.

Noli abscondere à me faciem tuam, Domine; moriar, vt eam videam.

Angusta est domus animæ meæ, quo venias ad eam dilatetur à te. Ruinosa est, refice eam?

Ex lib. 3. c. 11. O bone Deus omnipotens, qui sic curas vnumquemque nostrum, tanquàm solum cures, & sic omnes, tanquàm singulos?

Ex lib. 4. c. 1. Quid ego sum mihi, Domine, sine te, nisi dux in præceps?

Aut quid sum, cùm mihi benè est, nisi sugens lac tuũ, aut fruens te cibo, qui non corrumpitur?

c. 9. Te nemo, bone Deus, amittit, nisi qui dimittit. Et qui dimittit; quò it, aut quò fugit, nisi à te placato ad te iratum?

c. 16. O Domine Deus noster, in velamento alarum tuarum speramus, protege nos, & porta nos; firmitas nostra quando tu es, tunc est firmitas; cùm autem nostra est, infirmitas est.

Lib. 5. c. 3. Laudet te, Domine, anima mea, vt amet te, & confiteatur tibi miserationes tuas. & laudet te.

Lib. 6. c. 7. Taceat laudes tuas, Domine, qui miserationes tuas non considerat, quæ tibi de medullis meis confitentur?

c. 16. Væ animæ audaci, quæ sperauit, si à te recessisset, aliquid se melius habituram? versa, & reuersa in tergum, & in latera, & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu

& tu solus, Domine, requies?

O æterna veritas, & vera charitas, & cara æternitas, tu es Deus meus, tibi suspiro die, ac nocte? Lib. 7. c. 9.

Mihi adhærere tibi, Domine, bonum est; quia si nõ mansero in te, nec in me potero. c. 11. 212

Hei mihi, quàm excelsus es, Domine in excelsis, & quàm profundus es in profundis? & nunquàm recedis, & vix redimus ad te? Lib. 8. c. 3.

Cognoscam te, cognitor meus, cognoscam te, sicut & à te cognitus sum? Lib. 10. c. 1.

Virtus animæ meæ intra in eam, & coapta tibi, vt habeas, & possideas sine macula & ruga.

Domine amo te, percussisti cor meum verbo tuo, & amaui te? Sed & cælum, & terra, & omnia quæ in eis sunt, ecce vndique mihi dicunt, vt amem te, necessant dicere omnibus, ita vt sint inexcusabiles. c. 6.

Serò te amaui, pulchritudo tam antiqua, & tam noua, serò te amaui? Ecce tu intus eras, & ego foris. Mecum eras; & tecum non eram? c. 27.

Vocasti me, Domine, & clamasti, & rupisti surditatem meam. c. 29.

Coruscasti, splenduisti, & fugasti cæcitatem meã, flagrasti, & duxi spiritum, & exarsi in pacem tuam.

Tota spes mea Domine non nisi in magna valdè misericordia tua. Da quod iubes, & iube quod vis. c. 29.

Minus te amat Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te non amat.

O amor, qui semper ardes, & nunquàm extingueris, charitas Deus meus, accende me. Continentiam iubes: da quod iubes, & iube quod vis.

Lib. 11. c. 4. *Ecce Domine, cœlum & terra clamant quòd facta sint. Tu Domine fecisti ea qui pulcher es; pulchra sunt enim, qui bonus es, bona enim; qui es, sunt enim: Sed nec ita pulchra sunt, nec bona sunt, nec ita sunt, sicut tu conditor eorum, cui comparata, nec pulchra sunt, nec bona sunt, nec sunt.*

c. 31. *O quàm excelsus es, Domine, & humiles corde sunt domus tua:*

Tu enim erigis elisos, & non cadunt, quorum fortitudo tu es.

Lib. 12. ca. 15. *Tu Deus diligenti te quantum præcipis, ostendis ei te, & sufficit ei, & ideo non declinat à te, nec à se.*

Lib. 13. c. 1. *Non eguisti me, Domine, nec ego bonũ tale sum, quo tu adiuueris; Non sic te colo, quasi terrvm, vt sis incultus, si non te colam: sed seruio tibi, & colo te, vt de te mihi benè sit, à quo mihi est, vt sim cui benè sit.*

Scio Domine, quia malè mihi est præter te, non solùm extra me, sed & in meipso; & omnis mihi copia quæ Deus meus non est, egestas est mihi.

PARS

PARS QVINTA.

AD vitam hominis rectè formandam vehementer iuuat, vt certum sit, quoad fieri potest, tempus vesperè incumbendi, & manè surgendi; inter quæ duo tempora non multò ampliùs quàm sex, septemve horæ intercedant, iuxta illud; Septem horis dormisse sat est, iuueniq; seniq;. Antequàm autem incumbatur, repetenda est per examen conscientiæ, ab anima ratio transacti diei, vt ex D. Basilio suprà parte 1. ostendimus.

Puncta autem examinis conscientiæ sunt quinque.

1. Agendæ Deo gratiæ pro omnibus beneficijs, potißimùm verò eodem die acceptis.

2. Petenda à Deo gratia pro vera cognitione, & detestatione peccatorum transacto iam die commissorum.

3. Exigenda à conscientia ratio de admißis præsenti die peccatis; totius diei horas singulas à manè in vesperum percurrendo.

4. Humiliter petenda à Deo venia admissorum peccatorum.

5. Seriò proponenda in posterum, cum Dei gratia, vitæ emendatio: & maximè in ijs peccatis, in quæ sæpiùs, aut grauiùs eo die lapsus fuerit.

Tunc retitari possunt orationes, quæ Sodalitatis legibus præscribuntur, scilicet ter oratio Dominica, & salutatio Angelica, & Psalmus De profundis, pro defunctis.

Quod si quis adiicere alias preces velit, sequentes maximè opportunæ videntur.

Te lucis ante terminum, rerum creator poscimus, vt solita clementia sis præsul ad custodiam.

Procul recedant somnia, & noctium phantasmata, Hostemque nostrum comprime, ne polluantur corpora.

Præsta pater omnipotens, per Iesum Christum Dominum, Qui tecum in perpetuum regnat cum sancto Spiritu. Amen.

Salua nos Domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace.

Oremus.

VIsita quæsumus Domine, habitationẽ istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle; Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant; & benedictio tua sit super nos semper. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ange-

Angele Dei, qui mei est custos, me tibi commissum pietate superna, hac nocte illumina, custodi, rege, & guberna. Amen.

O Domine Iesu dulcissime, Iesu rex amantissime, tu mecum quæso maneas, hac nocte mecum dormias, vt corpus somnum capiat, & nunquàm cor obdormiat: præsentem absens videat, quò malum omne caueat. Me Angelus custodiat, & signo crucis muniat. Hinc Sathan procul fugiat, & Iesus solus maneat. Quos amo, tecum colligas, in lecto cordis foueas, nec me, nec ipsos deseras, sed benedicens protegas, & in æuum custodias. Amen.

O Domina mea sancta Maria, &c. Maria mater gratiæ, &c.

Tunc aspergat se Sodalis, ac lectum suum aqua lustrali dicens, Huius aquæ tactus propulset dæmonis actus.

Deinde facto signo crucis lectum ingrediatur, dicens:

In nomine Domini nostri Iesu Christi crucifixi cubitum eo; ille me benedicat, regat, custodiat, & in vitam perducat æternã. Amen.

Custodi me Domine, vt pupillam oculi; sub vmbra alarum tuarum protege me.

In manus tuas Domine, &c. In pace in idipsum dormiam, & requiescam.

In hac verba indormiat, & requiescat in nomine Domini.

Danda autem est opera, vt finitis orationibus, & conscientiæ examine, seruetur animus benè collectus cum Deo: ideoque vitandæ sunt fabulæ, cogitationes externæ, tractationes negotiorum, & quicquid communicationem cum Deo impedire solet.

PARS SEXTA.

Orationes variæ, pro variis personis & rebus.

QVIA in Sanctorum suffragijs, quæ singulis mensibus cuique Sodali distribuuntur, præter Confratrem aliquem, res alia aliqua, vel aliquis alius ex Ecclesiæ præsulibus, ex Regibus, vel Principibus proponitur, pro quo Deo supplicetur, existimauimus gratū fore Sodalibus, si variæ Manuali nostro ad hunc finem orationes insererentur.

Semper autem præmitti poterit hymnus, Veni creator Spiritus, vel Sequentia, Veni sancte Spiritus, & emitte cælitus, &c. Tunc Antiph. Veni sancte Spiritus, reple tuorum, &c.

Vers.

Verſ. Emitte Spiritum tuum & creabuntur.

Reſp. Et renouabis faciem terræ.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui gloriam tuam omnibus in Chriſti gentibus reuelaſti, cuſtodi opera miſericordiæ tuæ, vt Eccleſia tua toto orbe diffuſa, ſtabili fide in Confeſſione tui nominis perſeueret. Per eundem Dominum noſtrum, &c. *Pro Eccleſia Catholica.*

PIentiſſime Deus, qui iniquitatum ad te conuerſorum non recordaris, ſed eorũ gemitus clementer exaudis, reſpice templa tua infidelium manibus profanata, & tui dilecti gregis afflictionem, reminiſcere hæreditatis tuę effuſione precioſiſſimi Sanguinis vnigeniti filij tui acquiſitæ. *Pro eadem cõtra Infideles omnes, & hæreticos defendenda.*

Vineam tua plantatam dextera, quam ferus aper exterminare conatur, feruenter viſita, ac illius cultores aduerſus deuaſtãtium rabiem tua virtute corrobora, victores effice, in eaque benè operãtes tui fac regni poſſeſſores. Per eundem, &c.

DEus omnium fidelium Paſtor, & rector, famulum tuum N. quem Paſtorem Eccleſię tuæ præeſſe voluiſti, propitius *Pro Sũmo Pontifice.*

respicienda ei, quæsumus, verbo & exemplo, quibus præest proficere, vt ad vitam vnà cũ grege sibi credito perueniat sempiternam. Per Dominum, &c.

Pro omnibus gradibus Ecclesiæ. OMnipotẽs sempiterne Deus, cuius Spiritu totum corpus Ecclesiæ sanctificatur, & regitur; exaudi nos pro vniuersis ordinibus supplicantes, vt gratiæ tuæ munere ab omnibus tibi gradib⁹ fideliter seruiatur. Per Dominum, &c.

Pro Episcopo, et quouis Antistite. OMnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus, prætẽde super famulũ tuum N. Antistitem nostrum, & super plebem illi commissam Spiritum gratiæ salutaris, vt in veritate tibi placeat, perpetuum ei rorem tuæ benedictionis infunde. Per Dominum, &c.

Pro Imperatore. DEus regnorum omnium, & Christiani maximè protector imperij, da seruo tuo Imperatori nostro N. triumphum virtutis tuæ scienter excolere; vt qui tua constitutione est Princeps, tuo semper munere sit potens. Per Dominum nostrum, &c.

Pro Rege. QVæsumus omnipotens Deus, vt famulus tuus N. Rex noster, qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa:

quibus

quibus decenter ornatus, & vitiorum monstra deuitare, & ad te, qui via, veritas, & vita es; gratiosus valeat peruenire. Per Dominum, &c.

OMnipotens æterne Deus, qui nobis in Ecclesię tuæ ędificationem, animarum Præsules, & curatores præfecisti, concede iis, quæsumus, cum vniuerso ordine ac statu Ecclesiastico efficacem tuam gratiam, vt religionem Christianam ab erroribus expurgent, officium suum tum verbis, tum exemplis rectè perficiant, abusus tollant, sectas, & conuenticula disturbent, veritatem Catholicam, animarumque salutem sedulò promoueant; vt sub iis pacificè, vnanimiter, & piè, instar electarum ouium ab hæresibus & erroribus liberi viuamus. Per Dominum nostrum, &c. *Pro Magistratu Ecclesiastico.*

OMnipotens æterne Deus, qui ciuilem magistratum instituisti, eique gladium ad malorum supplicium, bonorumque defensionem commisisti, te supplices oramus, vt Magistratus, rectoresque omnes nostros in vias tuas dirigere digneris, vt in pacata gubernatione perseuerent, Ecclesiæ tuæ bonum promoueant, bella ac seditiones auertant, omniaque ad communem tran- *Pro Magistratu politico sen cinili.*

quillitatem, iustitiam & honestatem condu centia perquirant. Per Dominum, &c.

Pro quouis Prælato, Superiore, vel Pastore. DEus qui per Moysen famulum tuum ad gubernandas Ecclesias Præpositos instituisti, tibi supplices preces effundimus, vt hunc famulum tuum N. protectionis tuæ gratia munire digneris, sicque subditos sibi regere concedas, vt cum illis cœlorum regna adipisci mereatur. Quòd ipse præstare digneris, qui cũ Patre, & Spiritu sancto viuis & regnas Deus. Per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Contra persecutores & malè agentes. HOstium nostrorum, quæsumus Domine, elide superbiam, & eorum cõtumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne.

Protector noster aspice Deus, & ab inimicorũ nos defende periculis, vt omni perturbatione semota liberis tibi mentibus seruiamus. Per Christum, &c.

Pro Indorũ & gẽtium conuersione. OMnipotens sempiterne Deus, qui non mortem peccatorum, sed vitam semper inquiris, suscipe propitius orationem nostram, & libera Indos, gentesque infidelitatis tenebris immersas ab idolorum cultura, & aggrega Ecclesiæ tuæ sanctæ, vt cognoscãt te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum Dominum nostrum, qui

tecum

tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, Per omnia sæcula sæculorum, Amen.

OMnipotens sempiterne Deus, qui saluas omnes, & neminem vis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, vt omni hæretica prauitate deposita, errantium corda resipiscant, & ad veritatis tuæ redeant vnitatem. Per Dominum, &c. *Pro hæreticorũ conuersione.*

DEus auctor pacis, & amator, quem nosce viuere; cui seruire regnare est; protege ab omnibus impugnationibus supplices tuos, vt qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeam⁹. Per Dominum, &c. *Pro pace.*

TErram tuam Domine, quam videmus nostris iniquitatibus tabescentem, cœlestibus aquis perfunde, atque irriga beneficiis gratiæ sempiternæ. Deus, à quo viuimus, mouemur, & sumus, pluuiam nobis tribue congruentem, vt præsentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialiùs appetamus. Per Dominum, &c. *Ad postulandam pluuiam.*

AD te, Domine, clamantes dignanter exaudi, & aëris serenitatem nobis tribue supplicantibus, vt qui pro peccatis nostris iustè affligimur, misericordia tua præueni- *Ad postulandã serenitatẽ.*

ueniente, clementiam sentiamus. Per Dominum, &c.

Quæsumus, omnipotens Deus, *clementiam* tuam, vt inundantiam coërceas imbrium, & hilaritatem vultus tui nobis impertiri digneris. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Tēpore pestis & famis. DA nobis, quæsumus, Domine, piæ supplicationis effectum, & pestilentiam, famemque propitiatus auerte; vt mortaliū corda cognoscant, & te indignante talia flagella prodire, & te miserante cessare. Per Dominum, &c.

Populum tuum, quæsumus Domine, ab ira tua ad te confugientem, paterna recipe pietate, vt qui tuæ iustitiæ flagella formidant, de tua merentur venia gratulari. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

Pro vitanda mortalitate. DEVS, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum, populum tuum ad te reuertentem propitius respice; vt dum tibi deuotus existit, iracundiæ tuæ flagella ab eo remoueas. Per Dominū, &c.

Tempore belli. DEVS, qui conteris bella, & impugnatores in te sperantium, potentia tuæ defensionis expugnas; auxiliare famulis tuis implorantibus misericordiam tuam, vt omni-

omnium inimicorum ſuorum feritate depreſſa, inceſſabili te gratiarum actione laudemus. Per Dominum noſtrum, &c.

Tempore cuiuſuis calamitatis.

DEVS, cuius miſericordia cœleſtium quoque virtutum indigent poteſtates, & in cuius conſpectu nullus eſt hominum abſque ſorde, & pœna peccati; delicta populi tui, quæſumus, propitiatus auerte, vt quos propriæ conſcientiæ reatus accuſat, bonitatis tuæ patientia faciat veniam promereri. Per Chriſtum Dominum, &c.

Pro infirmis.

DEVS, infirmitatis humanæ ſingulare præſidium, auxilij tui ſuper infirmos famulos tuos oſtende virtutem, vt ope miſericordiæ tuæ adiuti, Eccleſiæ tuæ ſanctæ incolumes repræſentari mereantur. Per Dominum noſtrum, &c.

Pro ſpõſo, et ſpõſa recẽs coniunctis.

QVæſumus, omnipotens Deus, inſtituta prouidentiæ tuæ pio fauore comitare, & quos legitima ſocietate connectis, longæua pietate cuſtodi. Per Dominum noſtrum, &c.

Pro iter agentibus.

ADeſto Domine, ſupplicationibus noſtris, & viam famulorum tuorum in ſalutis tuæ proſperitate diſpone, vt inter oẽs viæ, & vitæ huius varietates, tuo ſemper protegantur auxilio. Per Dominum, &c.

Domi-

Pro parentib⁹ et cõsanguineis.

DOmine Deus, qui secundùm te, Patrem, & matrem honorare, & pro eorum incolumi vita, & fortunis, vt æquum est, orare præcepisti; da parentibus meis, omnibusque fratribus, sororibus, consanguineis & amicis, omnibusque domesticis nostris salutem & pacem; conserua eos in fidei tuæ pietate, custodi eos ab omni corporis, animæque incommodo, largire gratiam tuam, ne vnquam à te separentur, sed propitium te semper Patrem, & Deum experiantur. Per Dominum nostrum, &c.

Pro præceptoribus, aut superioribus suis.

BEnedictionem tuam, Domine, famulus tuus Præceptor noster accipiat, qua corpore saluus & mente, congruam tibi semper exhibeat seruitutem, & propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per Dominum nostrum, &c.

Pro Discipulis aut subditis, aut filijs suis.

DEus, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatorum; maiestatem tuã suppliciter deprecamur; vt famulos tuos, meæ curæ commissos, de tua misericordia cõfidentes, cœlesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserues; vt tibi iugiter famulentur, & nullis tentationibus à te separentur. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Deus,

DEVS, qui charitatis dona, per gratiam sancti Spiritus, tuorum cordibus fidelium infudisti; da famulis & famulabus tuis, pro quibus tuam deprecamur clementiā, salutem mentis, & corporis; vt te tota virtute diligant, & quæ tibi placita sunt, tota dilectione perficiant. Per Dominum nostrum, &c. *Pro deuotis amicis.*

DEus auctor pacis, & amator charitatis, quem nosce viuere, cui seruire regnare est; da famulo tuo, pro quo misericordiam tuam supplices deprecamur, in tua fide, & famulatu constantiam, vt in charitate diuina firmatus, nullis tentationibus ab eius integritate auellatur. Per Dominum, &c. *Pro quouis amico & familiari.*

DEus pacis, charitatisque amator & custos; da omnibus inimicis nostris pacē, charitatemque veram, cunctorumq; eis remissionem tribue peccatorum, nosque ab eorum insidijs potenter eripe. Per Dominum nostrum, &c. *Pro inimicis.*

DEus, qui diligētibus te facis cuncta prodesse, da cordibus nostris inuiolabilē tuæ charitatis affectum, vt desideria de tua inspiratione concepta, nulla possint tentatione mutari. Per Dominum, &c. *Pro quibuscunque con fratrib.*

Omni-

Pro vi-
uis & defun-
ctis.

OMnipotens sempiterne Deus, qui viuorum dominaris simul & mortuorum, omniumque misereris, quos tuos fide, & opere futuros esse prænoscis; te supplices exoramus, vt pro quibus effundere preces decreuimus; quosque vel præsens adhuc sæculum in carne retinet, vel futurũ iam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus sanctis tuis, pietatis tuæ clementia; omnium delictorum suorum veniam consequatur. Per Dominum, &c.

Obseruandum est has orationes, quæ pro pluribus numero multitudinis funduntur, posse numero singulari efferri, si pro vno tantùm offerantur. Exempli gratia, si pro vnico duntaxat infirmo supplicare Deo vis, vbi habetur (super famulos tuos) dices (super infirmum famulum tuum) & sic de cæteris plurales numeros in singulares commutabis.

PARS SEPTIMA.

De Orationis dignitate.

DE Orationis dignitate hoc tantum dicimus, nihil in hac vita ab mortali homine exerceri posse nobilius oratione. Comedere, bibere, somnum capere, & eiusmodi humanæ vitæ obire præmia, nobis est cum

brutis

brutis animantibus commune: Loqui verò, disputare, conferre de rebus varijs, res publicas & priuatas administrare, cæteraque id genus rationis officia gerere & exequi, nobis est cum malis, cum infidelibus & paganis affine. Orare verò Deum, cum illo colloqui, & sermocinari, non modò nos suprà bestias, & paganos, ac quoscunque mortales homines, ad ipsam Angelorum celsitudinem attollit, sed ad ipsius quoque Dei maiestatem, & præsentiam eleuat. Vt autem duplicia illa mortalis vitæ munera Christianè, & supra bestiarum, & infidelium communem naturam vsurpemus; necessum est, vt ea primùm Dei causa suscipiamus, & exerceamus, hoc est, in Dei ipsius gloriam & honorem, salutemque nostram referamus: deinde eadem ipsa pia aliqua oratione, & cogitatione adspergamus, & quasi condiamus. Tertiò denique ea & præueniat, & comitetur, & consequatur Deus, quem hisce in officijs spectamus; atque ita fiet, vt id præcepti Dominici seruemus: Oportet semper orare & numquam deficere. Eccl. 8.

PARS OCTAVA.

Triplex genus orationis vocalis.

ORATIO autem est duplex: vocalis & mentalis simul, & mentalis sola. Quæ enim oratio solo motu labiorum, citra mentis in Deum eleuationem fit, nō oratio, sed

tio, sed quædam potius Dei est irrisio. Proprium orationis est, mentem humanam in Deum eleuare, illiq; coniungere. Deus est Spiritus, qui ergo eum adorant, & cū eo agunt, mente & spiritu, non voce tantùm, sed labiorum motu id agere debent. Vocalis autem oratio triplex dici potest.

1. Genus orationis vocalis. Prima est, quæ fit ab rudibus, & ignaris eorū quæ voce dicunt; vt quando Latinæ linguæ ignari recitant septem Psalmos Latinè, aut D. Virginis officium, aliasque eiusmodi preces. Tales Deum orant, grataque illi est eorum oratio, quia (quod necessariò supponimus) mētem habent in Deum eleuatam, mente Deum cogitant, cum eo agere se sciunt, etsi nec verba, nec sensum ipsius orationis, & precationis quam faciunt, intelligant. Satis illis est, quòd quæ recitant, bona sint & sana, à Scripturis, à SS. Patribus, ab Ecclesia approbata, quæ à Deo intelligi, & cognosci non dubitant.

2. genus orationis vocalis. Secunda oratio est, in qua & verba intelliguntur, & ipse eorum sensus; sed cursim ea fit, nusquam inhærente mente, vt consolatione aliqua pascatur; & si quæ consolatio ex vna sententia percipitur, in progressu statim extinguitur. Hæc oratio bona est, & superiore, in qua nec verba, nec sensus percipitur, melior & perfectior, magis scilicet mentem afficiens, minus orantem fatigans. Ea passim à Christianis vsurpatur, & laicis & sacerdotibus, siue cùm Litanias, aut septem Psalmos, aut Rosarium, aut Officium beatæ Virginis, aut

maius ab Ecclesia propositum recitant.

Tertia oratio est, quando inter orandum non verba modò, & sensus cursim percipiuntur, sed in singulis verbis, & sententijs, quæ spiritualem aliquam considerationem continent, mens inhæret, eas expendit, & quasi gustat & regustat, non solicita vlterius progredi, sed libenter cupiens ibi consistere, vbi accommodatum sibi pabulum inuenit; sic recitare licet orationem Dominicam, Psalmum Miserere, & quascumque alias preces, Psalmos, cantica, in singulis vocibus nonnihil inhærendo, expendendoque, quid spiritualis ibi mellis, & solatij, doctrinæve insit. Hoc orationis genus comparari potest pluuiæ puluerulentæ, quæ minutis guttis decidit & densis, ac proinde à terra paulatim imbibitur, & ad viscera eius penetrat, eamque benè irrigat & fecundat. Quia enim talis oratio in consideratione, affectuque vnius alteriusve rei manet, aliquid post se menti impressum relinquit, quo reficiatur, & pascatur, & vt ita dicamus, irrigetur, & impinguetur. Duplex autem illud orationis genus simile est imbri, siue pluuiæ maximis guttis cum impetu decidenti, quæ superficiem tantum terræ madefacit, ipsam verò non irrigat: Antequam enim à terra imbibatur, ad demißiorem locum effluit. Vocalis enim ea oratio exteriùs, & sensibiliter tantum afficit orantem; & quia continuò altera alteri succedit, nullus solidus affectus manet, in quo mens hærere & exultare poßit. Tertium ergo istud 3. Genus

voca-

vocalis orationis genus, quod meditationis species quædam est, si solâ mente fiat, meritò, & sæpè vsurpandum est ab veris Sodalibus, & ijs omnibus, qui (vt habet Psalmista) gustare, & videre volunt quàm suauis sit Dominus.

PARS NONA.

Quæ iuuare possint orationem vocalem, vt fructuosa, & Deo grata sit.

CVM primum orationis vocalis genus superuacaneum sit, ni mens optima aliqua cogitatione de Deo, eiusque beneficiis & amoribus occupetur; occupatam autem soleat Deus sæpè afficere, & solatio aliquo recreare: Cùm etiam secundum Orationis genus percurrendo tantùm, & verba, & sententias obseruet, ac propterea facilè euanescat eius gustus: Cùm denique in vtroque genere mens facilè fatigetur, & huc illuc dissipetur, vel quod non intelligit quæ dicat; vel si intelligit, nō ex se ea, sed ex aliorum dictis, & orationibus promat (etsi recitando sua quasi facit, & à se quodammodò profecta, Deo offerat & proponat) propterea curandum est seriò, & diligenter, vt mēs in

in Deum benè conuersa, & intenta sit, in eoque defixa, pabulum sibi cõueniens habeat. Quod vt facilius assequi homo possit, hæc illi obseruanda erunt.

Primùm, ante orationem præparandus est animus. In eo autem hæc præparatio sita videtur, vt sibi persuadeat is qui orationem facere instituit, agere se velle cũ Deo, eum compellare, infirmitates suas illi exponere, opem eius implorare, &c. Oportere itaque in tantæ maiestatis conspectu, & præsentia animo esse præsentissimo, menteque in Deum attentissima. Atque hæc persuasio, & propositum subinde in decursu orationis repeti & subijci menti debet. *1. præparandus animus ante orationem.*

2. Danda est opera, vt sensus, visus potissimùm, & auditus benè comprimantur, & abstrahantur ab omnibus non necessariis. Quocirca demissis oculis, vel clausis ex parte, vel certè iis in crucem aliquam, vel imaginem, vel locum certum defixis, non huc illuc effusis, ac circumspicientibus orandum est. *2. Visus & auditus abstrahendi ab alijs obiectis non necessarijs.*

3. Inferenda vis est aliqua imaginationi, cohibendaque à rerum non vtilium cogitatione. Est enim imaginatio equi instar indomiti, huc illuc perpetuò discurrẽtis, nisi *3. Cohibenda imaginatio.*

fræno aliquo coërceatur, & alicui rei certæ, velut pabulo adhæreat. Ad eius itaq; leuitatem, & impetum comprimendum; quádo quis legit Officium B. Virginis, imaginari debet cónstitutum se apud B. Virginem, eiusq; filium; eam itaque repræsentare sibi debet ante mentis oculos, certò apud se statuens, eam oranti adesse, etiamsi minus externis oculis videatur: Sicut cœcus aliquis persuadet sibi adesse eum quocum agit, & loquitur, etiamsi eum non videat. *Item Sacerdotes*, aut beneficiati quando dominicæ diei, vel feriarum legunt officium, proponere sibi possunt Deum Patrem in *solio* excelso sedentem, circumstantibus Angelis, & Sanctis: Diebus verò festis, eius Sancti qui colitur præsentiam, quasi illi coniuncti sint, & cum eo Deum laudent, admirentur. In auditione rei sacræ, percurrere licet mysteria, quæ in eo repræsentantur. In recitatione Rosarij, mysteria conuenit expendere, in iis mentem defigere, & quasi animo proficisci per ea loca, in quibus facta sunt, aut certè præsentem se iis dum fierent, fuisse, esseque modò, dum eadem recolit memoria. Idem de cæteris precationibus est iudicium.

4. Dum

4. Dum orationes vocales recitantur, expedit eas subinde aspergere, & quasi condire propria aliqua mentis collocutione, vt & ipsa ex se Deum compellat, ac per se, sine adminiculo alterius cum ipso agat, & loquatur; quod fieri potest, parum adspirando ad Deum, petendo peccatorum suorũ veniam, illi se, suaq; commendando, &c. *4 oratio vocalis adsper-genda subinde propria mentis collocutione.*

5. Cauendum, ne istæ orationes ex libris recitatæ, ab idiotis potissimùm & ignaris eius idiomatis, in quo leguntur, nimium producantur, ac loco solatij, & spiritualis gaudij fastidium adferant, fatigentq; orantem potius, quàm excitent. Siquidem semper curandum est, vt (quod ait scriptura) melior sit finis orationis, quàm principium; hoc est vt magis incalescamus, & ferueamus Dei amore, & virtútis desiderio sub orationis exitum, quàm in illius exordio. *5. oratio vocalis nõ nimium producẽda*

Postremò danda omnis opera, vt ad finem vsque deducatur omnis oratio. Solet enim diabolus efficere, vel conari certè, vt interrumpamus orationem, ac imperfectam relinquamus, quò nimirùm & perseuerantiæ in orando, fructu, & cæteris orationis effectibus careamus; nostramq; Deus orationem reijciat, tanquam mancam, & *Absoluẽda est oratio.*

imperfectam, ac propterea se indignã, qui perfectissimus est.

PARS DECIMA.

Orationis mentalis præstantia, & descriptio.

Quid Meditatio.

MENTALIS oratio est, quæ sola mente fit absque exterioris vocis sono; quando nimirùm mens hominis sine externa voce, quæ internuncius illi est, & interpres quidam, per se cum diuina mente & spiritu agit, & quasi familiariter sermocinatur, illique coniungitur. Meditari igitur est mentem in Deum itare; est pium mentis affectum in Deum dirigere; est ascendere animo de terrenis ad cœlestia: est res supernas mente inquirere; est animæ desiderium ad inuisibilia extendere. Quapropter duabus alis nititur meditatio; Intellectus, & voluntatis operatione. Intellectus enim res, quæ sumuntur, meditandæ expendit, obseruat, cognoscit, inter se confert, ac simulatque satis eas vidit, & excussit, voluntati proponit, eas vt optet & amet, earumque visione excitetur & inflammetur in Deum. Quocirca orationis

Quid meditari.

Duabus alis nititur oratio.

nis mentalis finis non est mente discurrere, conceptus pulchros eruere, res benè capere & cognoscere (quæ operationes sunt Intellectus) sed affici iis cognitis, eas amare, velle, desiderare, quæ voluntatis operationes sunt. Vnde Propheta regius: In meditatione mea exardescet ignis: hoc est, feruor quidam, & animi promptitudo, ac celeritas exsuscitabitur, ea vt fugiam, quæ obsunt; amem verò & cóplectar, quæ prosunt; vt desiderem æterna, inuisibilia, cœlestia; negligam verò temporalia, visibilia, & terrena. Genus hoc orationis vt nobilissimum, Deoque gratissimum, à sanctis Patribus fuit olim omnium maximè vsurpatum, qui noctes sæpè diebus coniungebant, de cœlestibus rebus meditando, cùm non possent satiari prę magnitudine diuinæ voluptatis, quam persentiebant in diuinarum rerum commentationibus. Sed & experiebantur quotidie magis, quàm potens esset & efficax ista oratio, non ad recolenda modò Dei beneficia, sed & quæuis à Deo impetranda. Sic Isaac Patriarcha egrediebatur foras ad meditandum inclinata iam die. Sic Moyses 40. dies & noctes in monte cum Deo fuit. Sic Anna mater Samuëlis loqueba-

Meditatio genus orationis nobilissimum est.

Gen. 2.

1. Reg. 1.

tur in corde suo cum Deo, filium impetrare volens, tantumque labia mouebantur, & vox penitus non audiebatur, ait scriptura. Sic Prophetæ; Sic Ioannes in solitudine; sic Christus in deserto & montibus; sic Apostoli noctibus sæpè integris; sic veteres illi Anachoretæ, Monachi, Eremitæ; sic BB. Augustinus, Bernardus, Franciscus, Benedictus, Dominicus, Thomas, & quicunque sanctitate fuerunt, & recondita Dei cognitione, gustuque cœlestium rerum admirabiles: sic B. Virgo conseruabat omnia verba hæc, ait B. Lucas, conferens in corde suo: hoc est, de auditis visisque apud se meditabatur.

PARS VNDECIMA.

Qui vsus & praxis mentalis orationis.

CVM mentalis oratio tantæ sit præstantiæ & vtilitatis, ex re esse videtur, quis eius sit vsus, quæque illius partes, paucis explicetur.

1. Pars orationis est lectio. 1. Pars est lectio: Antequam enim quis ad meditandum accedit, legere debet & inspicere ea, de quibus instituenda est meditatio:

tio: aut certè meditationis materiã sibi proponere, antequam ad eam aggrediatur. Materia verò ad meditationem accommoda sunt primùm omnia verba diuinæ scripturæ, & præsertim Euangeliorũ, Epistolarum Canonicarum, & Psalmorum. *Tio, vel materiæ præparatio.*

Deinde vita, & Passio Domini nostri, Diuæ Virginis, Sanctorum res gestæ. Adhæc mysteria Creationis, & Redemptionis nostræ: Dei beneficia omnia, & Quatuor Nouissima, quorum omnium fructuosissima est consideratio. Postremò virtutes omnes & vitia; illarum enim pulchritudo & vtilitas, horum verò deformitas, & incommoda fructu maximo expendi possunt, & debent.

2. Pars est præparatio, de qua in oratione vocali diximus. Quibus adijciendum in meditatione, vt petat homo intellectum suum illuminari, & voluntatem accendi ad ea verè cognoscenda, & consectanda, quæ menti Deus suggesserit, quæque ipse homo, Dei gratia iuuante, conceperit. Et hæc quidem præparatio, vocari solet Oratio præparatoria. *2. Pars est præparatio.*

3. Pars est ipsa meditatio, vt nimirùm homo seclusa omni varietate, & distractione, *3. Ipsa medita-*

tio, & commẽtatio animi. ne cogitationum, ad ipsa meditationis puncta accedat, circa ea mente discurrent, ea discutiens, expendens, videns quasi & palpans. Tum verò iis expensis, & visis, voluntatem mouere debet, & inflammare ad ea, vel admiranda, vel amanda, vel optanda & complectenda, & ad gratias de iis agendas: vel certè ad ea vitanda penitus & declinanda. Quod si in primo puncto, aut secundo affici mẽtem, recreariq́ue animum sentiat, non sit solicitus ad secundum tertiumve punctum pergere, sed in eo, quantum satis est, immoretur. Meditationem excipit sæpè aut comitatur Contemplatio, quando nimirùm mens res ita cognoscit & intelligit, ità iis afficitur & gaudet, vt eas quasi videre, & in iis Deum ipsum complecti teneréq́ue videatur. Vnde profluunt de repentè animi exclamationes, admirationes, grátiarum actiones, suspiria, gemitus, aliaq́ue id genus commotæ, & inflammatæ in Deum mentis symbola & affectus.

4. Pars petitio, & colloquium. 4. Pars est ipsa petitio seu postulatio, quæ interiori aliquo mentis colloquio perficitur. Quando enim res ipsa satis expensa est, tunc quid à Deo petendum sit, satis euidenter suggerit & demonstrat.

Vn-

Vnde Colloquium illud ex ipsa meditatione pendet, & sequitur. Peti autem in vniuersum possunt maius lumen, maiorque Dei & nostri cognitio. Tum verò peccatorum remissio; infirmitatis curatio, concupiscentiæ diminutio, imperfectionum omnium condonatio. Postremò, denique virtutum conseruatio & incrementum, eorumque omnium, quæ nos Deo cariores & beatiores efficere possunt, consecutio. Atque hæc de meditatione breuibus. Quàm ea plena sit suauitatis, quãtus fructus ex ea redundet, vsus ipse, & experientia docebunt magis, quàm quæuis humanæ rationes & verba.

PARS XII.

De Deuotione. Quid ea sit?

EX vsu, frequentique exercitio orationis & vocalis, & mentalis nascitur deuotio, quæ aliud nihil est, quàm actio quædam voluntatis vltrò se offerentis, (quod ipsum deuouendi verbum indicat) ad seruitutẽ Dei, tanquã vltimi finis sui. Ab hac oblatione proficiscitur, vt D. Thomas ratiocinatur,

Deuotionis definitio.

1.2.q. 83. ar. 3

 natur,

natur, promptitudo quædam ipsius illius voluntatis ad alacriter complectendum, & hilariter exequendum quicquid cognoscit pertinere ad seruitutem Dei. Hæc autem prompta voluntas oritur, vt diximus, ex ardenti precationis studio, ex meditatione de Deo, de vita Christi, de diuinis operibus, & beneficiis in nos collatis: quæ actiones sanctæ, deuotionis sunt causæ; & quia causæ, nomen etiam deuotionis illis sæpè attribuitur, vt nimirùm quis deuotus dicatur, quãdo orat, meditaturq; libenter & feruidè.

Deuotionis causæ.

Quia etiam ex illa promptitudine voluntatis in Dei obsequium, & ex feruida oratione, & meditatione sæpè emergit dulcedo quædam, quam degustat animus, cùm desiderio incéditur benè viuendi, placẽdi Deo, aggrediendi aliquod opus ad illius obsequium pertinens, fit, vt ea dulcedo, vulgi vsu vocetur deuotio, cùm non propriè sit deuotio, sed deuotionis effectus fructusque quem communicare subinde, & sæpè iis solet Deus, qui expediti & prompti sunt ad illi obsequendum, & ex animo famulandum.

PARS

PARS XIII.

Pueris & adolescentibus maximè conuenit deuotio, & qui sint illius effectus.

DVPLEX consideratio maximè deuotionem procreat, & accendit. Prior est, quod Deus sit auctor & parens vitæ nostrę, cui autem potius reddenda vita sit, quàm ei qui eam dedit? Altera priore etiam grauior, quod ipse Deus sit finis, & vltimum, æternumq; bonum nostrum, pro quo fine, & bono à nobis perdito restituendo, dedit nobis filium suum vnigenitum, qui pro nobis & sanguinem, & vitam suam exposuit, vt non dubitemus illi nostram deuouere, & pro eius gloria exponere. Hîc ergo iam apparet, in quo perfecta cernatur deuotio, vt nimirùm homo tanto amori vicem rependat, atque illi vitam, ac sese totum, quantus quantus est, deuoueat, qui pro ipso se totum, vitamq; suam ante tradidit & deuouit.

Hanc sui deuotionem tametsi omnis sexus, omnis conditio, omnis ætas Deo debeat, pręcipuè tamen adolescentes debent. Nō enim *Deuotio quare maximè*

pueros & adolescẽtes deceat. enim solùm deuouenda est vita, sed quamprimùm etiam, & in ipsis initiis deuouẽda. Ipse quidem Deus ita eam postulat, vt à quibusdam dicari sibi voluerit, antequam nascerentur, quod D. Ioanni Baptistæ, Hieremiæ, Samuëli, & aliis accidit. Ab aliis, ab ipsit incunabulis, quod D. Nicolao, & nonnullis contigit. Ab aliis ipsa pueritia, quod D. Thomæ Aquinati, B. Gregorio Magno, S. Benedicto, Paulo primo Eremitæ, Ludouico regi, Dominico, Edmundo, Remigio, & sexcentis aliis contigit, qui à prima pueritia, pietatis studiosissimi, & planè dedicati Deo fuerunt. Isti sunt pueri & adolescentes à quibus Deus cor petit: isti sunt paruuli, quos vult ad se venire Christus, & à nemine prohiberi. Isti sunt pusilli, quibus scandalũ à quoquam dari vetat.

Thren. Isti sunt, de quibus Propheta: Bonum est viro cùm portauerit iugum Domini ab adolescentia sua. Quinimò eorum adolescentium multos sibi sacros in tenera sæpè ætate ab hoc mundo eripit, ne fortè succedente ætate à Deo deficiãt. Raptus enim est (ait de quodam Scriptura) ne malitia mutaret intellectum eius.

Deuotio Deuotionis autem huius effectus sunt, admi-

admirabilis erga Dei, B. Virginis, & Sanctorum cultum affectus; diligens accuratumque audiendæ sæpè rei sacræ, & verbi Dei studium; diligẽs sui custodia; erga omnem virtutem studium ingens; mirifica erga res sacras propensio; in obeundis Sacramentis vigil semper & excitatus animus; in oratione, reque omni ad Dei gloriam pertinente interior quidam sensus & affectio; singulare quoddam desiderium perfectionis suæ, promouendęque in se & proximis suis omnibus religionis, pietatis, & amoris Dei; denique zelus ardens honoris Dei defendendi, & iuuandarum animarum; in quibus omnibus & singulis exercitiis vir deuotus eam subinde haurit voluptatem, vt æternã quasi felicitatem, cœliquе delicias prægustare videatur. Claudat hunc locum precatio suauissima, quam à Deo edocta sancta quædam Virgo tradidit, ab quouis deuoto adolescente meritò quotidie vsurpanda. *nis effectus.*

Precatio quotidie à deuoto adolescẽte meritò vsurpanda.

Adoro te, sancta Trinitas, Deus meus: gratias ago pro custodia, prouidentia, & bonitate tua, & omnibus beneficiis tuis, quibus cœlum, terram, maria, & omnia quæ in eis sunt, in tempore & in æternitate imples. Offero tibi animam meam cum omni-

bus viribus suis; dignare hanc oblationem accipere Deus meus. Offero tibi cor meum in cor, & in amorem vnigeniti filij tui, vt tibi semper seruiat, te amet, te reuereatur. Offero tibi voluntatem meam; fac de me quod tibi placet: ne relinquas me Domine in me; sed assume me, vt sim totus in te. Laudo te, & gratias ago tibi pro infinitis beneficiis in me collatis, & in gratiarum actione rogo B. Virginem Mariam, omnes spiritus cœlestes, omnes beatas animas, vt mecũ tibi gratias agãt, suauissime Domine mi. Impetrẽt mihi misericordiam tuã pro omnibus peccatis meis, & pro omnibus creaturis, quas ego tuæ diuinæ maiestati commendo, & à meipso repudio, cõformans me per omnia voluntati tuæ. Domine mi, tolle à me quicquid tibi displicet in me, & da mihi quicquid tibi placet: dirige & posside me secundùm beneplacitum tuum, Amen.

PARS XIIII.

Deliberatio de statu vitæ quando & quomodo instituenda.

HIs quæ diximus de oratione vocali & mentali, & de deuotione, meritò subii-

cimus

mus deliberationem status, in quo quisque reliquam vitam decurrere velit. Maximoperè enim conducit adolescétibus maturè, aut certè non nimium tardè constituere secum quo in genere ac statu velint totum vitæ tempus transigere, ac denique mortem Christianam obire. In primis igitur adolescens existimare debet, in hac electione, cardinem totius vitę, atque omnium actionum, ipsiusque æternæ vitæ verti. Deinde verò persuadere sibi debet, inquirendam, atque intelligédam Dei voluntatem, num in hoc, aut illo statu velit Deus salutis nostræ negotium nos agere. Perspicuum enim est non omnes à Deo ad vnum, idemque vitæ genus vocari. Tertiò denique hæc deliberatio non leui & præpropero, sed maturo consilio, neque tamen nimis tardo suscipienda est.

In deliberatione vitæ cardo salutis vertitur.

Triplex autem via est, siue triplex status, in quo ad Deum perducimur. Sunt semitæ arctæ & angustæ; sunt latæ & spatiosæ; sunt & mediæ. Arcta est semita paupertatis, castitatis, & obedientiæ professio. Lata & spatiosa, quę diuinis mandatis constat, hisque absoluitur. Media ex his mixta, quæ nec mandatis contenta est, nec consiliis omnibus

Triplex stat⁹ seu via, in qua ad Deum perducimur.

nibus inhæret, sed quædam amplectitur, & quædam non. Quosdam ad arctam capessendam semitam diuina lux inuitat, quosdam ad latam, quibusdam vt in media sese teneant monstrat. Sed fit iam nescio quibus modis, vt quos monstrante luce, quæ cœlitùs menti infunditur, arctam religionis capessere oportebat, latam, coniugij scilicet, ingrediantur; & quos in lata consistere, mediam, cælibem nimirùm in sæculo inuadāt, inuertanturque omnia; vnde in sæculo naufragium patiantur, qui in religione naue incolumi portum tenuissent: & in religione submergantur, qui in sæculo enatassent; & in mixta via, quæ est cælibum siue Ecclesiasticorum, siue sæcularium, pereant, qui in lata, vel arcta emersissent. Quocircà pro ratione harum viarum trium, tres dabimus admonitiones dignissimas quæ expendantur.

PARS XV.

Triplex admonitio singulis vitæ statibus seruiens.

1. Admonitio PRima est. Omni cura & diligentia obseruandum est, quo Deus, eiusque inspiratio

ratio & lux nos impellant. Id autem obseruabimus, & cognoscemus sine dubio, si frequentibus precibus, frequenti Sacramentorum vsu Dei nutum & voluntatem explorauerimus, parati id omninò sequi, quòd suggesserit. Dicendum itaque frequenter cum Samuele; Loquere Domine, quia audit seruus tuus. Et cum Dauide; Paratũ cor meum Deus, paratum cor meum; & cum Sapiente; Emitte Domine, sapientiam de sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. Paratus sum, Domine, in omnem euentum & voluntatem tuam? vis me in terra mea consistere, vt inter notos seruiam tibi? Paratum cor meum. Vis vt de terra, de cognatiõe, de domo Patris exeam, atque apud ignotos agam? Paratum cor meum ad omnem nutum tuum, ad læta & tristia, ad suauia & aspera. Vis vt semel abdicatis omnibus, in religiosa paupertate, obedientiaquè tibi seruiam, idque in hoc loco, apud vos vel illos aggrediar? da ostensionem, da significationem voluntatis tuæ: nihil moror, nec patriam, nec cognatos, nec magna quæ me manent. Si quid aliud iubes, vt vel cælibem in sæculo vitam, vel honestum

vt Dei lumẽ, et inspiratio obseruentur.

nestum coniugium subeam, da ostēsionem, beneplacitum tuum indica.

2. Admonitio: vt prudentiũ sententia, iudiciũq́; explorentur.

II. Admonitio. Quia Deus regit omnia sapienter & ex consilio, ac per secundas ferè causas, vt noua edere miracula non debeat; ideo vnà cum frequenti hac numinis diuini exploratione consulendi sunt viri prudentes, sani & integri, confessarij potissimùm, qui pernouerunt & vires, & facultatem nostram; aliiq́ue doctrina & pietate præstantes, qui citra proprium vllum commodum, citra affectum nos iuuēt, benè consulant, dirigant, & Dei voluntatem edicant. Atque hoc ita necessarium est, vt si negligatur, nunquàm benè res possit succedere. Nó vult enim Deus proprio niti nos iudicio, sed suo; quod edicere solet & ostendere per Sacerdotum, bonorumq́ue virorum sententiā & consilium.

Tob. 4. *Eccl. 22*

Propterea Tobias monebat filium, vt à sapiente consilium perquireret. Et sapiens; Fili mi, ait, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis. Si sine consilio faciendum nihil est; quæ temeritas fuerit, & stupiditas, nec dicam, arrogātia, & amentia, sine prudentium, & sapientium virorũ consilio, statum vitæ aliquem arripere.

Ter-

Tertia admonitio est, vt quicunque deligere sibi vitę genus aliquod constituit, singulos status sibi ob oculos ponat, & quæ in ijs proposita, ac ferè obuia sint pericula dispiciat. Quid enim prodest homini, ait Saluator, si totum mũdum lucretur, animæ verò suæ detrimẽtum patiatur? Subiiciat ergo oculis suis vitam aulicam, militarem; mercatorum item, Iurisperitorum, & medicorũ statum; singulorum horum vitæ generum difficultates, discrimina examinet; proprias etiam vires ingenij, scientiæ, iudicij expendat: quid ferre recusent, quid valeãt humeri, ne cùm temerè susceperit, ferre non possit, & tam grauibus deinceps peccatis & periculis obruatur. *Tertia admonitio vt singulos status sibi ob oculos ponat.*

Quòd si deliberatio sit de statu Ecclesiastico seculari, cum onere procurationis redituum, aut cura animarum res est, vt S. Bernar. ait, Angelicis humeris formidanda. Nemo assumat sibi honorem, monet Apost. nisi qui vocatur à Deo, tanquàm Aaron. Proptereà huius tantæ rei electio postulat ad Deum preces, multa pietatis opera, consilia sapientium, maturam deliberationem. Denique ad hoc vitæ genus per vim potiùs trahi oportet, quàm vltrò, cum æterna pernicie,

nicie, ad eum, per ambitionem contendere.

Cauendum maximè iis omnibus, qui Ecclesiasticum statum capessunt, ne mūdi, vel commoditatum terræ huius causa, illotis quasi manibus, ad sacerdotia, & beneficia statumque eum prouolent, nisi malè iacto, fundamento tam ardui status, turpiter postea in mille vitia prolabi, ac demùm ad infernum corruere velint præcipites. Neque enim Ecclesiastica vita nisi propter Ecclesiam, Deumque diligenda est.

Si de religiosa vita est deliberatio, non ad amicitias & cognationes, non ad res humanas eiusmodi, sed ad Dei instinctum & motum, ad hanc potiùs, quàm ad aliam trahentis disciplinam & vitam respiciat: deinde ad propensiones; inclinationesque maiores naturæ suæ & ingenij; postremò illud vitæ religiosæ genus, illud cœnobium, locumque religiosum ducat aliis præferendum, in quo viget magis virtutis ardor, & spiritus primæ institutionis, & obseruatio religiosarum legum, siue antiquum sit institutum illud vitæ, siue nouum.

PARS XVI.

Conclusio tractatus de status generisque vitæ deliberatione.

NEMO dicat. Quotusquisque est adolescentium, qui vitam sibi aliquam delecturus hæc dispiciat & obseruet? In promptu siquidem responsio. Quanti sunt, qui in eo statu quem sibi, sine hac cautione & consideratione delegerunt, exitum fœlicē sortiantur? Docet quotidiana experientia multorum, qui quod nulla habita vel Dei vel salutis suæ cura, ad coniugia, ad Ecclesias, ad canonicatus, ad animarum ministerium, ad religiosa instituta prouolarunt, in grauissima salutis suę discrimina sępè incurrerūt. Deinde, quis non videat de eo maturè & seriò deliberandum & statuendum esse, quod in omnem vitam retinendum est? Propterea Tobias prudenter ad filium; Fili, inquit; pete à Deo, vt vias tuas dirigat, & consilia tua in ipso permaneant. Peccant proinde ij, qui suā vocationē sine timore Dei corrupto affectu, quòd carnis impetum mundiq; sequātur iudicium, leuiter auspicātur. Huc enim *Tob. 4.*

spectat

spectat Christi Domini præceptum, vt non secundariò sed primùm, ac purè quęrant regnum Dei, ac iustitiam eius, si nempè prosperum successum, & exitum in sua vocatione consequi cupiunt.

Oratio pro loco ac salutari vitæ statu.

O Domine Deus æterne, qui cuncta gubernas, disponis, & moderaris, inuoco paternam pietatem tuam, & peto, vt locum ac statum talem mihi prouideas, vbi congruenter ad tuam gloriam, & ad meam salutem tibi valeam famulari. Per Dominũ nostrum, &c.

CAPVT VIII. ET VLTIMVM.

EXERCITIVM POSTERIORIS PARTIS REGVLAE VIII.

De vitiis à quibus declinare Sodales; de virtutibus quibus lucere debent: de misericordiæ, & charitatis officiis erga pauperes, ęgrosq; potissimùm, & vita functos exercendis.

PARS PRIMA.

Quæ vitia declinare Sodales, adolescentesque potissimè debeant.



PRIMVM est Otium, atque Inertia. Multam enim malitiam, ait Scriptura, docuit Otiositas: quam ideo Beatus Bernard. matrem nugarum, & nouercam virtutum; 1. *Otiũ.* *Eccl. 33.* *lib. 2. de cõsider.*

virtutum alij *a* fomitem vitiorum, rubiginē mentium, lucem pestiferam, morbum lethalem *b*, puluinar Diaboli appellant: *vnde* celebre erat apud SS. Anachoretas Aegypti, verbum: laborantem ab vno, otiosum ab infinitis oppugnari dæmonibus. Huic tanto vitio occurrendum honesta & perpetua occupatione. Vnde præclarè B. Hieron. Semper operis aliquid facito, vt te Diabolus inueniat occupatum; non enim facilè capitur à Diabolo, qui honesto vacat exercitio.

a Benedict⁹ in Reg. 9.
b Sanct⁹ Chrysost.
Cassia. lib. de Spiritu acediæ c. 23.

2. Superbia. Huic affine est Superbiæ peccatum. Initium enim omnis peccati est superbia, ait Spiritus sanctus. Prima enim mentem à Deo auocat, fuitque primum peccatum tam in cœlo, quàm in terra, estque peccatorum omnium periculosissimum. Cætera enim vitia, ait B. Augustin. in malefactis valent, sola superbia etiam in rectè factis est cauenda. Huius filiæ sunt præsumptio, hypocrisis, pertinacia, iactantia, ingratitudo, aliorum contemptus, inobedientia, ambitio, *curiositas* in vestibus maximè, & rebus aliis; quas omnes, & singulas filias vnà cum earum matre supra omnia detestatur & punit Deus; ita vt solis superbis, tanquā capitalibus & vnicis suis hostibus peculiari modo, resistere,

oc est obniti, persequi, dispergere, ac fun-
itùs euertere dicatur.

Ex otio & superbia, tanquàm impurissi-
nis lacunis, adolescētium pestis summa na-
citur libertas, siue licētia pro arbitratu vi-
endi, faciendiq́ue omnia. Cuius impuris-
mæ luis studio stolidi, amentes, cœciq́ue
dolescentes maturè literas, & magistros,
arentum oculos, monita, imperia, amico-
um consilia, decretaq́ue maiorum omnium
egligunt, rident nonnunquàm, & exsibi-
ant, omneq́ue obedientiæ, & subiectionis
ugum excutiunt, vt (quod falsò credunt &
actitant) sui iuris sint, exleges, liberi, & po-
estatis suæ. At verò, tantùm abest, vt liber-
ate aliqua gaudeāt, vt dirissimam potiùs &
irorum, & cupiditatū, & mulierum, & dæ-
monum seruiant seruitutem.

Ex superioribus mōstris prodit gula, cra- 4. Gula.
ula, ebrietas, vitium ventris, & gutturis,
uod castitatē prodigit, nutrit illecebram,
& innumera vitiorū agmina ad animæ con-
lictum producit, vt docet B. Gregorius, &
quotidiana experientia.

Gulam affectatur lasciuia, & omnis tur- 5. Lasciuia.
pitudo. Semper enim saturitati iuncta est la-
sciuia, ait B. Hieronym. Ad lasciuiam perti-
nent

nent non modò inordinatus omnis libidinosæ voluptatis sensus & actus, sed & quæcunque ad eam viam sternere solent; saltationes inquam, ludi intemperantes, ioci impudentes, adspectus turpes, gestus impudici, impura colloquia, lectio amatoria, cantiones sordidæ, incessus mollis, effœminata vestium, & capillaturæ compositio, comēdi corporis cura superflua, oculorum leuitas, & id genus alia, quõ tanquàm libidinum faces, Diaboliq; ad omnem turpitudinem arma, & omnis virtutis, bonorumque morum propinqua excidia, ab veris sodalibus, castisq; adolescentibus omninò fugiēda sunt.

6. Contentiones, etc. Consequuntur superiora flagitia, rixæ, contētiones, inimicitiæ, pugnę, homicidia, & aliæ eiuscemodi Christianę charitatis pestes. Si quis contentiosus est inter vos, ait Beatus Paulus, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Seruum enim Dei non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes. Si hoc Beatus Apostolus de contentioso dicit, quid de ijs dicet, qui ad ipsas pugnas, ad cędes, ad homicidia prouolant? qui inimicitias capitales suscitant, fouentque?

His finitimæ sunt calumniæ, cõtumeliæ, impre-

imprecationes, maledicta, irrisiones, detractiones, & id genus portêta nequitiæ, ac vera opera Diaboli, quæ qui agût, regnum Dei non consequentur. *7. Imprecationes, Maledicta, cõuitia, detractiones, &c.*

Addi his debent cætera linguæ vitia, mendacia, iuraméta, periuria, blasphemiæ, adulationes, doli & fraudes, quibus ficto sermone proximum circumuenimus, quæ omnia ex superioribus, tanquàm putidissimis fontibus, aut sentinis veriùs proficiscuntur. A quibus omnibus, ceu certissimis veræ pietatis naufragiis abstinendum est semper Sodalibus; quòd ea sensim excipere soleât obliuio Dei & salutis propriæ, ac tandem contemptus Ecclesiæ ipsiusq; Dei, induratio sui ipsius, Infernus deinde, gehennaq; æterna. *8. Mendacia, iuramêta, blasphemiæ*

Non est nostri instituti fusiùs ista prosequi; sat visum est annotasse, & proposuisse obiter Sodalibus fugienda: Hoc enim ipsis cognoscere, iam fugisse est.

PARS SECVNDA.

Contra capitalia vitia, & cætera iam allata insigne antydotum.

VIR quidam deuotus contra hæc vitia, & peccata, sequentes sententias & de-



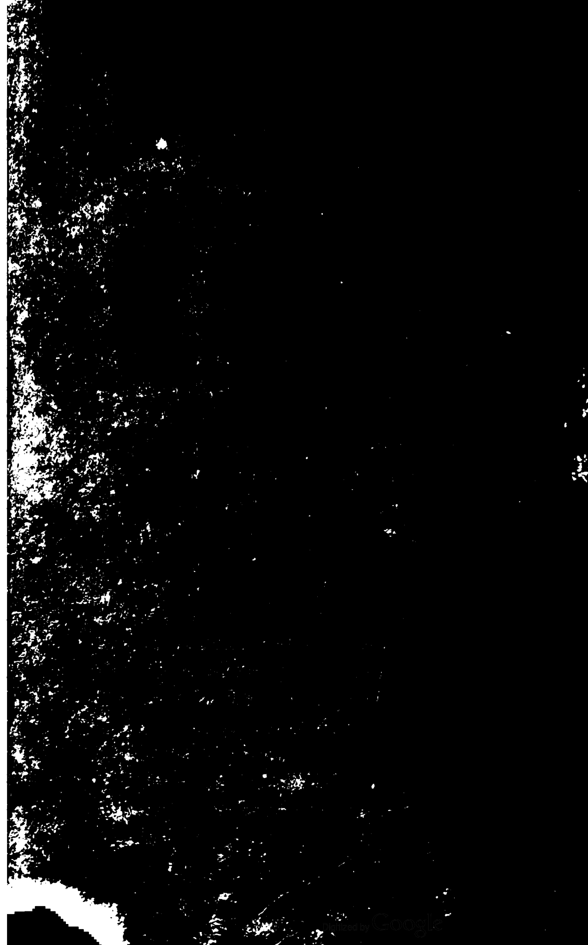
nem, nulla terreni edulij me seducere potuit ingluuies.

Vbi cognoui quod Deus me tantum peccatorem in gratiam recepit, non potui aliquem hominem odisse, propter ipsius iniquitatem. *Contra Inuidiã*

Vbi perpendi quod post breuissimum laborem ęterna conquiritur beatitudo, nimis exiguum arbitratus sum quemcunque ego tolerauero laborem. *Contra Acediã.*

Complures vidi loquendo in peccatũ incidisse, vix quemquam tacendo; Sapientem ergo iudicaui, qui nouit tacere. Hinc iuxta D. Ambros. monita, linguæ meæ præcepi, vt proferat sermones librâ examinatos iustitiæ, vt sit grauitas in sensu, in sermone pondus, atq; in verbis modus, vt fiam mitis, mansuetus, atque modestus. *Contra vitium linguæ.*

Quando aliquis mihi conuiciatur, lacessit, ad violentiam prouocat, ad iurgium vocat, tunc silentium exerceo, tunc mutus fieri non erubesco. Peccator est enim, qui me prouocat, qui iniuriam facit, & me similem sui desiderat. Si retulero contumeliam, dicetur, ambo conuitiati sunt; vterque condemnatur, nemo absoluitur. Iusti esse judico dissimulare, nihil loqui, tenere fru- *Contra iniurias*



turus; & Filialis, culpæ nimirum, perfectus, & perpetuus. Priorem excitant tria potissimè. Vindicta quam exercuit Deus etiam in hoc mundo in peccatores: Meditatio mortis & iudicij, & considerata pœnarum gehennæ æternitas. Filialem tria similiter animæ ingenerant: admirabilis Dei potestas & imperium in omnes & singulos homines, ipsorumque penitiores conceptus & cogitationes; inæstimabilis pretij gratiæ Dei vera cognitio, à qua excidere supra res mundi omnes extimescere debemus. Verum enim est illud B. Thomæ pronunciatum; 1.2. quæst. 114. artic. 9. Bonum gratiæ vnius maius est quàm bonum naturæ totius vniuersi: Postremò peccati horror, & deformitas, & quòd nihil magis eo oderit Deus, cuius vel vmbram in filio suo vnigenito animaduersam Pater æternus, ad ipsam vsque Filij eiusdem sui dilectissimi mortem persecutus est. Odium id peccati agnoscens Dauid, Psalm. 5. Manè, inquit, astabo tibi & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Ex hoc Dei timore nascitur summa in hominibus 2. Hu-
tura bonæ conscientiæ, sui cognitio, ipsaque virtutum mili-
omnium origo & custos humilitas: ad quam via, teste tas.
D. Bernardo, Sermon. 14. in Cant. est humiliatio, & depressio. Vnde qui non potest humiliari, non poterit vnquàm ad humilitatem prouehi. Alij cum rancore humiliantur, alij patienter, alij libẽter. Primi rei sunt, sequentes innoxij, tertij iusti. Qui autem dicere potest,

... manda... imperantis ...

... de sit quod ... vel hoc solo ...

præcipitur.

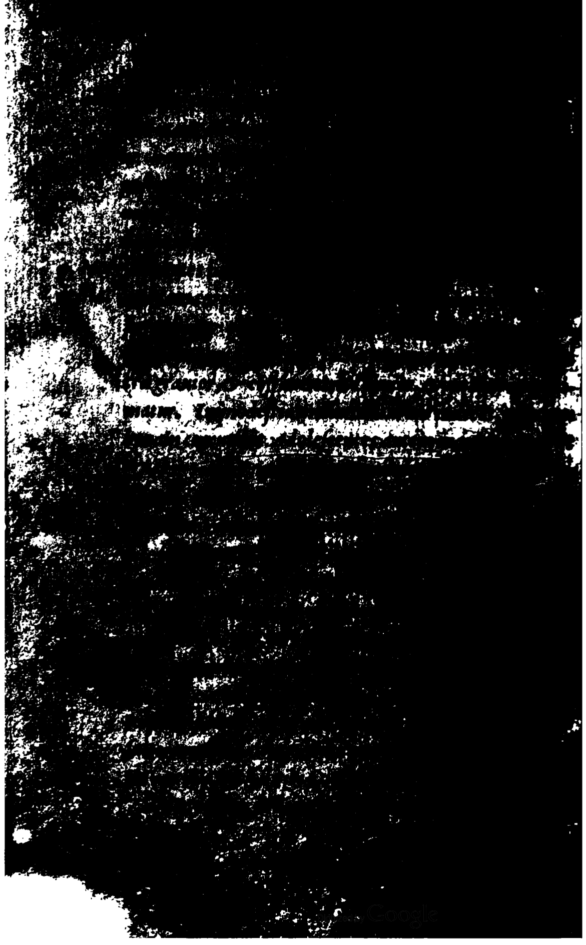
4. Patientia. Obedientiam comitatur Patientia, ...

... de filia, ad quam egregia est B. A...

sed etiam familiæ, generisq; propagationem, quæ tanti apud homines ducitur, immò vitam ipsam, qua nihil carius homini, contempserunt, immò leonibus, flammis, gladiis, horrendisque cruciatibus non libenter tantùm, sed alacriter etiam obiecerunt. Castitatem autem sex conseruant, ait Caßiodorus in Psalmos: Sobrietas, operatio, asperitas cultus, inhibitio sensuum, raritas sermonis, euitatio opportunitatis, personæ, loci, & temporis. Eandem iuuant, & augent Oratio, Meditatio nouißimorum, cultus B. Virginis, Mortificatio interior cogitationum & affectionum, Mortificatio externa corporis, asperaque ipsius tractatio per ieiunia vigilias, celicias, verbera, &c. frequens Sacramentorum vsus.

Maximè illustrat, & hominibus gratos efficit omnes sui studiosos Mansuetudo. Mansueti autem siue mites sunt, ait B. Augustinus, qui cedunt improbitatibus, & non resistunt in malo, sed vincunt in bono malum. Et B. Hieronymus: Mitis est, quem non rancor, vel ira afficit, sed omnia æquanimiter sustinet, non irritat, nec irritatur, non nocet, nec nocere cogitat. *7. Mansuetudo*

Has perficit omnes Charitas Dei & proximi, quæ vniuersæ legis est plenitudo; in qua commendanda totus est Christus, S. Ioannes Euangelista, S. Paulus, cæterique Euangelistæ, Apostoli, Doctores. Sola enim est (ait B. August. in libro de laude Charitatis) quæ vincit omnia, & quæ vbicunque fuerit, trahit ad se omnia. Sciẽtia si sola, inflat, quia verò charitas ædificat, scientiã *8. Charitas.*



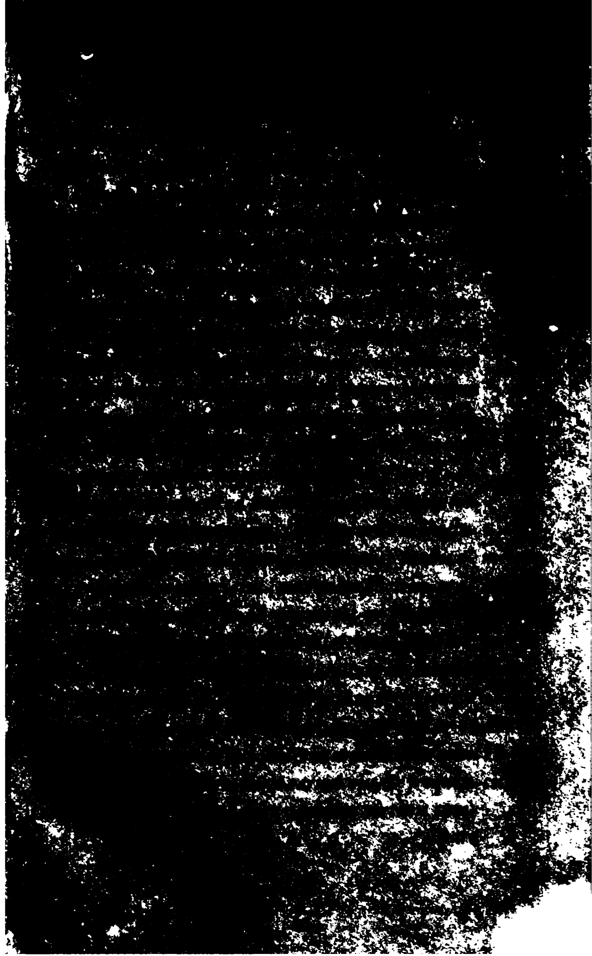
lescentibus modestia. Nam S Hieronymus iuuenes nimium ornatos, comptosque pestes vocat, & venena pudicitiæ. Quòd si periculum tale in vestium cultu tibi nõ adsit, periculum certè est, vt peccatum adsit inanis gloriæ, sine qua S. Gregorius, Homil. 40. in Euangel. delicatas, & sumptuosas vestes nunquàm esse confirmat.

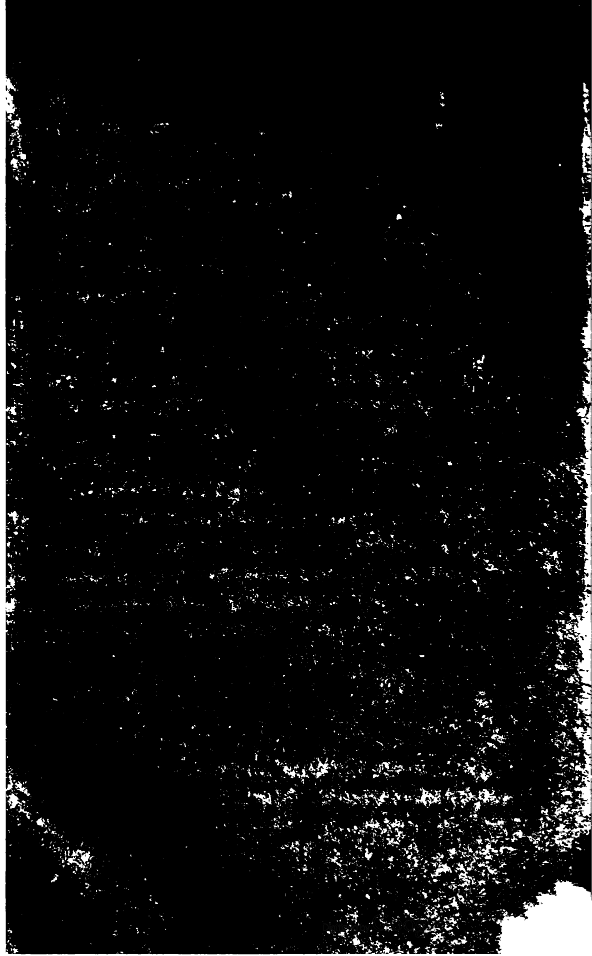
Has omnes coronat Constantia, ipsiusque, teste D. Bernard. filia perseuerantia. Sicut enim, Væ his, dicit Scriptura, qui perdiderunt sustinentiam, ita beatus à Domino dicitur, qui perseuerauerit vsque in finem. 10. Constantia & Perseuerantia.

In cassum ergo bonum agitur (ait D. Gregorius lib. 1. Moral. cap. vltimo) si ante vitæ terminum deseritur. Et B. Hieronymus epist. ad Furiam. Non quæruntur in Christianis initia, sed finis; non inchoasse, sed perfecisse virtus est.

Danda igitur enixè Sodalibus opera, vt in bono, quod per Dei gratiam inchoarunt, ac in pietatis exercitijs, quæ in hac Congregatione susceperũt, constanter vsque ad finem perseuerent.

Qui mollis, & dissolutus est in opere suo, ait Sapiẽs, Prouerb. 8. frater est sua opera dissipantis. Molles sunt ac flaccidi, qui ad primam tentationem succumbant, qui quamcumque in partem à prauis Sodalibus trahi se sinunt, quos statim laborum tædet, qui minimo negotio à bono proposito desiliunt, qui denique manum mittentes ad aratrum, statim respiciunt retrò, ac propterea, teste Deo ipso et iudice summo Luc. 9. apti nõ sunt regno Dei.





promissiones tuas, quæ omne desideriũ superant, consequamur. Per Dominum, &c.

DEVS, & creator noster, qui omnia in numero, pondere, & mensura creasti, tempera ab inutilibus cogitationibus cor nostrum, affectus animæ moderare, refræna linguam, appetitiones cohibe, internum, externumq́; hominem totum compone; vt Angelis, & hominibus, nostra nota modestia, te Deum Patrem, & quem misisti Iesum Christum, ac paracletum Spiritum glorificet, cui gloria & honor in sæcula sæculorum, Amen. *Ad Modestiã.*

DEVS, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatorum; maiestatem tuã suppliciter deprecamur, vt nos famulos tuos de tua misericordia confidentes, cœlesti semper protegas auxilio, & assidua protectione conserues; vt tibi iugiter famulentur, nullisque tentationibus à te separentur, sed constanti virtutum exercitio ad tua promissa currentes, cœlestium bonorum facias esse cõsortes. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. *Ad perseuerantiam.*

tur ad inge[illegible] bon[illegible]
timorem, iustitiæ cultum, & [illegible]
modò non cursim & perfunctoriè [illegible]
[illegible] vocem in [illegible]bus [illegible]

Morbis innumerabilibus obnoxium.
Educatum in lachrymis.
Viuentem in miserijs.
Moriturum in angustijs.
Escam futurum vermium.
Quod nunc es, fuisse olim mortuos.
Quod illi sunt, te paulò post futurum.
Hîc corpus vermibus, illic animam tormentis cruciari.

De miseria hominis ex parte animæ.

Considera, vt ex nihilo creata.
Labe carnis inquinata.
Infirmitate, & ignorantia plena.
Quæ pericula post Baptismum.
Primum lethale peccatum mortem animæ attulisse.
Quàm multa flagitia illi posteà accreuerint.
Hinc seruam esse peccati, & dæmoni subiectam.
Quot tentetur carnis titillationibus.
Quot huius sæculi illecebris.
Quot illusionibus dæmonis.
Vitam hanc mare esse æstuosum.
Infinitis perturbationibus subditam.
Potentiam inimicorum maximam.
Prælium animæ periculosum.
Terram durum exilium.
Infernum horrendum receptaculum.

De

Memoriæ vim ad di[uina] [illegible]

Voluntatem illicitis infla[mmat] [illegible]

Appetitum sensitiuum [illegible]

Furtum infelicis Acham lapidatione mulctatur.
Audacia Ozæ repentina morte punitur.
Adulterium Dauid seuerissimè castigatur.
Iesabelis impietas præcipitio, & canum dilaceratione.
Blasphemia Sennacherib exercitus strage, & ipsius interitu.
Superbia regis Antiochi horrendo morbo pediculari.
Sacrilegium Ananiæ & Saphiræ morte repentina.
Peccata nostri temporis, peste, bello, & alijs incommodis.
Christus, vt peccatum deleret, cruci affixus est.
Illud tandem in penetralibus inferni obserabit.
Quid facias miser tot peccatorum pondere oppressus?

De beneficijs Angeli custodis, & hominis ingratitudine.

Considera, quoties Angelum custodem tuis flagitijs offendisti.
Quoties ille errantem ad viam salutis te reduxit.
Quot pericula ipsius ope, & charitate euasisti.
Aliquando fortasse fuisses ab alio ex improuiso occisus.
In itineribus à latronibus, & alijs periculis reseruauit.
In fluminibus, vel mari, ne submergereris, tibi adfuit.
Quoties fecit, ne cibus, vel aër infectus tibi obesset.
Quoties ne equi calce, vel tegulæ casu læderereris.

Quo-





Torrente diuinæ voluptatis perpetuò inebriatur.

De signis præcedentibus Iudicium.

Considera aduentum, & tremenda facta Antichristi.

Persequutionem bonorum, qualis nunquam fuit.

Famem, & pestem toto orbe terrarum grassantem.

Quomodo mare insolitis fluctibus, & procellis agitabitur.

Monstra, & belluæ marinæ in terras cum fluctibus irrumpent.

Ipsum mare conflagrabit, & aqua fluctuans ardebit.

Herbæ, plantæ, arbores rorem emittent sanguineum.

Palatia, arces, oppida, & vrbes corruent.

Saxa saxis, montes montibus collidentur.

Terra motibus concutietur insolitis.

Omnes montes vallibus æquabuntur.

Abijcient se homines in cauernas pauore attoniti.

Stellæ cadere de cælo videbuntur.

Terra, & quicquid in ea est, igne consumetur.

Mortuis omnibus, omnium succedet resurrectio.

Ossa mortuorum carnem resument, vt adsint ad Iudicium.

Tunc fiet cælum nouum, & terra noua.

Quid tunc eris?

De generali Iudicio.

Considera, quomodo quisque attendit sibi ipsi, & non alteri.

Cerne damnatorum animas in horrendis corporibus.
Considera varietates ordinum, iudicem expectantium.
Apparebit signum filij hominis in cælo.
Aspice venientem iudicem cum summa maiestate.
Is erit inflexibilis, cùm sit summè rectus.
Fugere, aut occultare nemo poterit, cùm sit omnipotens.
Nihil eum latebit, qui scrutatur corda & renes omniū.
Omnes omnium cogitationes, & facta patebunt omnibus.
Reddenda erit ratio de donis externis, corporis, & animæ.
Nihil omninò inultum remanebit.
Multi erunt accusatores, amicus nullus reprobis.
Bonorum rectè facta coram omnibus prædicabuntur.
Maxima cum lætitia audient boni: Venite benedicti.
Exprobrabuntur malis peccata coram omnibus, & audient: Ite maledicti.
Absorptis in Inferno damnatis, Cælum iustos amplectetur.

De Inferno.

Considera loci deformitatem, profunditatem, & fœtorem.
Vide flammas sulphureas, & in ipsis damnatos infelices.
Tortorum horribiles formas, atrocitatem, & vim indefessam.

Audi

Audi horrendos miserorum vlulatus, & blasphemias.

Visus torquetur tenebrarum densitate, & dæmonum præsentia.

Auditus maledictionibus continuis, & tortorum irrisionibus.

Tactus acerbitate ignium, frigorum & discerptionum.

Gustus incredibili rerum omnium, quæ ibi sunt, amaritudine.

Odoratus tetro odore loci, & peccatorum omnium.

Memoria recordatione præteritarum voluptatum.

Intellectus apprehensione æternarum pœnarum.

Voluntas acerbissimo odio eorum, qui ibi, & in cælo sunt.

Corpus totum omnibus tormentorum generibus excruciatur.

Anima atrocissimè angitur sine spe relaxationis.

Considera multos damnatos, qui minus quàm tu peccauerunt.

Neminem liberatum iri, qui cum peccato mortali decesserit.

De gloria Paradysi.

Considera loci splendorem, amœnitatem, & amplitudinem.

Quantum sit gaudium, videre S. Trinitatem, fontem bonitatis.

Videre Christum Regem cælorum in decore suo.

Beatißimam Virginem, & Sanctos omnes gloriæ plenißimos.

Frui iucundißima eorum omnium consuetudine.

Præditum esse præclaris illis corporis & animæ dotib.

Frui tam multis & pretiosis donis, q̃ oculus non vidit.

Videre sub pedibus horrendos dæmones, quos Dei munere superasti.

Super caput gloriam sempiternam, quam meritis Christi es adeptus.

Præteritæ pœnitentiæ fructus vberrimos.

Ita affici de omnium, qui ibi sunt, bonis, vt de proprijs.

In omnibus sensibus incredibilem delectationem percipere.

Deum sine fine videre, sine fastidio amare, & sine fatigatione laudare.

Securißimam, & æternam horum omnium bonorum possesionem.

Quàm sit miser, qui ob breuem delectationem tantis bonis se priuârit.

Quid agendum tibi sit, vt tanta gaudia poßis adipisci.

PARS SEXTA.

De corporalibus misericordiæ operibus.

Misericordiæ opera ad corpus ipsum spectantia, sunt: Esurientes pascere, Po-

Potum dare sitientibus, Operire nudos, Captiuos redimere, Hospitio peregrinos excipere, AEgros inuisere, Mortuos sepelire, Omnibus denique miseris pro facultate, & necessitate subuenire. Propria autem Christianorum sunt hæc officia, quibus proinde à Christo Domino dicitur: Estote miseri- *Luc. 6.*
cordes, sicut & Pater vester misericors est. *Matt. 8*
Et iterum: Beati misericordes, quoniam ip- *Eximia*
si misericordiam consequẽtur. Nam in pri- *bona o-*
mis misericordiæ opera alumnis suis vi- *perum*
tam æternam conciliant, sicut colligitur ex *miseri-*
vltima magni Iudicis sententia. 2. Per ea *cordiæ.*
satisfacit homo pro peccatis suis, & ab igne *Mat. 25*
purgatorio liberatur. 3. Augetur per eadem fiducia in Deum, ac internum animi gaudium. Eleëmosyna, ait Tobias, ab omni *Tob. 4.*
peccato liberat, fiduciaque magna erit coram summo Deo omnibus facientibus eam. 4. Consequitur per ea sæpè homo bonorũ temporalium copiam, quod innumeris exemplis probari potest.

Cæterùm, vt tantos fructus ea pariant, *Condi-*
debent primùm pręstari ex vnius Dei amo *tiões in*
re, siue 1. propter Deum, non ob humanum *exercen*
aliquem respectũ cognationis, affinitatis, *da mise*
ricor-
dia necessariæ. *1. Propter Deum.*

 priuati

2. Abundanter. priuati amoris, &c. 1. Abundanter, secundùm cuiusque facultates, & proximorũ necessitates. 3. Alacriter: hilarem enim datorem diligit Deus. 4. Cum magna humilitate. Diues enim dat rem vilem, & accipit regnum cœlorum; vnde non est, quod pauperibus se præferat, quia plus ab illis accipit, quàm donet. 5. Ex bonis propriis, non alienis; secùs si fiat (ait B. Isidorus.) non est officium miserationis, sed emolumentum magnum sceleris. 6. Sine spe remunerationis sibi à proximo faciendæ: alioqui mutuum esset, non eleëmosyna. Potest tamen à paupere sperari oratio. Vtile autem est, ad has conditiones exactè seruandas, in quouis paupere, quantumuis vili, & lacero, Christum Dominum mentis oculis intueri; qui dixit, iuramẽto etiam interposito, ad fidem magis omnibus faciendam: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.

3. Hilariter.

4. Humiliter.

5. ex bonis proprijs.

6. Sine spe remunerationis.

PARS SEPTIMA.

De spiritualibus misericordiæ operibus.

IGnorantes docere, peccantes corrigere, dubitantibus rectè consulere, pro salute proxi-

proximi Deum orare, mœstos consolari, ferre patienter iniurias, offensam remittere, opera sunt misericordiæ ad salutem animæ pertinentia, quæ eò prioribus excellũt, quò anima corpore præstat, & quò Animarum salus curæ Deo magis est, quàm corporum. Et quidem si ex penuria & paupertate excusari nõnulli possunt ab executione corporalis misericordiæ; à spirituali tamen præstanda misericordia vix possunt vlli excusari; & minimum certè apud Deum excusabuntur Sodales, literatique viri, si cùm facultas datur (& datur ea sæpè) eam præstare omiserint. Quocirca ingenij, iudicij, memoriæ, eloquentiæ, scientiæq; munera, tanquã credita sibi à Deo talenta, ad suam, & aliarũ salutem expendere debent, nunquam verò in terra defodere, occultareve, nisi plagis vapulare multis velint; multò verò minus in suam, aliorumve perniciem (quod diabolicum planè est) conuertere. Duo autem potissima sũt spiritualis misericordiæ officia; Ignorantes docere, & peccantes corrigere: hoc est, ab errore ad veritatem: & à peccato ad virtutem proximos inducere. Primum fit exponendis Christianæ fidei elementis, siue catechizandis rudibus in ijs quę ad fidẽ

Vix vlli ab excercendis miserícordiæ operib⁹ excusãtur

Quomodo ignorantes docendi

de myſterio SS. Trinitatis, de Incarnatione Filij Dei, de peccato originali, de generis humani per Chriſtum Mediatorem redemptione, de animæ immortalitate, de gloria æterna promiſſa bonis, & æterna gehenna præparata malis; Item de reali præſentia Ieſu Chriſti in Euchariſtia, & aliis id genus ad fidem, & ſalutem neceſſarijs. Secundum verò declarandis Decalogi, & Eccleſiæ præceptis. Sacramentorum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ neceſsitate, vſu & fructu; operibus Iuſtitiæ Chriſtianæ, quatuor nouiſsimis, &c. Ad hæc autem alacrius obeunda, in memoriam reuocanda eſt primum dignitas animarum. 2. Chriſti Ieſu vita & labores, & mors pro earum ſalute ſuſcepta. 3. Gloriæ magnitudo propoſita iis, qui hæc charitatis officia proximis detulerint. Qui docti fuerint, (ait Daniel) fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti; & qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

Quomodo peccantes corrigendi.

PARS OCTAVA.

Quæ charitas & ſibi, & alijs infirmis Chriſtianè exercenda ſit.

NVLLA

NVLLA maior exercendæ charitatis vel sibi, vel aliis, imposita est Christiano homini necessitas, quàm in graui aliqua infirmitate corporis, vt animæ benè & maturè consulatur.

Prima ergo cura versari debet circa animæ statum, vt scilicet ægrotus toto corde se cōuertat ad Deum, agnoscatq; immissum morbum, tanquam salutare quoddam pharmacum contra peccata omnia præteritæ vitæ, tanquam symbolum aliquod mortis aliquando subeundæ, signum fragilitatis humanæ, &c. propterea patienter & libenter tanquam donum Dei, non sine gratiarum actione accipiendum. Habeat ergo ægrotus curam magnam instituendæ integræ cōfessionis: cogitet num facienda aliqua vel famæ, vel pecuniarum, vel aliarum rerum restitutio; num reconciliandus sit abs se læsis, & id genus alia ad salutem pertinentia expendat, quibus peractis, præparet se ad dignè sumendum venerabile Sacramentum cum summa humilitate, fide, spe, & dilectione. *1. Cura circa ægrotū est animæ salus.*

Secunda cura est; vt si ingrauescit morbus, & periculum aliquod vitæ deserendæ immineat, curentur maturè ea quæ ad cor- *2. est bonorū dispositio.*

 poris,

poris,& bonorum dispositionem spectant; hæc enim omnia ad salutem, & quietem animę faciunt. Itaque (si coniugatus sit) vxori, liberis, consanguineis, & iis *quorum* curam suscepit, familiæque suę prouideat, eaque expediat quæ ad officium suum, vel administrationem pertinent. Deinde cogitet quæ ad sepulturam, vel exequias spectant, vt ea omnia absque pompa ad decentẽ moderationem reuocentur. Tum verò de bonis suis disponat (si ante non fecerit) per iustum, & pium testamentum. *Si* præter bona quæ creditoribus (quibus primùm satisfieri debet) & hæredibus debentur, suppetat facultas ad faciendum aliqua pia *legata*, nō desit infirmus officiò suo, quandoquidem ea conferant ad maiorem satisfactionem pro pœnis, & maius meritum beatitudinis; si modò referantur ad bonum finem, ad Dei gloriam, & proximorum salutem, non in aliquam vanam sui memoriam. Ea porrò legata in primis ægroto cordi sint, quæ sunt maioris charitatis, quæque ad proximos iuuandos videntur magis opportuna, Videlicet:

Quæ spectant ad animarum in purgatorio subuentionem.

Vel,

Vel ad religiosorum paupertatem patienti-um subsidium;

Vel, ad pauperum, qui honestè mendicare non possunt, auxilium;

Vel, ad studiosorum egentium leuandam penuriam;

Vel, ad captiuorum redemptionem;

Vel, ad pauperum puellarum dotationem;

Vel, ad orphanorum, viduarumque susten-tationem;

Vel, ad pauperum propter debita carceribus inclusorum liberationem;

Vel denique, ad hospitalium, aliorumque piorum locorum, aut operum subleua-tionem spectant.

3. Curāl est de sacra. Extremæ Vnctiō.

Ad hæc curandum est seriò & diligenter, vt sacræ Vnctionis Sacramēto muniatur infirmus, idque maturè fiat, priusquā in delirium, vel sensuum hebitudinem incidat.

4. Iuuādus infirmus in ijs q̄ pertinēt ad exercitationē fidei, spei, etc.

Præterea debet præ cæteris iuuari ægrotus in his, quæ pertinent ad exercitationem fidei, spei, charitatis, virtutisque patientiæ. Subinde ergo erit illi recitandum Symbolum, repetendaque fidei suæ protestatio. Excitandus etiam erit in spem maximam diuinæ misericordiæ. Sed & inflammandus ad charitatem, vt Deum super omnia a-

 met,

met, illi sese totum donet, & permittat, suámque omnem voluntatem cum diuina cõformet, corpus & animam in manus eius resignet, &c. Et quicquid est *in morbo doloris*, vel pœnarum, generosè, *fortiter*, & patienter sustineat: nihil per impatientiam dicat, aut faciat, ne meritum patientiæ, quod est maximum, perdat: sed potius cum gratiarum actione dolores omnes, tanquam flagellum quoddam paternum excipiat, ad preteritarum culparum satisfactionem, maioremq; gloriæ suæ coronam. Nec omittat virtutem obedientiæ exercere, in qua, & cum qua, inclinato capite Christus mortuus est, cùm erga medicos corporales & eos, qui illi adsunt, iuuant & curant, tùm erga spirituales medicos, quorum dicto in omnibus auscultet.

5. debet ægrotus crucifixi Iesu semper esse memor.

Sed & ægrotus frequenter oculos suos in effigiem Christi crucifixi, quæ semper illi debebit esse proposita, conuertat: ab eo patientiæ, & cæterarum virtutum perseuerantiam imploret, felicemque excessum ex hoc mundo merito passionis eius impetret. Inuocet etiam crebrò B. Virginem in auxilium, recitando sæpè versiculum: Maria mater gratiæ, &c. Inuocet quoque sanctum Michaë-

Michaëelem Archangelum, Angelum custodem; Sanctum suum Patronum; & alios, in quibus habere deuotionem est solitus, & demum SS. omnes, vt intercedant pro eo, eumque adiuuent suis suffragiis, & meritis. Habeat & aquam lustralem, qua adspergatur, & cætera precum adminicula, quibus excitetur.

Agonizantem iuuant in primis oratio Sacerdotis. 2. orationes aliorum præsentium. 3. eleëmosynæ, vota, ieiunia, afflictiones corporis, piæ aliæ actiones, & missarum præcipuè sacrificia, quibus omnibus petatur, vt Dominus infirmo sit propitius; & vel ei restituere dignetur sanitatē, si ad melius ipsi seruiendum expedit; vel si ex hoc sæculo transferre in aliud volet, ipsum benè disponat ad æternæ fœlicitatis consecutionē. 4. aqua benedicta, cereus sacer, imago crucifixi. 5. commendatio animæ secundùm communem Ecclesiæ ritum. 6. Remotio ab agonizantis aspectu eorum omnium, qui bonam eius præparationem ad moriendum impedire possunt, vt esse solent persæpè filij, & vxor, qui potiùs humanos affectus quàm spirituales prouocarent: secùs, si essent spirituales, & ad iuuandum infirmum *6. Quæ agonizantem iuuent.*

idonei crederentur. Sed & tempore morbi, non debet permitti, vt amici, consanguinei, & affines cum infirmo de rebus huius mundi agant, quando potissimùm testamentum, voluntatemque suam vltimam constituit, & declarauit.

PARS NONA.

Orationes, quas dicere infirmi, & quæ pro illis etiam ab aliis recitari possunt.

Oratio ægroti ad reparationē vitæ ante actæ.

DOmine Iesu Christe, reparator meus es tu, instaura ergo quæso, quæ ego destruxi in meipso, abutendo donis tuis ingratissimè contra te; & in proximis malo exemplo, verbis, & actionibus meis ipsos offendens. Repara quæso detrimenta vitæ meæ, quam heu nimis inutiliter, & malè transegi, amittendo dona tua, & omittendo quæ agere ad profectũ meum, & proximorum debui: sed tu de thesauro tuo inexhausto resarcire potes omnia hæc damna. Supple etiam amantissime Domine Iesu imperfectionem actionum mearum, quæ propter tepiditatem meam, & admixtionem vanitatis, & aliarum mearum imperfectionem ex par-

parte mea exigui sunt valoris,& meriti, nisi de tua plenitudine earum defectum suppleueris. Coniũge obsecro indignissimum obsequium meum cum omnibus quæ egisti, & passus es ex tam perfecta charitate & obedientia,& cum diuitiis satisfactionum,& meritorum dilectionis tuæ, Patri æterno illud offerre digneris, vt de tua plenitudine paupertas mea ditetur coram diuina iustitia, & bonitate.Amen.

Precatio ægroti fidē suā protestātis, & se Deo resignātis.

Domine Iesu Christe, credo quod Deus meus,& Redemptor meus es tu;& quicquid per sanctā Ecclesiam Catholicam proponis credendum,fideliter, & firmiter credo , & in ea fide protestor me velle viuere, & mori. Doleo ex animo quòd te bonitatem summam offenderim; peto mihi humiliter condonari per sanguinem, & vitam tuam, quam pro mea salute profudisti, quicquid cõtra te Creatorem,& Redemptorem meum, quicquid contra SS. Matris meæ Ecclesiæ decreta & mandata,tam per commissionem, quàm per omissionem perpetraui. Et si quid vel oblitus sum, vel nõ cognosco, quòd offenderit maiestatem tuam, de eo illuminari cupio, & pœnitere, & conteri, & interim de omnibus veniam peto, cum firmissi-

missimo proposito ab ijs deinceps abstinendi. Omnibus qui me offenderunt ex corde, & libenter offensas omnes propter te dimitto: Et si quem ego offendi, precor etiam mihi veniã dari; & si quid alicuius est apud me, quantum teneor, & facultates meæ se extendunt, volo satisfieri omnibus, quibus debeo. Spero in diuina tua misericordia, & in hoc sanguine, quem pro me effudisti tanta cum charitate, quod me, licèt indignũ, saluum facies, & adimplebis me lætitia cum vultu tuo, & vt id facias, per sanctam passionem, & mortem tuam deprecor. In manus tuas, Domine, commendo Spiritum meum: resigno in eis voluntatem meam, & subijcio illam tuæ Sanctissimæ voluntati, vt de vita, & morte mea facias secundùm beneplacitum tuum; tantum effice, & dona, & vt ego toto te corde, & tota mẽte diligam, laudem, & benedicam in æternum. Amen.

Precatio ad Virginẽ Deiparam. Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus; sed à cunctis periculis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta. Alumnus ego fui tuus, ô benedicta Mater, Sodalitatis, familiæque tibi sacræ filius extiti; sed non admissas in boni Sodalis

lis officio negligentias meas. quas mihi con donari à tua benigna pietate rogo ; suscipe me, si non filium, seruũ certè tuum; ac cæterorum Sodalium, vniuersæq; tuæ per orbẽ familiæ meritis, precibus, suffragiis placata; admitte meas preces, quas in sinum misericordiæ tuæ effundo; & felicem, liberũq; ab hostibus exitum dona, vt te aliquando cũ Angelis, Sanctisq; omnibus benignissimam Dei matrem, Reginamque colere, & videre æternùm possim. Amen.

Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, &c.

Ad S. Michaelem, & omnes Angelos.

Sancte Michaël Archangele, defende me in prælio, vt non pereã in tremẽdo iudicio. Precor vos oẽs SS. Angeli, & Archangeli, vt vestra intercessiõe mihi detur auxiliũ. & patiẽtia, vt nullus mihi inimicus noceat. Amẽ.

Angele Dei, qui mei es custos, me tibi commissum pietate superna, in mortis hora illumina, custodi, rege, & guberna. Amen.

O Sancte N. in te spem, & confidentiam mihi apud Deum patrocinandi collocaui; nunc maximè tuo mihi opus est auxilio; succurre igitur in hoc extremę necessitatis meę articulo.

Preca-

Precationes pro infirmo.

Ad S. Patronum. DEVS, in cuius libro sunt vocabula notata mortalium, concede quæsumus famulo tuo N. veniam delictorum omnium, & præsta, vt quē immensus languor excruciat, tua miseratio reparet ad medelā: & sicut admissio piaculi adduxit dolorem, adducat etiam confessio salutaris optabilē sanitatem. Per Christum, &c.

Respice, quæsumus Domine, famulum tuum N. infirmitate corporis laborantem, & animam refoue, quam creasti, vt castigationibus emundata, continuò se sentiat tua icina saluatam. Per Christum Domin.

Pro agonizāte. DEus misericordiæ, Deus clemēs, qui secundùm multitudinem miserationum tuarum, peccata pœnitentium deles, & præteritorum criminum culpas, venia remissionis euacuas; respice propitius super hunc famulum tuum, & remissionem sibi omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo piissime pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, vel quicquid diabolica fraude violatum est, & vnitati corporis Ecclesiæ membrum redemptionis adnecte.

Mise-

Miserere Domine gemituum, miserere lachrymarum eius, & non habētem fiduciam nisi in tua misericordia, ad tuæ Sacramentum recōciliationis admitte. Per Christum Dominum, &c.

Ascendant ad te, Domine, preces nostræ, & animam famuli tui N. gaudia æterna suscipiant; vt quem fecisti adoptionis participem, iubeas hæreditatis tuæ esse consortem. Per Dominum nostrum, &c. *Sub exitũ animæ de corpore.*

PARS DECIMA.

Quòd Misericordia vita defunctis meritò impendenda sit.

EA duobus officiis continetur: oratione & precibus, aliisque subsidiis pro salute animæ præstandis; & obsequio, quod deferendo corpori ad sacram sepulturam debetur. Vtrumque munus, magnæ charitatis & misericordię officium est; Sodalibus, aliisque Christianis, non propinquis tantùm & notis, sed externis quoque, & ignotis non omittendum, id potissimùm quod animæ defertur, quæ eò ampliùs aliorum auxiliis opus habet, quò minùs se iuuare potest: &

quò

quò grauior, & terribilior est ignis, ad quē non omninò expurgatæ animæ amandātur, donec persoluerint vel per se patiendo, vel per alios satisfaciendo vsque ad vltimum quadrantem. Qualis, quantusque sit ignis Purgatorius, B. Augustinus alicubi docet: Grauior, inquit, erit ille ignis, quam quicquid potest homo pati in hac vita. Et alio loco: Hic ignis etsi æternus non sit, miro tamen modo est grauis: Excellit enim omnem pœnam, quam vnquàm passus est aliquis in hoc mundo. Idem cum D. Augustino sentiunt D. Gregorius, SS. Beda, Anselmus, Bernardus, & alij. Quocircà manifestum euadit nullam maiorem vlli mortalium præstari posse misericordiam, quàm animabus in eo igne agentibus. Non ignorabat id B. Christina, vulgò mirabilis dicta; quæ è viuis ablata, cùm deducta ab Angelis fuisset ad locum tenebrosum, ac horrendum animabus hominum plenum, ibique tormenta vidisset horrenda, terribilia, narrationem omnem superantia, accepissetque purgatorium esse; tandem deducta ad Christum, oblationem sibi factam videt vel beatitudine iam perfruendi, vel resumpto corpore, per opera pœnitentiæ satisfaciendi pro animabus

Enarrat in Psal. 37
De vera & falsa pæni. c. 18.

bus à se in purgatorio visis. Respondit ergo velle se eius rei causa, corpori restitui: quod & factum est. Vidisses ergo illam nunc in ardentes fornaces sese proiicere, nunc in ignem, nunc in cacabos grandes bullienti aqua plenos: nunc sub aquis gelu constrictis multos dies continuos hærere; nunc in mortuorum ingredi sepulchra, ibique diù iacere; nunc in patibulis inter latrones dies aliquot dependere; nunc alia id genus pœnitentiæ explere opera: in quibus omnibus tãtos persentiebat dolores, vt inclamaret aliquando altissimè, & parturientis instar eiularet: sed tamen illæsa semper, & ad nouos dolores integra, ex igne, & incendiis emergebat.

PARS VNDECIMA.

Septem suffragiorum genera, quibus defunctorum animæ iuuantur.

PRimum, lachrymæ. 2. Oratio: quæ duo quàm prosint ægrotis, fidem faciũt exempla plurima. S. Odilo Abbas Cluniacensis cùm auditas in quibusdã Siciliæ montibus, & speluncis animarum vociferationes

nes accepisset, à se, religiosisque sui ordinis, querulis lamentibus opem implorantium; decreto generali constituit, *vt per sua omnia Monasteria, postridie SS. omnium, Animarum in Christo quiescentium memoria fieret.* Quam quidem misericordiæ plenissimam constitutionem comprobauit posteà Romana Ecclesia, & vbique locorum fixam esse, ratamq; voluit. Hac verò ætate P. Franciscus Xauerius, vt in eius vita scribitur, singulari cura & pietate animas defunctorum prosecutus est. Itaque Malacæ cùm esset, quod est nobile Indiarum emporium, post Solis occasum vrbem obiens, incolas tintinnabulo excitatos solenni carmine, siue cantu admonebat, vt pro cruciatis purgatorio igne animis, proque hominibus in peccato mortali existentibus diuinam clementiam implorarent. Illo abeunte ad alias Insulas Indiarum, promulgandi Euangelij causa, ciuitas Malacensis instituti, desiderijque Sancti viri memor, certum constituit hominem, qui altera manu laternam, altera tintinnabulum gerēs, idipsum primis tenebris faceret. Quod institutum ab vrbe Malaca in Indiæ, Moluci, vltimique Orientis vrbes, atque oppida manauit, hodieque viget, ma-

gno

gno mortuorum, viuorumque bono.

3. Suffragium sunt ieiunia, & corporis asperitates. S. Dominicus singulis noctibus ter catena ferrea in dorsum suum sæuiebat; primò quidem pro seipso; tum pro peccatoribus in mundo degentibus; tertiò pro animabus pœnas in purgatorio luentibus. 4. Vigiliæ. 5. Eleëmosynæ. 6. Restitutiones, piaq; legata, quæ à morientibus fiunt. 7. Missæ sacrificium, quo nihil præsentius.

Precationes pro defunctis.

Psalmus Miserere, & De profundis, quo finito Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. *Cùm ægrotus iam expirauit.*

Pater noster, &c. Et ne nos inducas, &c.

Vers. A porta inferi.

Resp. Erue Domine animas eorum.

Vers. Credo videre bona Domini.

Resp. In terra viuentium.

Vers. Ne tradas Domine bestiis animas confitentium tibi.

Resp. Et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

Vers. Requiem æternam dona, &c.

Resp.

Resp. Et lux perpetua,&c.
Vers. Domine exaudi orationem meam.
Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

COmmendamus tibi Domine animā famuli tui N. vt defunctus sæculo tibi viuat, & quæ per fragilitatem humanæ conuersationis admisit,tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum.

Omnipotens sempiterne Deus,cui nunquàm sine spe misericordiæ supplicatur, propitiare animæ famuli tui, N. vt *qui de* hac vita in tui nominis cōfessione *decessit,* sanctorum tuorum numero *facias* aggregari.Per Christum,&c.

Peroratio ad Sodales.

ATque hęc sunt,Sodales optimi,(vt principiis extrema respondeant) quæ huic Manuali inserenda duximus;pauca,vt videtis,ex multis; quæ tamen benè comparatis animis esse possint satis, si modò (quod rogamus, & faciendum decernimus)huic Manuali Officium B.Virginis, & quæ eo comprehen-

prehendi solent adiungatis. Supplebunt cætera publicæ exhortationes, quæ non raræ sunt in Congregatione, priuati conceptus, & Meditationes, quas frequẽtes esse par est, ipsa Spiritus sancti vnctio, quæ (D. Ioanne teste) docebit vos de omnibus; Mariæ insuper parentis, & patronæ vestræ adminicula, quæ alumnis suis continenter sufficit; vsus denique Exercitiorum horum assiduus, quẽ singulariter vobis omnibus commẽdamus. Hic enim si adsit, & quotidiè quidem adsit, lõgè vobis futurus est potior & libris, & pręceptis omnibus. 1. Ioã. 2.

FINIS MANVALIS.

Laus Deo, Virginiq; Matri.

O APPRO-



APPROBATIO.



Go Ioãnes Chapeauille, sacræ Theologię Licentiatus, suæ Celsitud. Leodiensis in Spiritualibus Vicarius generalis, & S. fidei Inquisitor; rogatu R. D. Martini Diddenij Collegiatæ Ecclesiæ D. Petri Decani, & pro tempore Congregationis nostræ Præfecti; ac cæterorum eiusdem Officialium, & Administratorum; dilig ẽter legi *Manuale hoc Sodalitatis, ex varijs Spiritualibus libellis*, ipsorum volũtate collectum in gratiam, & vsum Sodalium dictæ Congregationis B. Virginis Annunciatæ; & ab Theologis aliquot eiusdem Congregationis ipsius R. D. Præfecti, ac cęterorum Dominorum Officialium iussu, & commissione lectũ, approbatum, & magnoperè commendatum: in quo quidem libello non modò nihil reperi, quòd repugnet S. fidei nostrę Catholicę, aut bonis moribus; sed planè censui, & censeo opus esse

egre-

egregium, & dignissimum, quòd typis man detur; ex cuius nimirum lectione, & vsu, Sodales plurimam sementem virtutum, maximumque in famulatu Dei, cultuque parentis eius Virginis progressum indies facere possint. Datum Leodij, in ædibus nostris, Calendis Martij, Anno virginei partus. 1599.

Idem censeo & Iudico. Datum Antuerpiæ, 3. Calend. Iunij. Anno Salutis 1600.

Syluester Pardo S. Theolog. Licentiatus Cathedr. Ecclesiæ Antuerpiensis Canonicus, Librorumque Censor.

INDEX CAPITVM ET PARTIVM HVIVS LIBELLI.

CAPVT PRIMVM.

Erectio, leges, Indulgentiæ, Orationesq; Congregationis.

CAPVT

CAPVT II.

Exercitium primæ regulæ Sodalitatis de cultu Deiparæ Virginis.

CAPVT III.

Exercitium II. regulæ de administratione Sodalitatis.

CAPVT IIII.

Exercitium regulæ III.

De Sacramentis Pœnitentiæ, & Eucharistiæ.

V. Vti-

CAPVT V.

Exercitium regulæ IV. & XI. ex parte. De congressibus, ac piis colloquiis Sodaliũ, de Dominici, festorumq́; dierum exercitationibus, ac de cultu Sanctorum.

IX. Ora-

CAPVT VI.

Exercitium sextæ regulę, de Missæ Sacrificio.

CAPVT VII.

Exercitium regulæ VII. & ex parte VIII. de Oratione.

Pars

CAPITVM.

Finis Capitum, & partium.